

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
cluster Talen**
voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad
cluster Talen**
voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 35198, 35196, 35255, 35195,
35193,

Hobéon Certificering

Datum

12 april 2016

Kernpanel:

Drs. R.B. van der Herberg, Drs. H. Ploeger, Drs. H.M. Claessen

Referent:

Dr. M.C.L. Timmermans

Vakpanel:

Drs. M.J.L. Stienen, Drs. L. Heijmans, Drs. J.M. Espinola Vazquez, C.E. Ohlenschlager
MEd, Drs. T. Bijkerk

Studenten:

H.T. Kinik (kernpanel), S. van Egmond

Secretarissen:

G.C. Versluis (kernpanel), D.P.M. de Koning MSc,
Drs. G.W.M.C. Broers

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	9
3.	INLEIDING	15
4.	ORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN GENERIEK	19
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	37
6.	AANBEVELINGEN	39
NEDERLANDS		41
7.	ORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN NEDERLANDS	43
8.	ALGEMEEN EINDOORDEEL NEDERLANDS	55
9.	AANBEVELINGEN NEDERLANDS	57
10.	SCORETABEL NEDERLANDS	59
FRANS		61
11.	ORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN FRANS	63
12.	ALGEMEEN EINDOORDEEL FRANS	79
13.	AANBEVELINGEN FRANS	81
14.	SCORETABEL FRANS	83
SPAANS		85
15.	ORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN SPAANS	87
16.	ALGEMEEN EINDOORDEEL SPAANS	103
17.	AANBEVELINGEN SPAANS	105
18.	SCORETABEL SPAANS	107
ENGELS		109
19.	ORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	111
20.	ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS	125
21.	AANBEVELINGEN ENGELS	127
22.	SCORETABEL ENGELS	129

DUITS	131
23. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN DUIST	133
24. ALGEMEEN EINDOORDEEL DUIST	149
25. AANBEVELINGEN DUIST	151
26. SCORETABEL DUIST	153
BIJLAGE I Programma, werkwijze en beslisregels	155
BIJLAGE II Lijst geraadpleegde documenten GENERIEK	171
BIJLAGE III Overzicht auditpanel	181

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Hogeschool Utrecht - Faculteit Educatie – Instituut Archimedes
status instelling (bekostigd of rechtspersoon voor hoger onderwijs)	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Leraar vo 2^e graad Nederlands 2. Leraar vo 2^e graad Frans 3. Leraar vo 2^e graad Spaans 4. Leraar vo 2^e graad Engels 5. Leraar vo 2^e graad Duits
registratienummer croho	<ol style="list-style-type: none"> 1. 35198 2. 35196 3. 35255 4. 35195 5. 35193
domein/sector croho	Pedagogisch Hoger Onderwijs
oriëntatie opleiding	hbo
niveau opleiding	Bachelor
graad en titel	Bachelor of Education
aantal studiepunten	240 EC
afstudeerrichtingen	m.i.v. cohort 2015/2016: algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs in de voltijdvariant
locatie	Utrecht
varianten	voltijd, deeltijd
joint programme	n.v.t.
onderwijstaal	Nederlands, Engels
datum audit / opleidingsbeoordeling	29 oktober 2015 3-5 november 2015
contactpersoon opleiding	Drs. M.H. van Winkel greet.vanwinkel@hu.nl

Basisgegevens **hbo-bacheloropleidingen Leraar vo 2^e graad generiek** voltijd, deeltijd

bron: Osiris

peildatum: 1-10-2014

docenten (aantal + fte)	aantal		Fte	
▪ voltijd/deeltijd	174		21 fulltime (1 fte) 153 parttime (veelal 0,8 fte)	
opleidingsniveau docenten (percentage) ¹	Bachelor	Master	PhD.	
▪ voltijd /deeltijd	5%	81,8%	13,2%	
docent-student ratio ²				
▪ voltijd	1:32			
▪ deeltijd	1:35			
contacturen (aantal) ³	1 ^e jaar	2 ^e jaar	3 ^e jaar	4 ^e jaar
▪ voltijd	16	11	11	8
▪ deeltijd	6	6	6	4

¹ Het aandeel docenten (onderwijzend personeel) met een hbo, master en PhD in het totaal aantal docenten (onderwijzend personeel).

² De verhouding tussen het totaal aantal ingeschreven studenten en het totaal aantal fte's aan onderwijzend personeel van de opleiding in het meest recente studiejaar.

³ Het gemiddeld aantal klokuren per week aan geprogrammeerde contacttijd, voor ieder jaar van de opleiding.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding Leraar vo 2^e graad Nederlands**, voltijd, deeltijd.

Bron: Osiris.

Peildatum: 17-12-2014.

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	38	49	37	34	43	46
▪ deeltijd	60	54	54	59	61	70
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ⁴	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	58%	47%	51%	56%	37%	2%
▪ deeltijd	25%	44%	48%	27%	23%	14%
uit de hoofdfase ⁵				2008	2009	2010
▪ voltijd				20%	25%	31%
▪ deeltijd				20%	16%	11%
rendement (percentage) ⁶				2008	2009	2010
▪ voltijd				67%	31%	38%
▪ deeltijd				80%	70%	61%

⁴ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

⁵ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁶ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding leraar vo 2e graad Frans**, voltijd, deeltijd

Bron: Osiris

Peildatum: 17-12-2014

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	23	17	19	18	17	21
▪ deeltijd	24	17	15	8	16	4
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ⁷	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	61%	82%	53%	67%	35%	10%
▪ deeltijd	33%	53%	40%	25%	38%	25%
uit de hoofdfase ⁸				2008	2009	2010
▪ voltijd				29%	22%	33%
▪ deeltijd				29%	7%	25%
rendement (percentage) ⁹				2008	2009	2010
▪ voltijd				43%	67%	0%
▪ deeltijd				43%	67%	25%

⁷ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

⁸ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

⁹ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding leraar vo 2e graad Spaans**, voltijd, deeltijd

Bron: Osiris

Peildatum: 17-12-2014

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	38	51	47	49	68	42
▪ deeltijd	21	21	23	7	22	17
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ¹⁰	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	68%	63%	53%	59%	62%	12%
▪ deeltijd	33%	33%	43%	71%	32%	24%
uit de hoofdfase ¹¹				2008	2009	2010
▪ voltijd				42%	33%	21%
▪ deeltijd				33%	21%	50%
rendement (percentage) ¹²				2008	2009	2010
▪ voltijd				25%	25%	5%
▪ deeltijd				67%	57%	36%

¹⁰ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

¹¹ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

¹² Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding leraar vo 2e graad Engels**, voltijd, deeltijd

Bron: Osiris

Peildatum: 17-12-2014

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	141	134	146	145	201	191
▪ deeltijd	63	84	85	49	56	63
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar ¹³	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	62%	60%	62%	47%	47%	7%
▪ deeltijd	32%	33%	36%	33%	25%	13%
uit de hoofdfase ¹⁴				2008	2009	2010
▪ voltijd				40%	32%	32%
▪ deeltijd				24%	23%	18%
rendement (percentage) ¹⁵				2008	2009	2010
▪ voltijd				40%	28%	25%
▪ deeltijd				59%	53%	50%

¹³ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

¹⁴ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

¹⁵ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

Basisgegevens **hbo-bacheloropleiding leraar vo 2e graad Duits**, voltijd, deeltijd

Bron: Osiris

Peildatum: 17-12-2014

instroom (aantal)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	10	4	16	11	15	17
▪ deeltijd	18	20	30	19	26	26
uitval (percentage)						
uit het eerste jaar¹⁶	2009	2010	2011	2012	2013	2014
▪ voltijd	40%	25%	50%	36%	60%	0%
▪ deeltijd	33%	45%	47%	37%	19%	8%
uit de hoofdfase¹⁷				2008	2009	2010
▪ voltijd				100%	0%	33%
▪ deeltijd				25%	8%	10%
rendement (percentage)¹⁸				2008	2009	2010
▪ voltijd				0%	100%	33%
▪ deeltijd				63%	92%	70%

¹⁶ Het aandeel van het totaal aantal bachelorstudenten (eerstejaars ho) dat na één jaar niet meer bij de opleiding staat ingeschreven, zo mogelijk voor de laatste zes cohorten.

¹⁷ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat in de nominale studieduur zonder het diploma te hebben behaald alsnog uitvalt uit de opleiding, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

¹⁸ Het aandeel van de bachelorstudenten die zich na het eerste studiejaar opnieuw bij de opleiding inschrijven (herinschrijvers) dat het bachelordiploma haalt in de nominale studieduur + één jaar, zo mogelijk voor de laatste drie cohorten.

2. SAMENVATTING

De hbo-bacheloropleidingen leraar vo 2e graad van Instituut Archimedes van de Hogeschool Utrecht (HU) leiden studenten op tot tweedegraads leraar Nederlands, Frans, Spaans, Engels, Duits, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Wiskunde, Natuurkunde, Techniek, Scheikunde, Biologie, Omgangskunde, Gezondheidszorg & Welzijn.

Alle beoordeelde tweedegraads lerarenopleidingen van de HU vertonen een verstrekkende gelijkenis, qua doelstelling, structuur en reikwijdte van de onderwijsleeromgeving, wijze van toetsen en beoordelen, deskundigheid personeel en voorzieningen. Dit maakt het mogelijk op algemeen niveau kwalitatieve uitspraken te doen die dan voor alle onderzochte opleidingen gelden. Alleen daar, waar op het niveau van de individuele opleiding aanleiding is van dit algemeen oordeel af te wijken, wordt daar in de samenvatting melding van gemaakt.

Standaard 1. Beoogde eindkwalificaties

De opleidingen tot leraar 2^e graad vo (in het vervolg genoemd 'de tweedegraads lerarenopleidingen') van Instituut Archimedes baseren zich aantoonbaar op de zeven landelijke SBL-competenties en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld. Dit gebeurt o.a. in ADEF-verband, in '10voordeleraar'-verband, in andere landelijke vakgroepoverleggen, in overleggen met de samenwerkingspartners in de opleidingsscholen 'Het Utrechts Model' en 'ROC Midden Nederland' en met bestuurders in de regio. Met lerarenopleidingen in het buitenland waaronder de Faculty of Education van de Manchester Metropolitan University zijn in 2014 de eerste contacten gelegd gericht op profielvergelijking en samenwerking.

Sterk punt is de eigen inkleuring die de opleidingen geven aan de Utrechtse leraar: een leraar die kennisoverdrager is, activerende didactiek gebruikt, ict inzet, zijn gedrag, instructie en begeleiding afstemt op de behoefte van leerlingen, onderzoekend handelt in de onderwijspraktijk en kritisch reflecteert op de beroepspraktijk en eigen handelen. Het is bijzonder dat de opleidingen per 2015-2016 een achtste competentie 'onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk' hebben toegevoegd. Daarmee zorgen de opleidingen ervoor dat studenten hun onderzoekend vermogen expliciet(er) kunnen ontwikkelen.

Andere sterke elementen van het profiel van de Utrechtse leraar zijn de aandacht voor Bildung, het hebben van een brede internationale blik en het beheersen van interculturele competenties. De opleidingen werken nauw samen met de verschillende lectoraten van de Faculteit Educatie van de HU en andere lectoraten van de HU o.a. in het kader van praktijkgericht onderzoek, Bildung en inrichting van de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs (bo). Met de implementatie van de afstudeerrichtingen algemeen vormend onderwijs (avo) en bo zijn alle vakgroepen hard aan de slag. Alle opleidingen hebben daarvoor daadwerkelijk al cursussen gerealiseerd.

Op grond van de sterke punten (de ambitie tot het opleiden van de Utrechtse leraar met aandacht voor kennisoverdracht, effectief leraarsgedrag, een onderzoekende, kritische houding, een brede internationale blik en Bildung) is het auditteam van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU een 'goed' verdienen voor deze standaard.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

Het auditteam is van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU bijzonder praktijkgerichte opleidingen zijn, die verzorgd worden door ruim gekwalificeerde teams. De vakgroepen kennen veelal een brede spreiding in deskundigheden. De docenten zijn goed op de hoogte van de actuele ontwikkelingen in het onderwijs. Een flink aantal docenten heeft ook zelf (recente) ervaring met lesgeven in het algemeen vormend en/of beroepsonderwijs. De bekendheid met het beroepsonderwijs verschilt momenteel nog per opleiding.

Met name de docenten in de opleidingen Techniek, Omgangskunde en Gezondheidszorg & Welzijn zijn hiervan het beste op de hoogte, daar (veel van) hun studenten in deze sector aan het werk gaan. In elke vaksectie is uitgebreid aandacht voor toetsing en beoordeling en begeleiden van onderzoek.

De vakinhoudelijke kwaliteit van de docenten is hoog, aldus de studenten. Ook over de vakdidactische kwaliteit van de docenten zijn de studenten tevreden, alhoewel daarin wel verschillen bestaan tussen docenten. De meeste docenten passen het principe van 'practice what you preach' veelvuldig toe. Daarbij reiken zij via het zogenoemde 'dubbele bodemleren' voorbeelden van didactische principes en werkvormen aan, die de studenten kunnen toepassen in hun eigen praktijk.

De opleidingen bieden twee hoofdlijnen I) 'Kennis en vaardigheden/conceptueel' met de daarin opgenomen programmaonderdelen i) Vak(didactische)cursussen, ii) Beroepscursussen en II) 'Leren en onderzoeken in de praktijk/integraal' met daarin opgenomen i) Studie en Werk/werkplekleren, ii) Beroepsproducten en iii) eigen profilering. Aan de hand hiervan krijgen de studenten voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. De opleiding geeft het curriculum een eigen kleur door de expliciete aandacht voor onderzoekend vermogen in de onderwijspraktijk en Bildung. Voor het studiejaar 2016-2017 hebben de opleidingen een nieuwe beroepscursus 'leraar in het beroepsonderwijs' ontwikkeld voor de studenten die de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs gaan volgen. Dat is een belangrijke stap in de inhoudelijke concretisering van deze afstudeerrichting. Ook omdat studenten en afgestudeerden van een aantal opleidingen meldt, dat de voorbereiding op het lesgeven in het mbo beter kan.

De wisselwerking tussen de programmaonderdelen van de twee hoofdlijnen en tussen de programmaonderdelen binnen elke leerlijn is goed op orde. Alleen de verbinding tussen de Beroepscursussen, die in 2014/2015 in een 'nieuw jasje' zijn gestoken en de generieke lijn 'Leren en onderzoek' is bij een aantal opleidingen nog niet optimaal. Daar werken zij nog aan. Het didactisch uitgangspunt van gepersonaliseerd leren met behulp van blended learning is een sterk element. Zowel de docenten van het generieke programma als wel alle vakgroepen zijn bezig hieraan invulling te geven. In dit proces wordt het gehele didactische proces tegen het licht gehouden en geactualiseerd en geactualiseerd. Dat is indrukwekkend. Alle lerarenopleidingen hadden ten tijde van de audit minimaal het eerste studiejaar blended gemaakt.

Sterk element is ook het werkplekleren op de Keurmerkscholen, de samenwerking binnen de twee opleidingsscholen 'Het Utrechts Model' en 'ROC Midden Nederland' en het inmiddels ontwikkelde aanbod in het kader van de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs.

Het auditteam is van oordeel dat de lerarenopleidingen van de HU ook een stevig en praktijkgericht programma bieden aan de studenten van de kopopleidingen, de educatieve minor beroepsonderwijs en de studenten van het PDG-traject. Door deze programma's te volgen, kunnen de studenten de SBL-competenties, kennis en vaardigheden op het vereiste niveau ontwikkelen.

De opleidingen besteden voldoende aandacht aan de kwaliteit van de instromende studenten door het bieden van een studiekeuzecheck, het houden van matchingsgesprekken en intakeavonden, streng vrijstellingenbeleid, het afnemen van Leerwegaafhankelijke toetsen met als doel te versnellen en het afnemen van een diagnostische taaltoets in het eerste studiejaar gevolgd door het bieden van deficiëntiecursussen voor taal waar nodig/gewenst.

De aanwezige voorzieningen werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de vele hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het deskundige personeel, komt het auditteam tot het oordeel 'goed' voor deze standaard voor de opleidingen, Gezondheidszorg & Welzijn, Omgangskunde, Natuurkunde, Techniek, Wiskunde, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Engels en Nederlands.

Het auditteam beoordeelde de opleidingen Scheikunde, Biologie, Frans, Spaans en Duits met een voldoende, omdat het bij deze opleidingen in de deelrapporten nog belangrijke aandachtspunten heeft vermeld over het vakspecifieke programma en/of het personeel.

Standaard 3. Toetsing

Het auditteam is er onder de indruk van hoe de tweedegraads lerarenopleidingen van Instituut Archimedes van de HU de laatste jaren het toetsen en beoordelen hebben opgepakt.

De docenten professionaliseren zich in het kader van het verkrijgen van de Basiskwalificatie Examineren (BKE)/Senior kwalificatie Examineren (SKE). De docenten besteden aandacht aan het toetsen en beoordelen op studiemiddagen van het Instituut en organiseren kalibratie-bijeenkomsten met elkaar.

De examencommissie vervult een stevige rol in de borging van het toetsen en beoordelen.

De lerarenopleidingen hebben hun toetsprogramma, toetsplan, toetsmatrijzen en rubrics goed op orde. Zij toetsen op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt.

Bij een aantal opleidingen waren nog kleine aandachtspunten, zoals de nadere uitwerking van de weging van de beoordelingscriteria bij bepaalde (soorten) toetsen en de inzichtelijkheid in gegeven beoordelingen. Mooi is de ontwikkeling van het aanbod van de Leerwegaafhankelijke Toetsen (LOT), die de studenten de mogelijkheid bieden flexibeler door de studie te gaan.

Alle opleidingen passen in principe het vier-ogen principe toe bij het toetsen en beoordelen.

Dit gebeurt bij alle opleidingen bij de onderdelen uit de afstudeereenheid (exemplarische vakcursus in de afstudeereenheid, Assessment Startbekwaam en Beroepsproduct 3 (onderzoek)), bij het beoordelen van de studenten in de stage en bij het Assessment Hoofdbekwaam. Veel vakgroepen passen ook bij toetsing van andere cursussen het vier-ogenprincipe toe. Bij alle opleidingen ontwikkelen tenminste twee docenten de toetsen van de cursussen. De drie expertgroepen (Instituutexpertgroep, Cluster Expertgroepen Toetsen en Beoordelen en de expertgroep Toetsen en Beoordelen voor Beroep) vervullen een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsen. Elke vakgroep heeft een vertegenwoordiger in het CETB. Dat is een goede implementatiestrategie.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande bevindingen (toetssysteem is goed op orde met bij een aantal opleidingen nog - minder zwaarwegende - aandachtspunten voor bijvoorbeeld de totstandkoming van een heldere weging van de beoordelingscriteria, inzichtelijkheid van de gegeven beoordeling, tot een oordeel 'goed' voor deze standaard voor de opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn, Omgangskunde, Natuurkunde, Techniek, Wiskunde, Scheikunde, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Frans, Spaans, Engels en Duits.

Het auditteam beoordeelde de opleidingen Nederlands en Biologie met een voldoende, omdat het bij deze opleidingen in de deelrapporten nog belangrijke aandachtspunten heeft vermeld over het toetsen en beoordelen.

Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Het auditteam is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken (de toets van het vak dat exemplarisch is voor het eindniveau, Beroepsproduct 3 (onderzoek) en Assessment Startbekwaam) hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam tweedegraads leraar. Daarnaast hebben alle studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten.

Alleen voor de vakken Spaans en Techniek is er geen landelijke toets. Deze opleidingen houden met verwante opleidingen peerreviews met betrekking tot het gerealiseerde niveau.

In de toets van het vak dat exemplarisch is voor het eindniveau hebben de studenten van elke opleiding aangetoond over de vereiste competenties, kennis en vaardigheden te beschikken. In de verslagen van Beroepsproduct 3 (het praktijkgerichte onderzoek) hebben de studenten aangetoond dat zij op basis van hun verlegenheidsvraag/probleemstelling over het algemeen een duidelijke onderzoeksvraag hebben geformuleerd, die zij met behulp van verschillende onderzoeksmethoden nader hebben onderzocht. De meeste studenten hebben in hun onderzoek een duidelijke koppeling gemaakt tussen de bestudeerde literatuur en de praktijk en blijkt gegeven over een adequate onderzoekshouding te beschikken. Het auditteam beoordeelt de gekozen onderzoeksonderwerpen als relevant voor de betreffende vakken.

De portfolio's behorend bij het Assessment Startbekwaam bevatten bewijsmaterialen voor de verschillende competenties op basis waarvan de studenten een presentatie hebben gegeven en een criterium gericht interview hebben afgelegd. De dossiers zagen er gestructureerd uit en bevatten als regel een behoorlijke variëteit aan bewijsstukken.

Uit de portfolio's kan geconcludeerd worden dat de studenten in staat zijn op bachelorniveau te functioneren. In het gehele portfolio laten de studenten zien een visie te hebben ontwikkeld over het onderwijs in het algemeen en het beroep als docent specifiek. Het gebruik van een theoretische onderbouwing op basis van literatuur had hier een daar wat sterker gemogen. Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het auditteam heeft alle eindwerken met minimaal een voldoende beoordeeld. De alumni en vertegenwoordigers zijn tevreden over het gerealiseerde niveau van de afgestudeerden. Met inachtneming van de hierboven genoemde aandachtspunten, acht het auditteam een oordeel 'voldoende' voor deze standaard op zijn plaats voor de opleidingen Natuurkunde, Techniek, Wiskunde, Biologie, Nederlands, Spaans en Engels. De opleidingen Gezondheidszorg & Welzijn, Omgangskunde, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Frans, Duits en Scheikunde beoordeelt het auditteam met een 'goed'.

Algemene conclusie

De ruim gekwalificeerde docenten van de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU zorgen ervoor dat het afnemende werkveld kan beschikken over startbekwame tweedegraads leraren voor de scholen in het voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Het bijzonder praktijkgerichte curriculum met de twee hoofdlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' met de daarbij behorende programmaonderdelen en de focus op het opleiden van de Utrechtse leraar met o.a. aandacht voor effectief leraarsgedrag, activerende didactiek, een kritische onderzoekende houding en Bildung, zijn hierbij belangrijke elementen.

Het auditteam komt op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de tweedegraads lerarenopleidingen Natuurkunde, Techniek, Wiskunde, Biologie, Nederlands, Engels en Spaans. Het auditteam komt tot het eindoordeel 'goed' voor de tweedegraads lerarenopleidingen Gezondheidszorg & Welzijn, Omgangskunde, Aardrijkskunde, Frans, Duits, Scheikunde en Geschiedenis van de Hogeschool Utrecht.

Aanbevelingen

Het auditteam beveelt de opleidingen aan het eindbeeld van blended learning te bepalen en het werkveld mee te nemen in de gedachtenvorming rondom gepersonaliseerd leren/blended learning

Den Haag, 12 april 2016

drs. R.B. van der Herberg,
voorzitter

G.C. Versluis,
secretaris

3. INLEIDING

Clustervisitatie en inrichting van de audit

De beoordeling van de tweedegraads lerarenopleidingen van Hogeschool Utrecht (HU)/Instituut Archimedes vond plaats binnen het cluster tweedegraads lerarenopleidingen. De visitatie binnen dit cluster is uitgevoerd door de visitatiebureaus Hobéon en NQA, waarbij Hobéon de tweedegraads lerarenopleidingen van zes hogescholen en NQA de tweedegraads lerarenopleidingen van drie hogescholen heeft beoordeeld. Voorafgaand aan deze audits hebben NQA en Hobéon met elkaar en met de NVAO afgestemd over de opzet van de audits en de samenstelling van de auditpanels.

Aangezien de veertien lerarenopleidingen van de HU verwantschap vertonen, zijn alle opleidingen gezamenlijk gevisiteerd tijdens een driedaagse visitatie. Op de eerste dag zijn de generieke zaken behandeld door een kernpanel. Dit kernpanel bestond uit twee externe domeindeskundigen en een student van een tweedegraadslerarenopleiding van een andere hogeschool. In verband met audits bij de opleidingsscholen participeerde in het kernpanel tevens een referent. Hobéon leverde de voorzitter en de (coördinerend) secretaris voor het kernpanel. Na de generieke auditdag volgde een driedaagse audit van de afzonderlijke vakken. Per vak werd één specifieke vakdeskundige aan het opgesplitste kernpanel toegevoegd. Naast de voorzitter van Hobéon vervulde één van de twee externe domeindeskundigen uit het kernpanel in het parallelle gesprek ook de rol van (technisch) voorzitter. Bij elke vakaudit zat een secretaris vanuit Hobéon en een student. (zie de bijlage Programma). In aansluiting hierop zijn twee audits uitgevoerd bij de Academische Opleidingsschool 'Het Utrechts Model' en Opleidingsschool ROC-Midden Nederland. Daarover wordt apart gerapporteerd.

Onderstaande rapportage bestaat uit een generiek rapport over alle aspecten die gelden voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van de HU en een vakspecifiek rapport per opleiding. Zoals gevraagd in de brief van de NVAO (met kenmerk NVAO/20131990/AH) is in deze rapportage aandacht besteed aan de focuspunten voor tweedegraads lerarenopleidingen.

De tweedegraads lerarenopleidingen van Hogeschool Utrecht/Instituut Archimedes

Instituut Archimedes van Hogeschool Utrecht maakt deel uit van de Faculteit Educatie.

Instituut Archimedes heeft 14 bekostigde bachelor lerarenopleidingen (voltijd en deeltijd), 9 bekostigde master lerarenopleidingen en een bekostigde kopopleiding.

De Faculteit Educatie omvat daarnaast het Instituut Theo Thijsen (Lerarenopleiding Primair Onderwijs), het Seminarium voor Orthopedagogiek (landelijk kennis- en opleidingscentrum voor Speciaal Onderwijs), het Instituut Gebaren, Taal en Dovenstudies (bacheloropleiding tolk/leraar Nederlandse Gebarentaal en de master Dovenstudies), het Kenniscentrum Educatie (met lectoraten en kenniskringen) en het Expertisecentrum Docent HBO gericht op de professionalisering van (beginnende) HU-docenten op het gebied van didactiek.

Naast de reguliere voltijd- en deeltijdvariant biedt Instituut Archimedes kopopleidingen, de educatieve minor Beroepsonderwijs en een traject Pedagogisch Didactisch Getuigschrift. Alle tweedegraads lerarenopleiding zijn ook als kopopleiding te volgen met uitzondering van de tweedegraads lerarenopleiding Gezondheidszorg & Welzijn. De kopopleiding is bedoeld voor studenten die al een hbo/wo opleiding in een verwant vak hebben gevolgd. De kopopleiding heeft een omvang van 60 EC. De kopopleiding Omgangskunde richt zich expliciet op beroepsgericht onderwijs.

De educatieve minor beroepsonderwijs van 30 EC is bedoeld voor studenten hbo/wo die zich tijdens hun bachelor willen oriënteren op een carrière in het beroepsonderwijs in een verwant vak. De studenten zijn vrij een leerwerkplek in het vmbo of mbo te kiezen.

Het traject pedagogisch didactisch getuigschrift (PDG) is bestemd voor onbevoegde deelnemers (meestal zij-instromers) die voor minimaal 0,4 fte werkzaam zijn als docent binnen de beroepsvoorbereidende educatieve sector. Kandidaten moeten al een hbo-opleiding hebben afgerond of aantoonbaar beschikken over hbo denk- en werkniveau. Het PDG-traject duurt 1,5 jaar en heeft een omvang van 60 EC. Deze trajecten worden zowel op het Instituut Archimedes als in-company op mbo-instellingen verzorgd.

De lerarenopleidingen van de HU leiden al sinds 2003 samen met scholen (vo, vmbo, mbo) in de regio Utrecht leraren op binnen het Utrechts Model. Het gaat hier om zogenoemde 'Keurmerkscholen'. Een aantal van deze scholen behoort tot de Academische Opleidingsschool 'Het Utrechts Model' en de Opleidingsschool ROC Midden Nederland.

De tweedegraads lerarenopleidingen werken samen met het Kenniscentrum Educatie van de Faculteit Educatie. Dit kenniscentrum wordt gevormd door de lectoraten Beroepsonderwijs, Dovenstudies, Geletterdheid en Normatieve professionalisering. Ook is er een samenwerking met het HU-brede lectoraat Methodologie van praktijkgericht onderzoek. Daarnaast hebben de opleidingen Academieteams opgericht waarin docenten en studenten samen met de lectoren onderzoek doen.

In onderstaande rapportage worden allereerst de bevindingen met betrekking tot het reguliere opleidingstraject beschreven. Op die punten waar de deeltijdvariant afwijkt van de voltijdvariant en daar waar de kopopleiding, de educatieve minor en PDG afwijken van het reguliere traject, volgt een aparte passage over deze varianten/trajecten.

Ontwikkelingen sinds de vorige accreditatie (2009)

De vorige accreditatie vond plaats in 2009. Alle opleidingen zijn met een overall 'voldoende' beoordeeld. Het auditteam noemde een aantal aandachtspunten, waarmee de lerarenopleidingen aan de slag zijn gegaan. Daarnaast kwamen er aandachtspunten/ontwikkelpunten uit de interne audit in 2013. De opleidingen hebben naar aanleiding van de beide audits onder andere de volgende maatregelen getroffen:

- m.b.t. de toetsing van de schoolprojecten: De opleidingen hebben de schoolprojecten vervangen door beroepsproducten. Deze worden nu beoordeeld door vakdocenten en opdrachtgevers/veldassessoren vanuit de school met behulp van standaard beoordelingsformulieren. Hiermee zijn de kanttekeningen bij de toetsing en de uniformiteit van de beoordelingscriteria bediend/geadresseerd;
- m.b.t. de studieloopbaanbegeleiding en portfolio: De opleidingen hebben de begeleiding van het portfolio in handen gegeven van de Studie en Werkbegeleider (SWB'er) die tevens vakdocent is. Daarmee is overlap en onduidelijkheid in de begeleiding opgeheven;
- m.b.t. de assessments: De opleidingen hebben voor de verschillende assessments (hoofd fasebekwaam, LIO-bekwaam, startbekwaam) niveau-indicatoren opgesteld als operationalisering van de bekwaamheidseisen. De opleidingen hebben de beoordelingsformulieren zodanig aangepast dat de assessoren hun bevindingen m.b.t. de bekwaamheden van de studenten en het competentieprofiel expliciet zichtbaar kunnen maken. De opleidingen streven ernaar alle SWB'ers te certificeren. Voor de assessoren is er een 'Handreiking competentiegericht beoordelen'. Inmiddels hebben 140 assessoren aan een training deelgenomen;
- m.b.t. de aandacht voor toegepast onderzoek in de afstudeerfase en het ontwikkelen van onderzoekend vermogen: de opleidingen besteden in de leerlijn 'Leren en onderzoeken in de praktijk' en specifiek binnen de cursussen 'Beroepsproducten' expliciet aandacht aan onderzoeksvaardigheden, zoals observeren, interviewen, vragenlijsten uitzetten. In het tweede, derde en vierde leerjaar maken de studenten in opdracht van hun stageschool beroepsproducten, waarbij praktijkgericht onderzoek een ondersteunende rol heeft.

- Met betrekking tot toetsing: er is in 2013 een facultaire toetsingskader opgesteld dat richtinggevend is voor de uitwerking van het toetsprogramma van elke opleiding. Daarnaast hebben alle opleidingen toetsplannen en toetsschema's opgesteld. Bij elke cursus is nu een handleiding volgens een uniform format, waarin expliciet aandacht is voor toetsing en toetscriteria. De opleidingen hebben expertgroepen toetsen en beoordelen in het leven geroepen die de kwaliteit van het toetsen en beoordelen borgen.

Daarnaast noemen de opleidingen de volgende belangrijke recente ontwikkelingen:

- landelijk: de invoering van de kennisbasis en kennisbasistoetsen en de landelijke ontwikkelingen op het gebied van praktijkgericht onderzoek (o.a. dr. D. Andriessen met het lectoraat Methodologie van Praktijkgericht onderzoek);
- de implementatie van de twee afstudeerrichtingen algemeen vormend onderwijs (avo) en beroepsgericht onderwijs (bo) per 2014-2015;
- een sterkere verbinding onderwijs en onderzoek met de lectoraten: met het lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek t.a.v. onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk, met het lectoraat Beroepsonderwijs t.a.v. de twee afstudeerrichtingen, avo en bo met het lectoraat Geletterdheid t.a.v. de invoering van het feedbackinstrument ICALT en met het lectoraat Normatieve professionalisering t.a.v. het onderzoekslineit Bildung en internationalisering.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN GENERIEK

4.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleidingen tot leraar 2^e graad vo (in het vervolg genoemd 'de tweedegraads lerarenopleidingen') van Hogeschool Utrecht (HU)/Instituut Archimedes de landelijk vastgestelde en in Algemene Maatregel van Bestuur bij Wet op de beroepen in het hoger onderwijs (Wet BIO) vastgelegde competenties hanteert. Deze zijn onder begeleiding van de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) tot stand gekomen. Op landelijk niveau is via een matrix aangetoond hoe de vijf Dublin Descriptoren tot uiting komen in deze zogenoemde zeven SBL-competenties. De zeven SBL-competenties betreffen: i) interpersoonlijk competent, ii) pedagogisch competent, iii) vakinhoudelijk en didactisch competent, iv) organisatorisch competent, v) competent in het samenwerken met collega's, vi) competent in het samenwerken met de omgeving en vii) competent in zelfreflectie en ontwikkeling. De lerarenopleidingen van de HU hebben hieraan met ingang van studiejaar 2015-2016 gezamenlijk een achtste competentie toegevoegd: viii) onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk.

Met het lectoraat Beroepsonderwijs is in 2014-2015 een profiel voor de afstudeerrichting-beroepsgericht onderwijs (bo) opgesteld. De opleidingen werken nu aan de generieke en vakspecifieke inrichting van deze afstudeerrichting en hebben daarvoor daadwerkelijk al cursussen gerealiseerd.

De opleidingen hebben voor de acht competenties gezamenlijk eigen gedragsindicatoren naar beheersingsniveau ontwikkeld, waarmee zij een eigen inkleuring geven aan de landelijke competenties. Elke lerarenopleiding heeft een relatieschema opgesteld waarin zij voor elke module/onderwijseenheid inzichtelijk maakt welke competentie(s) op welk niveau aan bod komt/komen. (Zie verder standaard 2.)

Kennisbasis

Naast de SBL-competenties als leidraad, hanteren de opleidingen voor hun onderwijs de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbases beschrijven het geheel aan vakinhoudelijke en vakdidactische kennis op theoretische, methodisch en praktisch niveau, waarover de startbekwame leraar dient te beschikken. De vakspecifieke kennisbasis vormt daarmee het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en vakdidactisch competent.

De generieke kennisbasis –waaronder de kennisbasis ICT – beschrijft de kennis die nodig is voor het beroep van leraar en ligt daarmee ten grondslag aan alle competenties.

De lerarenopleidingen van de HU hanteren als uitgangspunt dat ICT geen doel op zich is, maar een middel. Dat acht het auditteam een plausibel uitgangspunt.

De opleidingen nemen bij de generieke kennisbasis ook het addendum¹⁹ mee waarin de profilering naar algemeen vormend onderwijs (avo) en bo zichtbaar wordt. In het relatieschema heeft elke opleiding zichtbaar gemaakt bij welke cursussen/onderwijseenheden welke onderdelen van de generieke, de ict en de vakspecifieke kennisbasis aan bod komen en op welk niveau dat gebeurt. (Zie verder standaard 2 en de vakspecifieke rapportages per opleiding.)

Profilering en eigen inkleuring

De profilering en eigen inkleuring van de lerarenopleidingen van de HU komen o.a. op de volgende manier tot uiting:

De lerarenopleidingen willen een 'Utrechtse leraar' opleiden. Daarbij leggen zij in het curriculum het accent op i) de leraar als kennisdrager die o.a. gebruik maakt van activerende didactiek, waarbij hij ict inzet waar dat verrijkend is, ii) Bildung en iii) effectief leraarsgedrag. Met expliciete aandacht voor Bildung willen de opleidingen de persoonlijkheidsontwikkeling van de leraar bewust stimuleren door een brede oriëntatie op maatschappij en cultuur. Met het accent op effectief leraarsgedrag, beogen de opleidingen leraren op te leiden die hun gedrag, instructie en begeleiding afstemmen op de behoefte van leerlingen.

De 'Utrechtse leraar' moet ook onderzoekend kunnen handelen in de onderwijspraktijk en kritisch kunnen reflecteren op de beroepspraktijk en eigen handelen. Daarvoor hebben de opleidingen - zoals al hierboven is vermeld - een achtste competentie toegevoegd. (Zie verder onder het kopje 'onderzoek'.)

Andere kenmerkende elementen van de Utrechtse lerarenopleidingen zijn blended learning en leerwegaafhankelijk toetsen in het licht van gepersonaliseerd leren. Deze elementen maken het mogelijk dat het aanbod aansluit op de leerbehoeftes van de individuele student. Studenten kunnen hierdoor steeds flexibeler door hun studie gaan. Alle opleidingen hebben inmiddels het gehele eerste studiejaar blended ingericht met een combinatie van face-to-face en digitaal onderwijs.

(Zie verder standaard 2 en 3 en de vakspecifieke rapportages per opleiding.)

Onderzoek

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleidingen er door de invoering van de achtste competentie 'onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk' voor zorgen dat studenten hun onderzoekend vermogen expliciet(er) kunnen ontwikkelen. De opleidingen stimuleren de studenten de resultaten van onderzoek in de beroepspraktijk in te zetten, kritisch te reflecteren op de beroepspraktijk en hun eigen handelen. Dit moet leiden tot verbetering en innovatie van die beroepspraktijk.

De opleidingen hebben in het kader hiervan een doorlopende leerlijn voor praktijkgericht onderzoek ontwikkeld. Deze leerlijn is ingebed in de cursussen Beroep en Beroepsproducten in het generieke deel van het curriculum. Ook hebben de opleidingen eindtermen voor praktijkonderzoek uitgewerkt. De opleidingen werken hierbij o.a. nauw samen met het lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek. (Zie verder standaard 2.)

Internationale dimensie

De opleidingen hebben de ambitie dat de Utrechtse leraar beschikt over een brede, internationale blik. Ook het werkveld vraagt in toenemende mate een internationale oriëntatie vanwege het groeiend aantal scholen met tweetalig onderwijs en de diversiteit in de klassen. Alle opleidingen zorgen daarom in hun curriculum voor aspecten van internationalisation at home, waarbij studenten o.a. interculturele competenties kunnen ontwikkelen zoals interpersoonlijk competent (bijvoorbeeld communicatie) en reflectie en ontwikkeling (reflecteren op handelen). Daarnaast is er bij de moderne vreemde talen, aardrijkskunde en geschiedenis sprake van internationalisation abroad. (Zie daarover de vakspecifieke rapportages per opleiding.)

¹⁹ Addendum generieke kennisbasis tweedegraads lerarenopleidingen. Focus op beroepsonderwijs.

Tevens wil Instituut Archimedes meer gaan samenwerken met buitenlandse lerarenopleidingen. In 2014 is zij een benchmarkonderzoek gestart gericht op het vergelijken van opleidingsprofielen met o.a. de Faculty of Education van de Manchester Metropolitan University.

Kopopleiding, Educatieve minor beroepsonderwijs en Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG)

Voor de *kopopleiding* zijn de zeven SBL-competenties, de generieke kennisbasis en de vakdidactiek leidend. De vakinhoud wordt bekend verondersteld, gezien de vooropleiding van studenten. Het onderzoekend vermogen van studenten is al in een vakverwante vooropleiding hbo/wo ontwikkeld. De opleidingen verwachten dat studenten van de kopopleiding hun eerder opgedane vaardigheden in onderzoek kunnen toepassen in de context van het onderwijs. Het eindniveau voor de kopopleiding is Startbekwaam (niveau 3).

In landelijk verband zijn er afspraken gemaakt over de eisen aan de studenten van het PDG-traject en de educatieve minor beroepsonderwijs.

De eindkwalificaties voor het PDG-traject zijn vrijwel gelijk aan de pedagogisch-didactische eindkwalificaties van de reguliere lerarenopleiding: de zeven SBL-competenties op niveau Startbekwaam en de generieke kennisbasis.

Voor de studenten van de Educatieve minor gelden eveneens de zeven SBL-competenties, die zij moeten kunnen aantonen op niveau 1-2.

Afstemming met het werkveld en vakgenoten

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleidingen regelmatig overleg voeren met vakgenoten en vertegenwoordigers vanuit het werkveld over de actualiteit van de competenties en de opzet en inhoud van het curriculum.

De opleidingen spreken o.a. met vakgenoten in de overleggen in ADEF-verband en '10 voor de leraar' over de kennisbases en kennisstoetsing en in andere regionale en landelijke vakgroepoverleggen. Daarnaast werken de opleidingen samen met de interfacultaire Graduate School of Teaching, waarin alle lerarenopleidingen en educatieve minors van Universiteit Utrecht zijn ondergebracht. Daarbij spreken de partners o.a. over samen opleiden en praktijkgericht onderzoek. Samen geven de partners vorm aan de Academische Opleidingsschool 'Het Utrechts Model'.

Instituut Archimedes kent sinds kort een Raad van Advies, waarmee ze spreekt over strategische vraagstukken, waaronder over de visie op en uitwerking van gepersonaliseerd leren. Daarnaast heeft een groot aantal opleidingen een eigen werkveldcommissie of is voornemens zo'n commissie in te stellen. (Zie daarover de vakspecifieke rapportages.)

Met de scholen uit de regio werken de opleidingen nauw samen in het samen opleiden van aankomende leraren. Met een grote groep scholen vormt de HU de opleidingsschool 'ROC Midden Nederland' en de academische opleidingsschool 'het Utrechts Model'. In het netwerk U-talent werkt Instituut Archimedes met Universiteit Utrecht en vo-scholen in Midden Nederland aan het bevorderen van de kwaliteit van het onderwijs in (bèta)techniek op havo en vwo scholen en in het hoger onderwijs. Tevens heeft Instituut Archimedes contact met het Regionaal Platform Onderwijs Arbeidsmarkt vo-bve (beroepsvoorbereidende educatie) waar met de bestuurders van onderwijsinstellingen o.a. aandacht wordt besteed aan ontwikkelingen die het werken als leraar en het werken en leren in teams aantrekkelijk maakt voor huidige en toekomstige docenten.

Weging en Oordeel

De opleidingen baseren zich aantoonbaar op de landelijke SBL-competenties en de generieke en vakspecifieke kennisbases en hebben hierover regelmatig contact met vakgenoten en het werkveld. Dit gebeurt o.a. in '10 voor de leraar'-verband, in andere landelijke vakgroepoverleggen, in overleggen met de samenwerkingspartners in de opleidingsscholen en met bestuurders in de regio. Met lerarenopleidingen in het buitenland zijn in 2014 de eerste contacten gelegd gericht op profielvergelijking en samenwerking.

Sterke punt is de eigen inkleuring die de opleidingen geven aan de Utrechtse leraar met aandacht voor kennisoverdracht, effectief leraarsgedrag, een onderzoekende, kritische houding, een brede internationale blik en Bildung. Het is bijzonder dat de opleidingen per 2015-2016 een achtste competentie 'onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk' hebben toegevoegd. Daarmee zorgen zij ervoor dat studenten hun onderzoekend vermogen expliciet(er) kunnen ontwikkelen.

Het auditteam is op grond van bovenstaande punten van oordeel, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU een 'goed' verdienen voor deze standaard.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Inhoud en vormgeving generieke programma

Koppeling competenties – programma

De opleidingen hebben voor de 8 competenties eigen gedragsindicatoren naar beheersingsniveau ontwikkeld. In het relatieschema heeft elke opleiding zichtbaar gemaakt bij welke cursussen/onderwijseenheid welke competentie(s) op welk niveau aan bod komt/komen en welke onderdelen van de generieke, de ict en de vakspecifieke kennisbasis zij behandelt. De SBL-competenties, de generieke en vakspecifieke kennisbases zijn sterk sturend geweest voor de opzet en invoering van de nieuwe curricula sinds 2012.

Opzet en inhoud van het (generieke) programma

Alle lerarenopleidingen kennen dezelfde duidelijke opbouw met twee hoofdlerlijnen:

- kennis en vaardigheden/conceptueel: i) vakinhoudelijke kennis en vaardigheden en vakdidactiek en ii) pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden van beroep;
- leren en onderzoeken in de praktijk/integraal: i) praktijk- en ervaringsleren, ii) onderzoek & beroepsproduct en iii) profilering.

De studenten kunnen door het generieke en vakspecifieke curriculum te doorlopen hun competenties, kennis en vaardigheden op een steeds hoger niveau ontwikkelen en de beoogde eindkwalificaties bereiken.

Studiegids 2015-2016 Generiek leerplanschema

Leerlijnen		Programma onderdeel	Vorm	Eindkwalificaties	EC
Kennis en vaardigheden / conceptueel	Vakinhoudelijke kennis en vaardigheden en Vakdidactiek	Vakcursussen	Vakspecifiek	Competenties m.n. 2,3,4,5,8	80
		Vakdidactische cursussen		Specifieke kennisbasis / ICT	1*
	Pedagogisch-didactische kennis en vaardigheden van beroep	Beroeps cursussen	Generiek	Competenties: 1 t/m 8 Generieke kennisbasis en addenda / ICT	35
Leren en onderzoeken in de praktijk / integraal	Praktijk- en ervaringsleren	Studie en Werk	Generiek	Competenties : 1 t/m 8 Kennisbases	50

Leerlijnen		Programma onderdeel	Vorm	Eindkwalificaties	EC
		Assessment Hoofd- fasebekwaam vol- tijd/Intake deeltijd		Competenties 1, 2, 4 en 7 Kennisbases	5 4
		**Assessment Startbekwaam		Competenties 1 t/m 8 Kennisbases	
	Onderzoek & beroepsproduct	Beroepsproduct	Generiek (en vak-specifiek)	Competenties: m.n. 3, 5, 7 en 8 Kennisbases	20
	Profilering	Keuzeonderdeel	Individueel		30

* 1 studiepunt is gereserveerd voor de landelijke kennistoets.

Spaans heeft in 2015/2016 de internationaal erkende toets DELE B2 van 1 studiepunt. Spaans en techniek hebben geen landelijke kennistoets.

** Er zijn twee assessments:

1) Assessment Hoofd fasebekwaam voltijd na het eerste jaar(5 EC). De deeltijd kent geen Assessment Hoofd fase- bekwaam. Hier is sprake van de cursus Intake deeltijd waar de studenten een portfolio aanleggen met opdrachten (5 EC).

2) Assessment Startbekwaam voor voltijd en deeltijd (4 EC vt/dt; voor techniek is dit 5 EC).

(Zie voor de vak(didactische) cursussen de vakspecifieke deelrapporten per opleiding.)

In zeven beroeps cursussen binnen de generieke pedagogisch-didactische leerlijn krijgen de studenten de professionele bagage (kennis, vaardigheden en houding) mee op de algemene pedagogisch-didactische gebieden. Binnen deze cursussen komt de generieke kennisbasis aan bod. Ook zijn in beroeps cursussen expliciet leerdoelen opgenomen ten behoeve van Bildung. Voorbeelden van beroeps cursussen zijn 'ontwikkeling van de adolescent', 'de leraar als pedagoog', 'leren omgaan met verschillen'.

Voor het studiejaar 2016-2017 hebben de opleidingen een nieuwe beroeps cursus 'leraar in het beroepsonderwijs' ontwikkeld voor de studenten die de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs gaan volgen. Dat is een belangrijke stap in de inhoudelijke concretisering van deze afstudeerrichting.

De integrale leerlijn behelst het leren en onderzoeken in de praktijk en bestaat uit de onderdelen: Studie en Werk, Beroepsproducten en profilering.

Studie en Werk omvat het werkplekleren op de opleidingsschool en studieloopbaanbegeleiding. Gedurende de hele opleiding krijgen de studenten begeleiding van een studie- en werkbegeleider (SWB'er). In de bijeenkomsten spreekt de SWB'er met de studenten (individueel of in groepsverband) over de studieplanning, het werkplekleren en de uitvoering van de opdrachten en beroepsproducten. De studenten houden daartoe een ontwikkelportfolio bij, dat leidend is voor het volgen van zijn ontwikkeling. De SWB'er is tevens vakdocent en kan de student ook ondersteunen en volgen in zijn vakinhoudelijke en vakdidactische ontwikkeling.

(Zie voor Studie en Werk verder onder het kopje 'werkplekleren' en voor Beroepsproducten onder het kopje 'praktijkgericht onderzoek'.)

Inhoudelijke thema's die door de conceptuele en integrale leerlijn verweven zijn, krijgen vorm in zogenoemde ontwikkelingslinten. Zo is er o.a. een ontwikkelingslint voor onderzoekend vermogen, voor Bildung en pedagogisch didactische handelen. Deze linten zorgen voor samenhang tussen de lijnen en voor een koppeling tussen theorie (vak) en praktijk (beroep). Vervlechting/wisselwerking tussen vak, vakdidactiek en praktijk is er bijvoorbeeld in de Beroepsproducten en Studie en Werk. (Zie daarvoor de vakspecifieke deelrapporten.)

De studenten krijgen de mogelijkheid zich te profileren in de keuzeruimte in het programma (30 EC). Studenten kunnen onder andere kiezen uit het hogeschoolbrede aanbod van minoren, voor een studieperiode in het buitenland of voor het volgen van keuzecursussen, ook bij een andere hogeschool.

Voor excellente studenten bestaat er de mogelijkheid een honourstraject te volgen voor de volgende invalshoeken/profielkenmerken: leiderschap, vakmanschap, internationale oriëntatie, innovatie en gedrevenheid.

Werkplekleren

Tijdens het werkplekleren op de stageschool krijgen de studenten volop de gelegenheid te werken aan de ontwikkeling van de zeven SBL-competenties. De studenten formuleren leervragen en leeractiviteiten onder begeleiding van hun SWB'er vanuit de eigen vakgroep en een werkplekbegeleider op de school. Ook krijgen de studenten opdrachten uit het zogenoemde 'bundel vak' waarin zij het eigen vak en vakdidactiek concreet moeten toepassen.

De leeractiviteiten nemen in complexiteit toe. Aan het begin observeert de student nog veel lessen van ervaren leraren. In de laatste fase van de opleiding (de LIO-fase) functioneert de student als zelfstandig docent in complexe onderwijsituaties. Hij plant zelfstandig zijn lessen, bereidt lessenseries voor en evalueert deze. Hij werkt samen met collega's, consulteert deze en formuleert een eigen visie op het beroep en schoolvak.

Om dit te kunnen realiseren lopen de studenten al vanaf het eerste studiejaar stage. De voltijdstudenten starten met 30 dagen in het eerste jaar. Het aantal dagen loopt ieder jaar verder op en eindigt met een lintstage van 2½ dag in het vierde studiejaar of een blokstage van 4 dagen gedurende de helft van het vierde jaar.

Omdat deeltijdstudenten veelal werkzaam zijn in een relevante beroepspraktijk, kan het werkplekleren van beperkter omvang zijn. Deeltijders met weinig ervaring, draaien net zoveel uren als voltijders.

Ongeveer 2/3 van alle voltijdstudenten loopt stage op een erkende Keurmerkschool. Daar zijn getrainde werkplekbegeleiders en schoolopleiders aanwezig, die goed op de hoogte zijn van de inhoud van de leeractiviteiten en opdrachten en de eisen aan de student. Met een grote groep van deze Keurmerkscholen werken de lerarenopleidingen van de HU volgens het Utrechts Model samen in de academische opleidingsschool 'het Utrechts Model' en de opleidingsschool 'ROC Midden Nederland'.

Deeltijdstudenten werken en leren soms op een opleidingsschool. Dat lukt niet altijd, omdat studenten uit een andere regio komen of een baan hebben op een niet-opleidingsschool. Voor studenten die op andere/ 'gewone' scholen stage lopen is er een handleiding opgesteld. Zo houden de opleidingen ook daar de regie. Daar ligt evenwel ook nog een opgave. Het auditteam beveelt de opleidingen aan de bandbreedte die er nu nog is in de samenwerking met de scholen/werkplekken te verkleinen.

Vanuit het instituut krijgen de studenten begeleiding van een instituutsopleider. Aan scholen waar meer dan 16 studenten stage lopen is een vaste instituutsopleider verbonden. Deze instituutsopleider begeleidt o.a. samen met de schoolopleider de intervisie op de school. De instituutsopleider bezoekt de studenten ook in de les en is eindverantwoordelijk voor de beoordeling van de student. Daar waar de instituutsopleider niet op bezoek kan komen – bijvoorbeeld vanwege de te grote afstand – wordt gebruikt van video-opnamen van de les.

Het auditteam is van oordeel, dat de opleidingen er goed voor zorgen dat studenten zich in een optimale situatie kunnen ontwikkelen. Wel acht het auditteam het in het kader van *echt samen* opleiden denkbaar dat de schoolopleiders en werkplekbegeleiders binnen de opleidingsscholen een nog grotere rol krijgen in het samen met de studenten bekijken en bepalen welke activiteiten voor hen op dat moment het meeste betekenisvol/leerzaam zijn, en een grotere rol in overdracht/koppeling van theorie.

Praktijkgericht onderzoek

Zoals al eerder vermeld besteden de opleidingen veel aandacht aan het ontwikkelen van een kritisch onderzoekende houding van de student. Daartoe hebben de opleidingen ook een achtste competentie geformuleerd en vanaf cohort 2015-2016 geïmplementeerd. Het onderzoekend vermogen start al in jaar 1 in de beroepscursussen (beroep 1, 2 en 3) met de basis van onderzoek doen. Onderzoek is hier gekoppeld aan docenthandelen. De cursussen Beroepsproducten (BP) 1, 2 en 3 zijn gericht op het aanleren van onderzoekend vermogen. Deze cursussen starten in het tweede studiejaar en kennen een duidelijke opbouw. De opdrachten zijn afwisselend vakspecifiek en generiek en nemen toe in complexiteit. Zo is BP 1 vakgebonden en in de context van de eigen klas, is BP 2 generiek en in de context van de vakgroep of het team en is BP 3 vakgebonden en expliciet aansluitend op de ontwikkelingen in de school.

De studenten doorlopen meerdere malen de hele onderzoekscyclus. Uitgangspunt is steeds dat de vraagstelling van het praktijkgerichte onderzoek van de student wordt ingegeven door de beroepspraktijk en de resultaten direct bijdragen aan de beroepspraktijk.

De tweedegraads lerarenopleidingen werken samen met het Kenniscentrum Educatie van de Faculteit Educatie en daarbij behorende kenniskringen. In dit kenniscentrum zitten het Lectoraat Beroepsonderwijs, Lectoraat Dovenstudies, Lectoraat Geletterdheid en Lectoraat Normatieve professionalisering.

De opleidingen streven naar een sterkere verbinding onderwijs en onderzoek met de lectoraten. Voorbeelden hiervan zijn de samenwerking met het lectoraat Methodologie van Praktijkgericht Onderzoek t.a.v. onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk en de samenwerking met het lectoraat Normatieve professionalisering t.a.v. het onderzoekslint Bildung en internationalisering. Het auditteam heeft geconstateerd dat met name de leden van de kenniskringen zorgen voor de verbinding, omdat zij ook werkzaam zijn in de opleidingen. Daarnaast hebben de opleidingen Academieteams opgericht waarin docenten samen met studenten onderzoek doen. Voorbeelden van thema's zijn: multiperspectiviteit, blended learning, vernieuwende literatuurdidactiek.

Afstudeerrichtingen algemeen vormend onderwijs (avo) en beroepsgericht onderwijs (bo)

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de opleidingen al duidelijke stappen hebben gezet in het kader van de twee afstudeerrichtingen. Het lectoraat Beroepsonderwijs is nauw betrokken geweest bij het ontwikkelen van het profiel voor de afstudeerrichting bo. De lector is als lid van de adviesgroep nauw betrokken bij de voortgang van de afstudeerrichting en de leden van de kenniskring zijn intensief betrokken bij de invulling van het profiel en de inhoudelijke vormgeving van m.n. het derde en vierde studiejaar.

In de eerste twee studiejaar oriënteren de studenten zich op én het avo én het bo tijdens de beroepscursussen 1 t/m 4, Studie en Werk en de vakcursussen. Studenten moeten in studiejaar 1 en 2 werkplekken verwerven op beide schooltypes. Dat is een sterk punt. De afstudeerrichting bo wordt met ingang van 2015-2016 ingevoerd, te beginnen in de voltijdopleiding. Aan het einde van het tweede studiejaar maken de studenten de keuze voor hetzij avo hetzij bo. Zij lopen vanaf het derde studiejaar stage op een werkplek op een bijpassende school.

Binnen vak en vakdidactiek hebben de opleidingen twee profileringsvakken in het derde studiejaar aangewezen voor de beide afstudeerrichtingen.

Internationale dimensie

Internationalisering krijgt voor alle studenten op twee manieren vorm:

- internationalisation abroad: Dit is bij de opleidingen moderne vreemde talen, aardrijkskunde en geschiedenis een expliciet onderdeel van het curriculum. Daarnaast bestaat er voor alle studenten de mogelijkheid tot een verblijf in het buitenland bijvoorbeeld in het kader van onderzoek (Beroepsproduct 3). Bovendien kunnen studenten hun LIO-stage en profileringsruimte in het buitenland uitvoeren.

- internationalisation-at-home: In de literatuurlijst van elke opleiding is aandacht voor vakinhoudelijke en onderwijskundige ontwikkelingen in het buitenland. (Zie vakspecifieke rapporten.) Daarnaast kent Instituut Archimedes de Engelstalige minoren 'English Language and Culture' en 'American Studies'. Dit assortiment wil het instituut nog verder uitbreiden. Een minor 'Internationalisation and Diversity' is in voorbereiding. Vanaf 2015-2016 bieden de opleidingen de beroepscursussen ook in het Engels aan en kunnen studenten de internationale variant kiezen waarmee ze een dubbele bevoegdheid halen. De minoren/cursussen en internationale variant staan ook open voor buitenlandse studenten.

Het auditteam constateert dat de opleidingen veel ambities hebben op het terrein van internationalisering. Een en ander is nog een jonge ontwikkeling. Het auditteam beveelt de opleidingen aan door te gaan op het ingeslagen pad en ervoor te waken dat dit onderdeel door de vele andere ambities die de opleidingen hebben, onvoldoende van de grond komt.

Didactische uitgangspunten en werkvormen

De opleidingen gaan uit van de docent als rolmodel voor het leraarschap en als cultuurdrager en opvoeder. Dit uit zich in Bildung en het principe 'practice what you preach'. De didactiek en de werkvormen die de docenten hierbij hanteren zijn voorbeeldmatig voor de beroepspraktijk. De docenten gaan bij hun lessen en opdrachten uit van authentieke leersituaties.

De opleidingen kiezen voor gepersonaliseerd leren en sluiten aan bij de leerbehoeftes van de individuele student. Daarbij maken zij gebruik van blended learning. Dit leidt tot een variatie in didactiek en inhouden. De opleidingen hanteren hierbij het spinnenwebmodel van Van den Akker, waarbij de docent per onderwijseenheid en/of variant een samenhangende keuze maakt in de vormgeving van het onderwijs ten aanzien van leerdoelen, leeractiviteiten, samenwerkingsvormen, materiële ondersteuning, locatie en tijdstip. De opleidingen hanteren vier leercontexten: i) zelfstandig (individueel leren via digitaal aangeboden leerstof), ii) het leerteam (een vorm van co-learning waarin de studenten leren met en van elkaar wat moet leiden tot verdieping), iii) het klaslokaal en iv) de werkplek (de school).

Voor de organisatie van deze vier leercontexten en de inrichting van multimediale leerinhouden gebruiken de docenten HUBl, het digitale platform.

Voor het eerste studiejaar hebben de docenten het curriculum (generiek en vakspecifiek) inmiddels blended gemaakt. Dit heeft geleid tot een actualisering en vitalisering van het didactisch proces. Het streven is dat dit nu verder gaat in de volgende leerjaren.

De studenten die het auditteam sprak, waren tevreden over de keuzemogelijkheden en de variatie in didactische werkvormen, die de docenten al toepasten. Ze zagen daarin nog wel verschillen tussen docenten. (Zie verder de vakspecifieke deelrapportages.)

Het auditteam heeft tijdens de audit uitgebreid kennis kunnen maken met de werking van het digitale platform HUBl en de diverse onderwijsinhouden op HUBl en vindt dit evenals de docenten en studenten een prachtig en bruikbaar instrument.

Het auditteam acht nu de fase aangebroken, dat de opleidingen het eindbeeld van blended learning bepalen. Uit de gesprekken is gebleken dat veel vakgroepen het blended maken van lessen omarmen. Docenten nemen voorbeelden van elkaar over en sommigen melden dat zij zichzelf met plezier opnieuw 'uitvinden'. Maar men is ook kritisch op wat wel/niet past. Het auditteam beveelt de opleidingen aan per vakgroep afspraken te maken over de ruimte voor maatwerk. Tevens beveelt het auditteam aan het werkveld mee te nemen in de gedachtenvorming rondom blended learning.

Kopopleiding, educatieve minor beroepsonderwijs en PDG

Voor de kopopleiding is een samenvoeging gemaakt van de beroepscursussen 1 t/m 4. Deze cursussen heten in de kopopleiding 'Didactiek en het leren' en 'De leraar als pedagoog'.

Daarnaast kiest de student één beroepscursus uit de overige drie (5 t/m 7).

Een belangrijk element in de kopopleiding vormt het werkplekleren. In de kopopleiding lopen de studenten in het eerste semester 40 dagen stage en in het tweede semester 80 dagen.

Van studenten wordt verwacht dat zij vanaf de start van de opleiding beschikken over een leerwerkplek. De lerarenopleidingen stimuleren de studenten daarbij stage te lopen binnen de opleidingsscholen. Studenten van de kopopleiding Omgangskunde doorlopen hun LIO-fase altijd op een ROC.

In de kopopleiding wordt gericht gewerkt aan de toepassing van het onderzoekend vermogen in de context van het onderwijs met twee afstudeerberoepsproducten: een vakinhoudelijk/vakdidactisch en een vakoverstijgend afstudeerberoepsproduct. Tevens kan de student hiermee werken aan de SBL-competenties 5 en 6 (samenwerken met collegae en samenwerken met de omgeving).

Studenten van de educatieve minor beroepsonderwijs volgen in totaal twee beroepscursussen. Studenten die hebben laten zien dat zij een excellentie-traject aankunnen, kunnen nog een extra beroepscursus volgen.

In de educatieve minor beroepsonderwijs omvat de stage in de eerste periode 20 dagen en in de periode daaropvolgend 25 tot 30 dagen. Van studenten wordt verwacht dat zij vanaf de start van de opleiding beschikken over een leerwerkplek in het bo (met name mbo).

In de educatieve minor beroepsonderwijs ligt er geen accent op het onderzoekend handelen. Wel zijn in de cursus 'Beroepsgerichte vakdidactiek in de schoolstage' enkele kleinschalige onderzoekopdrachten in de contexten van het beroepsonderwijs opgenomen, die aansluiten bij het ontwikkelen van kleinschalig vakdidactisch lesmateriaal.

In de kopopleiding Omgangskunde en de educatieve minor beroepsonderwijs is de vakcomponent gericht op het aanleren van specifieke vakdidactiek voor het beroepsonderwijs. Het toepassen daarvan vindt plaats tijdens het werkplekleren (Studie en Werk).

Het PDG-traject bestaat uit Beroepscursussen, Onderzoek en Werkplekleren/Studie-en werk. Dit laatste onderdeel beslaat 50% van het curriculum.

Instroom en doorstroom

De opleidingen bewaken de kwaliteit van de instromende studenten goed. De opleidingen gaan voor het reguliere traject uit van de wettelijke toelatingseisen. Voor toelating tot de kopopleiding wordt de verwantschapstabel²⁰ gehanteerd. De educatieve minor beroepsonderwijs staat open voor alle hbo-studenten met een vakverwante bacheloropleiding gericht op een schoolvak. Bij de werving van studenten voor deze minor richt de HU zich met name op studenten van technische bacheloropleidingen in verband met de tekortvakken. Het traject PDG staat open voor onbevoegde deelnemers (meestal zij-instromers) die voor minimaal 0,4 fte werkzaam zijn als docent binnen de beroepsvoorbereidende educatieve sector. Kandidaten moeten al een hbo-opleiding hebben afgerond of aantoonbaar beschikken over hbo denk- en werkniveau.

De opleidingen hanteren een streng vrijstellingenbeleid. Studenten krijgen alleen vrijstelling als (een deel van) de inhoud van de reeds genoten opleiding gelijk is. Zij moeten dit aan de hand van bewijsmaterialen zelf aantonen. Tevens mag de opleiding niet langer dan 5 jaar daarvoor genoten zijn. Daarnaast krijgen alle studenten de gelegenheid om te versnellen door via Leerwegaafhankelijke toetsen (LOT) aan te tonen dat zij beschikken over de vereiste kennis en vaardigheden. (Zie ook standaard 3.)

²⁰ De verwante opleidingen zijn op landelijk niveau bepaald en vastgelegd in een zogenoemde verwantschapstabel.

Door goede voorlichting op de website en informatie- en meeloopdagen, door matchingsgesprekken en een studiekeuzecheck voor de voltijdstudenten beogen de opleidingen dat studenten een goede keuze maken. Voor deeltijdstudenten organiseren de opleidingen intakeavonden, waarop zij zicht krijgen op het studieprogramma.

De opleidingen bewaken de studievoortgang door studiebegeleiding door de SWB'er, door het onderhouden van goede communicatie en binding met studenten en door de aanpak van deficiënties. Zo maken alle reguliere studenten in het eerste studiejaar een diagnostische taaltoets Nederlands. Op basis van de uitkomst kunnen studenten zich inschrijven voor o.a. taalworkshops en individuele schrijfcoaching. Daarnaast besteden de docenten aandacht aan taalvaardigheid in de verschillende cursussen. Het auditteam beveelt de opleidingen aan nog meer toe te zien op het correct gebruik van het Nederlands in de toetsen. Het zit wel in de rubrics, maar op dit moment is taal nog 'compenseerbaar'. Het auditteam is van oordeel, dat de opleidingen hun verantwoordelijkheid zouden moeten nemen, door de taaltrainingen voor taalzwakke studenten verplicht te stellen.

Ook op vakgroepsniveau hebben sommige opleidingen aanbod voor het wegwerken van deficiënties in het vak. (Zie daarvoor de vakspecifieke rapportages.)

Blended learning en leerwegaafhankelijk toetsen bieden goede mogelijkheden om te differentiëren en waar gewenst te versnellen.

Het auditteam vindt het belangrijk dat de opleidingen deze maatregelen treffen/hebben getroffen, zodat het toch wel wat magere rendement kan verbeteren.

Alumni en werkveld over het programma

De alumni en vertegenwoordigers vanuit de scholen, die het auditteam sprak, vinden dat de afgestudeerden een goede basis mee krijgen. Ze hebben geconstateerd dat de opleidingen in de laatste jaren, vakinhoudelijk veel beter zijn geworden. Een aantal alumni had aandacht voor het mentorschap in de opleiding gemist, te meer omdat zij als pas afgestudeerde docent al snel mentor waren geworden van een groep leerlingen op hun school. Dit onderdeel is inmiddels in het generieke curriculum opgenomen.

Ook aan differentiëren in de klas – een ander aspect dat werd gemist – besteedt de opleiding inmiddels expliciet aandacht.

Daarnaast hadden sommige alumni het doen van onderzoek moeilijk gevonden. Met de invoering van de onderzoekslijn in alle studie jaren en meer begeleiding bij Beroepsproduct 3, heeft de opleiding dit knelpunt inmiddels aangepakt.

De alumni en werkveldvertegenwoordigers vinden de keuze voor de afstudeerprofielen avo en bo een goede stap. Binnen het mbo zijn echt andere docenten nodig, aldus een van de gesprekspartners.

Personeel

De tweedegraads lerarenopleidingen van de HU beschikken in totaal over 174 docenten, waarvan er 21 fulltime werken (1 fte) en 153 parttime (veelal 0,8 fte). 95% van de docenten heeft een masterdiploma, 23 docenten zijn gepromoveerd en 4 docenten zijn bezig met een promotietraject. Daarmee zorgen de opleidingen ervoor dat nagenoeg alle docenten een hoger opleidingsniveau hebben dan het niveau waarvoor zij de studenten opleiden.

De vakdocenten werken over het algemeen zowel in de voltijd- als de deeltijdopleiding.

De leidinggevenden spreken met de docenten over hun functioneren, o.a. in de drie formele jaargesprekken. Daarin komen ook tijd voor innovatie en professionalisering aan de orde. Het auditteam heeft geconstateerd, dat Instituut Archimedes een uitgebreid professionaliseringsaanbod kent voor de docenten. In 2014 en 2015 volgden de docenten bijvoorbeeld cursussen op het gebied van blended learning (o.a. ontwerpen van cursussen in HUBL) en toetsing en beoordeling (o.a. verder ontwikkelen van toetsprogramma en toetsplannen en peerreviews). Daarnaast zijn/worden er professionaliseringsbijeenkomsten voor begeleiders van de beroepsproducten georganiseerd, mede omdat het begeleiden van onderzoek een vak op zich is.

Binnen het lectoraat Methodologie en Praktijkgericht Onderzoek is daartoe een specifieke cursus ontwikkeld. Het is mooi, dat er steeds meer docenten gaan participeren in Academieteams.

Naast bovengenoemd aanbod is er jaarlijks een professionaliseringscursus Bildung, die de docenten kunnen volgen bij de Internationale School voor Wijsbegeerte (ISVW) te Leusden. Naast de tijd voor professionalisering krijgen de docenten tijd/ruimte voor innovatie. Deze besteden de docenten op dit moment o.a. aan de ontwikkeling van blended onderwijs, digitaal toetsen, leerwegonafhankelijk toetsen en de verdere ontwikkeling van de twee afstudeerrichtingen avo en bo.

Het auditteam is van oordeel dat de opleidingen via de bovengenoemde professionalisering en ruimte voor innovatie zorgen dat zij hun eigen ambities - zoals die in dit rapport bij de verschillende standaarden zijn beschreven - ook daadwerkelijk kunnen realiseren. Aandachtspunt is nog het beperkte aantal docenten dat bij de VELON is geregistreerd als opleider. Het auditteam beveelt de opleidingen aan de VELON te overtuigen van al hetgeen de docenten al doen binnen de HU aan professionalisering als opleider van docenten. (Zie over de docentkwaliteit verder het vakspecifieke rapport per opleiding.)

De lerarenopleidingen zorgen ook voor training van werkopleiders en schoolopleiders op de Keurmerkscholen, waaronder de scholen waarmee de HU samenwerkt in de opleidingsscholen.

Kopopleiding, educatieve minor beroepsonderwijs en PDG-traject

Bij de kopopleiding en de educatieve minor beroepsonderwijs kunnen docenten van alle opleidingen ingezet worden, afhankelijk van de instroom van studenten.

In de kopopleiding worden op dit moment veel docenten van de opleiding Omgangskunde ingezet, aangezien deze de meeste kopstudenten heeft. Bij de educatieve minor beroepsonderwijs worden met name docenten van de opleiding Techniek en Omgangskunde ingezet.

Bij alle kopopleidingen en bij de educatieve minor beroepsonderwijs wordt de specifieke vakdidactiek verzorgd door de vakgroep van de opleiding waarvoor de student zich ingeschreven heeft.

De lesdagen in het PDG-traject worden verzorgd door een opleider van het Instituut Archimedes. De intervisiebijeenkomsten met de leerteams worden verzorgd door schoolopleiders. Bij incompany trajecten kunnen ook thema-deskundigen vanuit het mbo ingezet worden.

Generieke voorzieningen

Het auditteam beoordeelt de generieke materiële voorzieningen en de huisvesting - mede op basis van eigen waarneming - als adequaat. De locatie beschikt over voldoende grotere en kleine lokalen. Elk lokaal beschikt over een smartboard, dat voorbeeldmatig in de lessen kan worden ingezet. Er is een fysieke mediatheek aanwezig waar studenten naast tijdschriften en vakliteratuur ook methoden die in het onderwijs gebruikt worden, kunnen raadplegen.

Daarnaast hebben zij vanaf elke plek toegang tot digitale bronnen.

Voor een aantal opleidingen zijn speciale praktijklokalen beschikbaar. (Zie de vakspecifieke rapporten.)

De digitale werkomgeving HUBl wordt gebruikt voor het vormgeven van blended learning. Voor studenten wordt StHUBl ontwikkeld, een digitaal platform waar zij kunnen experimenteren met activerende werkvormen.

Via Sharepoint is alle opleidingsspecifieke en algemene informatie te raadplegen. Daarnaast krijgen de studenten per periode een studentflits in hun mailbox met daarin allerlei informatie t.a.v. vakoverstijgende onderwerpen binnen hun studie.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de lerarenopleidingen van de HU een stevig en praktijkgericht programma bieden aan de studenten van de kopopleidingen, de educatieve minor beroepsonderwijs en de studenten van het PDG-traject. Door dit programma te volgen, kunnen deze studenten de vereiste SBL-competenties, kennis en vaardigheden ontwikkelen.

Zie voor de weging en het oordeel over standaard 2 verder de vakspecifieke rapporten per opleiding.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Systeem van toetsen en beoordelen

Het auditteam heeft geconstateerd, dat de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU op een systematische wijze het proces van het toetsen en beoordelen hebben ingericht. De basis is het toetskader van Faculteit Educatie, dat de uitgangspunten en kwaliteitseisen voor toetsen en beoordelen beschrijft. Elke opleiding heeft een toetsprogramma dat een opbouw in niveau beschrijft en aantoont hoe de acht eindkwalificaties worden gedekt. Elke opleiding heeft een toetsplan per cursus. De opleidingen besteden aandacht aan de verschillende functies voor toetsen (selecterend, bevorderen leereffect) en voor leerwegaafhankelijk toetsen.

De opleidingen hebben een relatieschema opgesteld, dat in één overzicht weergeeft op welk oplopend beheersingsniveau zij verschillende programmaonderdelen toetsen. Daaruit blijkt tevens bij welke onderdelen elke opleiding het bachelorniveau van de eindcompetenties toetst. De opleidingen gebruiken een mix van toetsvormen die passen bij het type leerdoelen en het vereiste niveau. Zo zijn er kennistoetsen, vaardigheidstoetsen, opdrachten in de vorm van dossiers, (onderzoeks)verslagen, reflecties, betogen, lesopzetten, analyses, adviezen, presentaties en criterium gerichte interviews.

Omdat het Instituut Archimedes – conform het HU-brede vrijstellingenbeleid - geen vrijstellingen verleent op basis van eerder verworven competenties (EVC's), biedt elke tweedegraads lerarenopleiding studenten de mogelijkheid leerwegaafhankelijke toetsen (LOT's) af te leggen voor bepaalde modules en daarmee binnen de opleiding te versnellen. De studenten hoeven daarvoor geen lessen te hebben gevolgd.

Het auditteam is ervan onder de indruk hoe de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU de laatste jaren het toetsen en beoordelen hebben opgepakt. In temen van hoeveelheid betrokken commissies en instanties kan het auditteam zich een zekere vereenvoudiging voorstellen.

Kennisbasistoetsen

De tweedegraads lerarenopleidingen van de HU nemen conform de landelijk gemaakte afspraken binnen de Vereniging Hogescholen de digitale landelijke kennisbasistoets (LKT) van het vak af. Alleen voor het vak Techniek en Spaans wordt geen LKT ontwikkeld. (Zie daarover het vakspecifieke deelrapport tweedegraads leraar Techniek en Spaans.)

Alle studenten krijgen conform de landelijke afspraken twee toetskansen per jaar en moeten de toets behaald hebben voordat zij hun diploma krijgen.

De tweedegraads lerarenopleidingen van de HU toetsen de landelijk kennisbasis generiek o.a. aan de hand van i) schriftelijke kennistoetsen en opdrachten (toepassing casuïstiek, praktijksimulaties of practica) in de conceptuele leerlijn, ii) in de Beroepsproducten 1,2 en 3 aan de hand van de onderzoeksverslagen waarin de studenten ook generieke kennis moeten aantonen en iii) in de lijn Studie en Werk aan de hand van het (ontwikkelings)portfolio van de student en de Assessments Hoofd fasebekwaam en Startbekwaam.

Validiteit, betrouwbaarheid, inzichtelijkheid

De opleidingen zorgen er op verschillende manieren voor dat de toetsen, valide, betrouwbaar en transparant zijn, conform de afspraken in het Facultair Toetskader. Dat doen zij o.a. door:

- voor elke opleiding een relatieschema en toetsprogramma op te stellen en voor elke cursus een toetsplan;

- in de cursusbeschrijvingen en cursushandleidingen voor alle betrokkenen inzichtelijk te maken wat de eindkwalificaties en leerdoelen zijn en op welke wijze deze getoetst en beoordeeld worden;
- voor elke toets een beoordelingsformulier op te stellen met beoordelingscriteria, rubrics, normering en weging;
- het zogenoemde 4-ogen beleid toe te passen bij o.a. het construeren van een toets en bij het beoordelen van de studenten bij de onderdelen uit de afstudeereenheid (exemplarische vakcursus in de afstudeereenheid, Assessment Startbekwaam en Beroepsproduct 3), bij het beoordelen van de studenten in de stage en bij het Assessment Hoofdbekwaam. Veel vakgroepen passen ook bij toetsing van andere cursussen het vier-ogenprincipe toe. Bij twijfel over een beoordeling wordt een tweede examinerator geraadpleegd. Bij alle opleidingen ontwikkelen tenminste twee docenten de toetsen van de cursussen.
- bij de beoordeling van de Beroepsproduct 1 en 2 de examinerator niet de begeleider van de student te laten zijn;
- bij de beoordeling van Beroepsproduct 3 twee examineratoren in te zetten, de begeleider vanuit de eigen vakgroep en een andere examinerator;
- samen met de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Fontys en Windesheim peerreviews en kalibreersessies te organiseren voor de beoordeling van Beroepsproduct 3;
- het werkveld i.c. de werkplekbegeleider en/of schoolopleider en/of directeur van de school advies te vragen bij de beoordeling van de student. Dit gebeurt bij de stage en bij de beoordeling van de drie beroepsproducten;
- docenten bevorderen hun toetsdeskundigheid via de landelijke cursus Basiskwalificatie examineren (BKE) gevolgd door Seniorkwalificatie examineren (SKE).

Examencommissie en expertgroepen

De tweedegraadslerarenopleidingen kennen één examencommissie, waarin vanuit elk cluster van opleidingen een vertegenwoordiger zitting heeft. De examencommissie vervult een stevige rol in het borgen van de kwaliteit van het toetsen en beoordelen en treedt hierin ook pro-actief op. Dit doet zij o.a. door kaders te stellen en steekproefsgewijs onderzoeken uit te (laten) voeren, bijvoorbeeld naar het niveau van de afstudeeronderdelen Beroepsproduct 3 en Assessment Startbekwaam en naar het uitvoeren van het vier-ogenprincipe bij het beoordelen van eindwerken.

De examencommissie heeft een duidelijke eigen onderzoekskalender voor het komende jaar. Daarop staat o.a. dat zij gaat kijken naar de uitkomsten van de landelijke kennistoetsen en naar ontschotte diploma's zodat het afstudeerprogramma voor alle studenten klopt. Daarnaast kent het Instituut Archimedes drie expertgroepen die de kwaliteit van het toetsen en beoordelen mede bewaken: i) de Instituutsexpertgroep, ii) de Clusterexpertgroepen Toetsen en Beoordelen voor het vak en iii) de Expertgroep Toetsen en Beoordelen voor Beroep. Zo heeft de Instituutsexpertgroep bijvoorbeeld het format ontwikkeld voor het toetsprogramma en het toetsplan voor elke opleiding. De Clusterexpertgroepen evalueren periodiek de kwaliteit van concrete toetsen en beoordelingen en rapporteren daarover in de lijn. Door dit op clusterniveau te trekken, zorgen de opleidingen ervoor dat zij niet 'hun eigen vlees keuren'. De voorzitter van de examencommissie heeft regelmatig contact met de voorzitters van de expertgroepen.

Daarnaast kent de Faculteit Educatie nog een Facultaire toetscommissie die is ingesteld door het College van Examens van de faculteit waarin de voorzitters van de vier examencommissies van de faculteit zitting hebben. Deze toetscommissie voert onderzoeken uit voor de examencommissie(s) - zoals de hierboven vermelde onderzoeken - en rapporteert daarover. Op basis daarvan doen de examencommissie van de tweedegraads lerarenopleidingen desgewenst aanbevelingen aan de directie.

Het auditteam is zeer te spreken over de hierboven beschreven wijze waarop de lerarenopleidingen de kwaliteit bewaken en borgen.

Afstuderen

De ijkpunten van de tweedegraads lerarenopleidingen van Hogeschool Utrecht om het gerealiseerde niveau van de studenten vast te stellen, zijn voor alle opleidingen gelijk:

- de digitale landelijke kennisbasistoets (LKT) van het vak (behalve voor de vakken Spaans en Techniek; voor deze vakken is (nog) geen LKT beschikbaar);
- het Assessment Startbekwaam: daarin laat de student aan de hand van een presentatieportfolio, een presentatie en in een criterium gericht interview zien dat hij op bachelorniveau kan functioneren en de zeven SBL-competenties op startbekwaamheidsniveau beheerst. De student stelt daarvoor een portfolio op met een aantal bewijzen per competentie;
- Beroepsproduct 3 (BP 3): een onderzoeksverslag, bestaande uit een projectverslag en een leerverslag. BP 3 is vakgebonden en sluit expliciet aan bij ontwikkelingen in de school. De opleiding toetst met BP3 met name competentie 8: onderzoekend handelen in de beroepspraktijk. Daarnaast doet de opleiding bij het werken aan het beroepsproduct een beroep op de andere zeven competenties en op het domein 'professionele docenten' uit de generieke kennisbasis;
- de toets van het vak dat exemplarisch is voor het eindniveau: elke opleiding heeft een vakspecifieke cursus die exemplarisch is voor het eindniveau. In de bijhorende toets toont de student zijn bachelorniveau aan op de vakspecifieke eindkwalificaties. (Zie hierover verder de vakspecifieke deelrapporten.)

Kopopleiding, Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) en Educatieve minor beroepsonderwijs

Voor de kopopleiding zijn de SBL-competenties en de generieke kennisbasis de ijkpunten. De studenten van de kopopleiding sluiten de opleiding af met het Assessment Startbekwaam. In het PDG-traject wordt alleen getoetst op eindniveau Startbekwaam. De toetsing en beoordeling vindt plaats aan de hand van drie prestaties. Prestatie 1: leerarrangement. Prestatie 2: instrueren en begeleiden. Prestatie 3 betreft het Beroepsproduct: onderzoek naar de praktijk waarin de student lesgeeft ten einde deze praktijk te verbeteren. De toetsing is identiek aan de toetsing van Beroepsproduct 3 uit de voltijd en deeltijdvariant van de reguliere bacheloropleidingen.

Het PDG-traject wordt afgesloten met het Assessment Startbekwaam conform de reguliere bacheloropleidingen.

In de Educatieve minor worden de studenten getoetst op het beheersen van de 7 SBL-competenties op niveau 1-2²¹ en op (delen van) de kennisbasis. Zoals al onder standaard 2 is beschreven ligt in de Educatieve minor geen accent op competentie 8 'onderzoekend handelen'. Studenten hebben het eindniveau van de minor behaald als zij alle onderdelen van het programma met minimaal een voldoende hebben afgerond.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel de vakspecifieke deelrapporten per opleiding.

²¹ niveau 1: hoofdfasebekwaam; niveau 2: LIO-bekwaam

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Uit onderzoek van de inspectie in 2015 onder beginnende leraren vo en mbo die in de laatste drie jaren zijn afgestudeerd aan de HU blijkt dat 83% van de alumni zeer tevreden is over de kennis en vaardigheden die zij hebben meegekregen. Ook voelt 78% zich vakdidactisch voldoende tot goed toegerust. Alleen de voorbereiding op het werken in het vo en vooral mbo behoeft meer aandacht vond 40% (vo)/53% (mbo) van de ondervraagde alumni. Het auditteam verwacht met de opleiding, dat de invoering van de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs verbetering brengt in de voorbereiding op het werken in het mbo. Vertegenwoordigers vanuit het werkveld – waaronder de werkveldcommissies van de opleidingen - en de vertegenwoordigers en alumni vanuit de scholen die het auditteam tijdens de audit sprak, bevestigen dat de afgestudeerden over het algemeen goed functioneren in de beroepspraktijk. De alumni voelden zich zeker startbekwaam.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

Het kern- en vakpanel heeft in totaal 52 Beroepsproducten (BP 3) en 46 portfolio's voor Startbekwaamheidsassessments bestudeerd van afgestudeerden van de tweedegraads lerarenopleidingen uit de studie jaren 2013-2014 en 2014-2015 verdeeld naar omvang van het aantal studenten van elke opleiding, voltijdvariant, deeltijdvariant, kopopleidingen en met een spreiding in cijfers 6 tot en met 8/9.

Daarnaast heeft het kern- en vakpanel voor elk vak van minimaal vijf studenten die afstudeerden in 2013-2014 of 2014-2015 het eindwerk van de kenmerkende afstudeercursus bestudeerd.

De bevindingen van het auditteam met betrekking tot deze drie verschillende typen eindwerken staan beschreven in de vakspecifieke rapporten.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel de vakspecifieke deelrapporten per opleiding.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

Zie voor het eindoordeel het vakspecifieke rapport per opleiding.

6. AANBEVELINGEN

- Het auditteam beveelt de lerarenopleidingen aan het eindbeeld van blended learning te bepalen en per vakgroep afspraken te maken over wat wel/niet past binnen de eigen opleiding en welke ruimte er is voor maatwerk.
- Tevens beveelt het auditteam aan het werkveld mee te nemen in de gedachtenvorming rondom gepersonaliseerd leren/blended learning. Het gezamenlijke verhaal van de opleidingen moet ook het verhaal van het werkveld worden.
- Het auditteam beveelt de opleidingen aan de bandbreedte die er nu nog is in de samenwerking tussen de scholen/werkplekken te verkleinen.
- Het auditteam acht het denkbaar dat de schoolopleiders en werkplekbegeleiders binnen de opleidingsscholen een nog grotere rol krijgen in het samen met de studenten bekijken en bepalen welke activiteiten voor hen op dat moment het meeste betekenisvol/leerzaam zijn en een grotere rol in overdracht/koppeling van theorie. Het auditteam beveelt de betrokkenen bij de opleidingsscholen aan samen op te zoek te gaan naar (uitbreiding van) de mogelijkheden.
- Het auditteam beveelt de opleidingen aan met betrekking tot internationalisering door te gaan op het ingeslagen pad en ervoor te waken dat dit onderdeel door de vele andere ambities die de opleidingen hebben, onvoldoende van de grond komt.
- Het auditteam beveelt de opleidingen aan de taaltrainingen voor taalzwakke studenten verplicht te stellen. Tevens beveelt het auditteam de opleidingen aan te zorgen dat correct taalgebruik in toetsen niet langer te compenseren is.
- Het auditteam beveelt de opleidingen aan de VELON te overtuigen van hetgeen de docenten al doen binnen de HU aan professionalisering als opleider van docenten.

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
NEDERLANDS**

voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 35198

7. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN NEDERLANDS

7.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbasis voor de tweedegraads leraar en de hierin geformuleerde doelstellingen. De vakspecifieke kennisbasis Nederlands vormt het fundament voor met name de SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en vakdidactisch competent.

Vertegenwoordigers van de Utrechtse tweedegraads lerarenopleiding Nederlands participeren in landelijk verband in de ontwikkeling van de kennisbasis voor het vakgebied. Het auditpanel stelt vast dat Nederlands bij het bepalen van de eindkwalificaties is uitgegaan van kennis van de leerling (onderwijs- en ontwikkelingspsychologie), kennis van leren (didactiek, onderwijskunde) en van de ontwikkeling en kennis van leerinhouden (vakinhoud). Bij het opstellen van de eindkwalificaties en kennisbasis heeft de tweedegraads lerarenopleiding ook het onderwijswerkveld betrokken. Gezien de zorgvuldige werkwijze waarop de eindkwalificaties tot stand zijn gekomen, stelt het auditpanel vast dat deze in grote mate aansluiten op de eisen van het werkveld aan afgestudeerde tweedegraads leerkrachten.

De samenstelling van de kennisbasis is gebaseerd op zowel de curricula van het vmbo, mbo en de onderbouw van havo en vwo als op het vereiste hbo-bachelorniveau (de kennis waarover de docent dient te beschikken om les te kunnen geven in zijn vak). De kennisbasis bevat de minimumeisen waaraan iedere lerarenopleiding Nederlands zich conformeert. Naast het aanbod van de kennisbasis mogen opleidingen doelen nastreven die niet in de kennisbasis zijn opgenomen maar wél aan het vakgebied gerelateerd zijn. Voor Nederlands geldt: naast de in het generieke deel van deze rapportage onder 'Profilering en eigen inkleuring' genoemde aspecten, zet de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands in op jeugdliteratuur, leesbevordering en literatuurdidactiek. Studenten lezen verder de belangrijkste werken uit de Nederlandse jeugd- en adolescentenliteratuur.

De kennisbasis Nederlands bestaat uit vijf domeinen (hierna onderstreept) die zijn onderverdeeld in elf hoofdthema's:

Vakdidactiek

- Het schoolvak Nederlands
- Differentiatie naar groepen

Taalvaardigheid

- Leesvaardigheid
- Luister- en kijkvaardigheid
- Gespreksvaardigheid en spreken
- Schrijfvaardigheid

Taalbeschouwing

- Taalstructuren en welgevormdheid
- Taalverwerving, taalgebruik en taalvariatie

Fictie

- Literaire/fictionele teksten
- Lezen van literaire/fictionele teksten

Professionele context

- Professionele context

Ieder hoofdthema is vervolgens verder geconcretiseerd. Zo omvat 'Differentiatie naar doelgroepen' onder andere: de invloed van verschillende culturen op een klassen- en schoolsituatie, het culturele perspectief in teksten, de problemen van NT2-leerlingen, didactische middelen en uitgangspunten van NT2 methoden en *remedial teaching* bij leesproblemen, dyslexie, taalbeleid en woordenschatdidactiek. Het auditpanel stelt vast dat een groot aantal relevante en actuele kennisaspecten verbonden is aan de verschillende thema's zoals massacommunicatie, het gebruik van nieuwe media, theorieën over het luister- en kijkproces en beroepsspecifieke gespreksvormen.

Zie voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring van Archimedes, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten) het generieke gedeelte van dit rapport.

Weging en Oordeel

Onder vermelding van het extra accent dat de opleiding legt op jeugdliteratuur, leesbevordering en literatuurdidactiek verwijzen we voor weging en oordeel verder naar het generieke deelrapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands geen aanleiding af te wijken van het algemene positieve oordeel 'goed'.

7.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Zie voor de bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, werkplekleren, praktijkgericht onderzoek, internationale dimensie, afstudeerrichtingen, didactische uitgangspunten en werkvormen, instroom en doorstroom, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke deel van dit rapport. Hierna gaan wij in op de opleidingsspecifieke aspecten van de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands op het terrein van de onderwijsleeromgeving.

Inhoud en vormgeving programma

Voltijd en deeltijd

Zoals hiervoor onder standaard 1 vermeld, leidt de tweedegraads lerarenopleiding studenten op voor het algemeen vormend en het beroepsonderwijs. Alle studenten krijgen in de eerste twee studiejaar een brede oriëntatie op zowel het algemeen vormend als het beroepsgericht onderwijs. De door de opleiding gepresenteerde studieonderdelen weerspiegelen vooral de kennisbasis. De hiervoor geformuleerde hoofdthema's (schoolvak Nederlands, leesvaardigheid, schrijfvaardigheid, etc.) heeft de opleiding verwerkt in zowel het voltijd- als het deeltijdcurriculum. Er zijn geen inhoudelijke verschillen tussen beide varianten; zowel de eindkwalificaties als de hiervan afgeleide doelen zijn identiek. Wel is er sprake van een andere didactische aanpak door de docent en zal de docent bij deeltijdstudenten meer gebruik maken van hun werkervaring binnen het onderwijs.

Leerlijnen en curriculumopzet

De opzet van het programma is helder. Zo presenteert de opleiding in een schema de relatie tussen het curriculum, de competenties en de kennisbasis en onderscheidt de opleiding drie vakspecifieke leerlijnen die gezamenlijk het curriculum dragen. Deze leerlijnen zijn: Taalbeheersing, Literatuur en Taalkunde. Zo bestaat de leerlijn Taalbeheersing onder andere uit de onderdelen schrijfvaardigheid, mondelinge taalvaardigheid, leesvaardigheid en kritisch denken. Voor studenten betekent dit bijvoorbeeld dat de opleiding hun mondelinge uitdrukkingsvaardigheid gedurende de gehele opleiding beoordeelt. Het auditpanel vindt dit een belangrijk uitgangspunt binnen deze opleiding. Binnen de leerlijn Literatuur maakt de student kennis met Nederlandse jeugdliteratuur, poëzie en proza. Studenten lezen jeugdliteratuur en analyseren dit, lezen over literaire stromingen om literatuur hierin een plek te geven. Als laatste onderdeel binnen de leerlijn Literatuur schrijft de student een 'visiestuk' waarbij hij een relatie legt met de schoolpraktijk.

Binnen de taalkundeleerlijn besteedt de opleiding aandacht aan taalbeschouwingskwesities. Deze leerlijn bestaat uit een lijn taalanalyse en een lijn taalvariatie. In de lijn taalanalyse werkt de student aan de eigen vaardigheid voor redkundig en taalkundig ontleden en de didactiek daarvan. Daarbij zet de opleiding in op het verrijken van de begrippen van het ontleden met concepten uit de algemene taalwetenschap.

Ook bij het didactiseren worden studenten gestimuleerd om concepten uit de algemene taalwetenschap te verwerken in hun grammaticaonderwijs. Naast onderwijs in taalanalyse, volgen de studenten in de lijn taalvariatie cursussen op het gebied van taalgeschiedenis, taalvariatie en sociolinguïstiek. De opleiding hecht er waarde aan dat studenten ervan op de hoogte zijn dat de standaardtaal bestaat naast een veelheid aan taalvariëteiten. Deze leerlijn mondt uit in visievorming op de huidige standaardtaal, waarbij de opleiding aandacht besteedt aan de geschiedenis van de taal en aan taalnormering.

Naast de drie leerlijnen kent de opleiding een didactieklijn die het hart van de opleiding vormt. Het auditpanel onderstreept, evenals de opleiding, het belang van deze leerlijn. Met name deze didactieklijn legt de verbinding tussen de verschillende leerlijnen. De opleiding kan deze verbinding meer over het voetlicht brengen zodat de verbanden tussen verschillende leerlijnen duidelijk herkenbaar zijn.

Uit het leerplan- en relatieschema is goed af te leiden dat er sprake is van een forse vakinhoudelijke en didactische component. Zo verwerft de student in het eerste studiejaar kennis en krijgt hij inzicht in het vakgebied. Zowel de kennis als het inzicht past hij dan toe tijdens stages. Vanaf het eerste studiejaar geeft de student les binnen het voortgezet onderwijs en/of het beroepsonderwijs. Voorafgaand aan de eerste stage maakt de student kennis met studieonderdelen zoals *Jeugdliteratuur*, *Schrijfvaardigheid*, *Taalanalyse* en *Vakdidactiek* (zie hierna). De door de opleiding gedoeerde studieonderdelen beoordeelt het auditteam als relevant met de juiste diepgang en omvang.

Didactiek en blended learning

Naarmate de student in zijn studie vordert, neemt de contacttijd tussen docent en student af en is er sprake van verbreding en verdieping van kennis en inzicht in de vakinhoud Nederlands en in de vakdidactiek. Groepswerk, zelfstudie, hoor- en werkcolleges, presentaties en onderzoek wisselen elkaar daarbij vanaf het eerste studiejaar af. Studenten ervaren de afwisseling in didactische werkvormen als prettig.

Uit de door het auditpanel bestudeerde 'cursusbeschrijvingen' voor beide varianten blijkt, dat de opleiding de studieonderdelen vakinhoudelijk voldoende doordacht heeft evenals de didactische opzet en daarbij de inhoud van ieder studieonderdeel op een inzichtelijke wijze beschrijft. Bijvoorbeeld: binnen het studieonderdeel *Didactiek 1* leert de student de basisprincipes om een les Nederlands op te zetten en deze te verzorgen. Hij houdt daarbij rekening met de beginsituatie van zijn leerlingen, leert lesdoelen te formuleren en kiest de daarbij passende werkvormen. Hij maakt gebruik van theorie uit de colleges, door de school gehanteerde lesmethode en de aanwijzingen van de leerkracht. Na afloop van iedere les bespreekt de student de door hem verzorgde les met de leerkracht en legt het evaluatieresultaat vast.

De opleiding maakt gebruik van *blended learning*: een digitale leeromgeving waarbinnen studenten leren door de combinatie van *face to face* onderwijs, *co-learning*, individueel leren en leren op de werkplek. Met name deeltijdstudenten kunnen profiteren van de deels plaats en tijd onafhankelijke studiemogelijkheden die *blended learning* biedt. De propedeuse is inmiddels bijna geheel 'geblended'. Voor de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands geldt dat zij de studieonderdelen *Schrijfvaardigheid 2*, *Leesvaardigheid*, *Mondelinge Taalvaardigheid*, *Taalexpert*, *Taalcoach* en *Didactiek 3* ook in de vorm van *blended learning* zal aanbieden. Tijdens de audit is *blended learning* uitgebreid besproken met de docenten, hun visie op *blended learning* alsmede hun ervaringen kwamen daarbij ter sprake. Zij waren erg positief, vooral omdat het hen ertoe aanzette weer eens goed naar de eigen cursusinhoud, toetsen en opdrachten te kijken. Hun kennis en expertise op dit terrein wilden zij in de nabije toekomst in breder verband delen door hierover te publiceren in vakbladen.

Theorie en praktijk

Belangrijk vindt het auditpanel de, zoals de opleiding het zelf uitdrukt, 'pendel' tussen theorie en praktijk. De student past daarbij de theorie toe in de praktijk, maar omgekeerd neemt hij ook de praktijk(problemen) mee naar de opleiding. Docenten geven studenten de gelegenheid om probleemsituaties uit de lespraktijk onderling te bespreken. Studenten gaven tijdens de audit aan dat de opleiding hen laat kennismaken met een breed palet aan werkvormen, waar zij vervolgens bij hun lesvoorbereiding een gemotiveerde keuze uit maken. Wel wezen zij erop dat hoorcolleges beter kunnen aansluiten op de werkcolleges. Er bestond bij hen tevredenheid over de stages. De opleiding wijst er op dat het Instituut Archimedes een goed samenwerkingsverband heeft opgebouwd met de samenwerkingscholen en opleidingsscholen. Op verschillende niveaus vindt begeleiding, monitoring, feedback, uitwisseling van materiaal van de student en beoordeling plaats. Eén lesbezoek per stageperiode door een docent van de opleiding is een generieke keuze van het instituut. Dit is volgens het auditteam aan de krappe kant.

Literatuur

De door de opleiding gebruikte literatuur beoordeelt het auditpanel als adequaat. Het betreft in hoofdzaak Nederlandstalige literatuur die als standaard geldt voor dit type opleidingen. Vakinhoudelijke boeken en artikelen voor de 'docent Nederlands' wisselen af met literatuur gericht op (vak)didactiek. Tot de door studenten te bestuderen literatuur behoren onder andere *Taal en Taalwetenschap*, *Nederlands in de onderbouw*, *Lesgeven in meertalige klassen* en *Dyslexie*. De totale lijst overziend, beoordeelt het auditteam deze van hbo-bachelorniveau, voor studenten voldoende uitdagend en kan zij dienen als basis voor studenten om zich verder te verdiepen in hun vakgebied.

Internationalisering

Het aspect internationalisering verdient verdere uitwerking. De opleiding merkt op, dat zij dit moet opbouwen hetgeen tijd kost. Terecht wijst de opleiding erop dat het met name van belang is om goed na te gaan hoe je dit voor het vak Nederlands in samenwerking met een buitenlandse partner op een verantwoorde en duurzame wijze in het curriculum vormgeeft. Docenten vragen zich af of je Engelstalige literatuur wel in je literatuurlijst moet opnemen. De opleiding werkt samen met hogescholen in Gent en Mons, maar het auditteam stelt vast dat deze samenwerking intensiever kan en dat de resultaten van deze samenwerking duidelijker dan thans het geval is in het curriculum naar voren mogen komen.

Taalvaardigheid

Studenten werken vanaf de eerste studiedag tot het moment van afstuderen aan hun taalvaardigheid. Op verschillende momenten in de studie legt de opleiding het taalvaardigheidsniveau van de student vast. Als instrument gebruikt de opleiding een diagnostische taaltoets, het ontwikkelingsportfolio en de 'medebeoordeling' van taalvaardigheid bij ten minste twee studieonderdelen per studiejaar.

Docenten merken in dit verband op dat het 4F-niveau (algemeen hbo-niveau) voor sommige studenten niet haalbaar is. Zij wijzen er verder op, dat de 'Commissie taalbeleid' binnen het instituut waar de opleiding onderdeel van uitmaakt op het standpunt staat, en docenten onderschrijven dit, dat het niveau 4F voorwaardelijk moet zijn. Terecht volgens het auditpanel; het niveau moet volgens het auditpanel voor een docent Nederlands hoger liggen dan 4F. Het taalniveau van de docent moet duidelijk hoger liggen dan dat van de leerling.

Afstudeerrichtingen

In het generieke gedeelte van dit rapport is er op gewezen dat de studenten de keuze hebben uit twee, voor een deel nog te ontwikkelen, afstudeerrichtingen. Voltijdstudenten van de opleiding die met hun opleiding zijn gestart in 2013-2014, studeren af in een afstudeerrichting waarbij zij een keuze kunnen maken tussen beroepsgericht of algemeen vormend onderwijs. Deze afstudeerrichtingen maken deel uit van de tweede helft van de studie en omvatten 60 EC's.

Studenten volgen dan studieonderdelen waaronder *Diversiteit: taal en cultuur*, en *Taalcoach*. Met een door de student gemaakt beroepsproduct, bijvoorbeeld een lessencyclus, sluit deze de door hem gekozen afstudeerrichting af.

Personeel

Binnen de opleiding zijn 19 docenten werkzaam die veelal beschikken over een masterachtergrond op een voor het vak Nederlands relevant terrein. Veruit de meeste docenten hebben een achtergrond als neerlandicus of didacticus/onderwijskundige. Drie docenten zijn inmiddels gepromoveerd, een aantal docenten doorloopt thans een promotietraject en hoopt dit binnen drie jaar af te ronden.

Bestudering door het auditteam van de cv's laat zien, dat de docenten vakinhoudelijk in voldoende mate zijn toegerust om de hen toebedeelde studieonderdelen te verzorgen. Uit de cv's blijkt verder dat een deel van de docenten een achtergrond heeft in het voortgezet en/of middelbaar onderwijs. Deze groep docenten zet de opleiding ook in om lesmateriaal te ontwikkelen op het gebied van Nederlands voor het beroepsgerichte onderwijs. Docenten zijn verder werkzaam binnen het tweede taal onderwijs, de NT2-opleiding, en beschikken over een netwerk binnen zowel het voortgezet- als het beroepsonderwijs. Een aantal docenten is ook buiten de lerarenopleiding werkzaam, o.a. binnen de vakredactie Nederlands van *10voordeleraar* (het programma waarbinnen de activiteiten zijn gebundeld voor het ontwikkelen van de kenniscomponent voor lerarenopleidingen, onder de paraplu van de Vereniging Hogescholen). Docenten hebben per jaar 40 uur om zich verder te professionaliseren. Resultaten van professionaliseringstrajecten wisselen zij onderling zowel langs formele als informele weg uit.

Studenten zijn tevreden over hun docenten. Zij passen het 'dubbele bodem' principe toe tijdens hun lessen. Docenten geven les zoals studenten dat ook moeten doen op hun stageschool en docenten larderen hun eigen lessen met voorbeelden uit de lespraktijk van studenten.

Weging en Oordeel

De opleiding besteedt voldoende aandacht aan de kwaliteit van de instromende studenten door het bieden van een studiekeuzecheck, het houden van matchingsgesprekken en intakeavonden en een streng vrijstellingenbeleid. Tevens maken studenten een diagnostische taaltoets in het eerste studiejaar, die afhankelijk van het door hen behaalde resultaat, gevolgd wordt door een deficiëntie cursus.

Bij docenten is een houding waarneembaar van 'de schouders er onder'. Het docententeam is voldoende gekwalificeerd om de verschillende studieonderdelen te verzorgen. Voor een deel van hen geldt, dat zij een achtergrond hebben in het werkveld waarvoor de opleiding haar studenten opleidt.

Het curriculum laat een opbouw zien waarbij praktijk en theorie elkaar in voldoende mate afwisselen en er sprake is van tweerichtingsverkeer: de student past de theorie toe in de praktijk en de praktijk komt terug bij de behandeling van de theoriecomponent. De uitwerking van studieonderdelen en de plaatsing ervan binnen een relatieschema, schetsen een overzichtelijk beeld van de vakinhoud en van de plek van ieder studieonderdeel in het curriculum. Vakdidactiek en vakinhoud wisselen elkaar af, de opbouw van het curriculum is inzichtelijk. Een meer uitgewerkte visie op het terrein van moedertaalonderwijs, waarvan de uitwerking terug te vinden is in het curriculum, is van belang. Ook kan de opleiding duidelijker uitwerken wát zij meer aanbiedt dan hetgeen in de kennisbasis is beschreven. De door de opleiding gebruikte literatuur is hbo-bachelorniveau. Internationalisering met bijvoorbeeld buitenlandse (hoger) onderwijsinstellingen is een aandachtspunt.

De opleiding biedt aan de hand van de twee leerlijnen 'kennis en vaardigheden' en 'leren en onderzoeken in de praktijk' met de daarin opgenomen programmaonderdelen, de studenten voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. De opleiding geeft het curriculum een eigen kleur door de expliciete aandacht voor onderzoekend vermogen in de onderwijspraktijk en *Bildung*. De ontwikkeling van de nieuwe beroepscursus 'leraar in het beroepsonderwijs' is een belangrijke stap in de inhoudelijke concretisering van de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs.

Het didactisch uitgangspunt van gepersonaliseerd leren met behulp van *blended learning* is een sterk element. Deze actualisering en vitalisering van het didactisch proces is indrukwekkend.

Sterk element is ook het werkplekleren op de Keurmerkscholen, de samenwerking binnen de twee opleidingsscholen het Utrechts Model en ROC Midden Nederland en het inmiddels ontwikkelde aanbod in het kader van de afstudeerrichting beroepsgericht onderwijs.

Het auditteam komt tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

7.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Het door de opleiding gepresenteerde toetsplan en de toetsmatrijs zorgen er voor dat de opbouw in niveaus van leerdoelen in het toetsprogramma duidelijk is. Toetsplan en toetsmatrijs zijn duidelijk uitgewerkt, evenals de koppeling met de kennisbasis, de bekwaamheidseisen en de Dublin Descriptoren.

Het vier-ogenprincipe in het kader van valide en betrouwbaar toetsen, trof het auditpanel aan bij de procedure rond het opstellen van toetsen, waarbij een docent de door hem op basis van de toetsmatrijs gemaakte toets voorlegt aan een collega. In toenemende mate zijn twee docenten betrokken bij het toetsontwerp. Het vier-ogenprincipe komt ook terug bij het beoordelen van de eindwerken waarbij altijd twee examinatoren betrokken zijn. Tevens neemt de Cluster Expertgroep voor Toetsen en Beoordelen een steekproef bij de vakinhoudelijke cursussen. Voor deze opleiding was dit recent de toets voor het studieonderdeel *Taalcriticus*.

Zie voor de verdere generieke bevindingen met betrekking tot het toetsen en beoordelen, het generieke gedeelte van dit rapport.

Eigen waarneming van het auditteam van de toetsen Nederlands

Het auditteam stelt vast dat de opleiding het aspect toetsing duidelijk heeft uitgewerkt. Zo geeft zij een beschrijving van het verband tussen het opleidingsspecifieke en het generieke toetsprogramma en beschrijft zij de wijze van toetsing binnen de vakspecifieke leerlijnen Taalbeheersing, Taalkunde, Letterkunde en Vakdidactiek. Van ieder hoofdthema heeft de opleiding de inhoud en de wijze van toetsing beschreven.

De schriftelijke toetsen van de opleiding hebben een formatieve én een summatieve functie. Ieder studieonderdeel sluit de student af met een toets die in eerste aanleg een summatieve functie heeft. Daarnaast hebben deze toetsen óók een formatieve functie omdat de toets een positief effect moet hebben op het leerproces. Bijvoorbeeld: binnen de module *Taalexpert* bestaat de formatieve toetsing uit een door de student geschreven verslag rond de problematiek van twee type 'maatwerklerlingen' en de consequenties hiervan voor hun taalvaardigheid en taalontwikkeling. Studenten bespreken vervolgens hun bevindingen onder begeleiding van de docent. Studenten geven aan, dat de opleiding hen de gelegenheid biedt om door hen gemaakte toetsen na correctie in te zien en om bij de verantwoordelijke docent een toelichting op het oordeel te vragen.

In de summatieve toets geven studenten een beschrijving van de problemen die leerlingen ondervinden op het brede terrein van taalvaardigheid en formuleren vervolgens, daarbij gebruikmakend van hun kennis en inzicht op dit terrein, een adequate didactische aanpak. Voor deze toets dient een formatieve toets, inclusief een literatuuronderzoek, als fundament.

Bij studieonderdelen die studenten op een andere wijze afsluiten dan door een schriftelijke toets, krijgen studenten schriftelijke feedback in een *rubric*. Ook hiervoor geldt dat de student een docent om een toelichting kan vragen op het oordeel.

Binnen de leerlijn Taalbeheersing is sprake van doelstellingen die betrekking hebben op vier verschillende vaardigheden. Het auditpanel heeft binnen deze leerlijn verschillende toetsvormen bestudeerd. Een centrale rol is weggelegd voor het schrijfportfolio. Studenten schrijven dan een uiteenzetting, een betoog en een beschouwing. Het auditpanel stelt vast dat de opleiding hier op een adequate wijze toetst waarbij duidelijk sprake is van meerwaarde voor de student omdat de opleiding hen bij dit type toetsen dwingt om op een gestructureerde wijze hun gedachten te ordenen en op papier te zetten in goed leesbaar Nederlands. Na beoordeling van het schrijfportfolio kunnen student en docent het resultaat uitgebreid nabespreken.

Het auditpanel heeft een aantal toetsen bestudeerd die gedurende de auditperiode ter inzage lagen. Hiertoe behoorden: Poëzie-analyse, Taalcriticus, Kritisch denken, Schrijfvaardigheden 2 en Leesvaardigheid. Het stelt vast dat deze het bachelorniveau representeren.

De opleiding toetst spellingsvaardigheden binnen de studieonderdelen 'Schrijfvaardigheid 1' en 'Schrijfvaardigheid 2' en bij de drie studieonderdelen Beroepsproduct. Het auditpanel merkt op dat de opleiding spellingsvaardigheden gedurende de hele opleiding bij alle studieonderdelen moet blijven toetsen. Daarbij zou de opleiding volgens het auditpanel ook kunnen denken aan een geïntegreerde toetsing van zowel spellingsvaardigheden als spellingsregels.

De kennistoetsen mogen gecompliceerder, de inzichtcomponent kan de opleiding vaker toetsen. De opleiding toetst veel op basis van dossiers. Het auditpanel trof goede dossiers aan maar ook dossiers die onoverzichtelijk waren. Dat laatste vormt een aandachtspunt voor de opleiding. Dossiers beoordeelt de opleiding veelal met een hoog cijfer. Het auditpanel beoordeelt de door hem bestudeerde dossiers minder hoog.

Weging en Oordeel

Het auditteam is onder de indruk van de wijze waarop de tweedegraadslerarenopleidingen van de HU de laatste jaren het toetsen en beoordelen oppakken. Ook de professionalisering in het kader van het verkrijgen van BKE/SKE, de aandacht voor het toetsen en beoordelen op studiemiddagen en kalibratie-bijeenkomsten moeten in dit verband genoemd worden.

De tweedegraads lerarenopleiding Nederlands heeft haar toetsprogramma, het toetsplan, de toetsmatrizen en de *rubrics* binnen haar toetsstelsel voldoende op orde. Zij toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. Als aandachtspunten noemt het auditpanel, na bestudering van toetsen en dossiers, de diepgang van kennistoetsen en het frequenter toetsen van spellingsvaardigheden bij studenten. De mate van overzichtelijkheid van dossiers vormt eveneens een aandachtspunt.

De drie expertgroepen (Instituutsexpertgroep, Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen en Expertgroep Toetsen en Beoordelen voor Beroep) vervullen een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsen.

Het auditteam komt op grond van bovenstaande bevindingen (toetsstelsel is voldoende op orde met nog als aandachtspunten de diepgang van toetsing, spellingsvaardigheden en dossieropbouw) tot het oordeel 'voldoende' voor deze standaard.

7.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Reeds in het algemeen deel van dit rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau mede blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Nederlands.

Gerealiseerd niveau

Binnen de opleiding bestaat het afstuderen uit vier onderdelen: de landelijke kennistoets, de vakcursus Taalcriticus, Beroepsproduct 3, en het Assessment Startbekwaam. De landelijke kennistoets fungeert daarbij als een, zoals de opleiding het uitdrukt, 'extra borging' van het vakinhoudelijke curriculum. Afstuderende studenten dienen deze toets met een score 'voldoende' af te ronden. Het auditteam heeft voorafgaand aan de audit vijf vaktoetsen Taalcriticus bestudeerd en beoordeeld evenals twee beroepsproducten en twee assessment/portfolio's.

De opleiding bereidt de studenten voor op de onlangs voor deze opleiding geïntroduceerde landelijke toets. Door de studiejaren heen toetst de opleiding per studieonderdeel de kennisbasis, waarin de studenten laten zien dat zij de kennis behalve beheersen ook kunnen toepassen en integreren in hun handelen. Daarbij maakt de opleiding gebruik van verschillende toetsvormen. Tijdens de audit is de uitkomst van de landelijke kennisbasistoets besproken. De meest recente scores (2014-2015) laten zien dat 75 procent van de studenten de toets haalt. In het voorgaande studiejaar (de eerste keer dat deze landelijke kennistoets is afgenomen) was het slagingspercentage 100 procent. De opleiding zet er op in, mede naar aanleiding van dit resultaat, om in het eerste en tweede studiejaar meer aandacht te besteden aan de 'harde' kennisbasis. In landelijk verband zijn er signalen dat de toets bijstelling verdient; niet iedere opleiding is tevreden over de kwaliteit van de landelijke kennisbasistoets.

In het studieonderdeel Taalcriticus, dat de opleiding als exemplarisch beschouwt voor het eindniveau, komen veel onderdelen van het vakgebied samen. Zij vormt de afsluiting van de Taalkundeleerlijn. Studenten analyseren taalverschijnselen en reflecteren kritisch op taalnormen. Het auditpanel stelt ten aanzien van de door hem bestudeerde vaktoetsen Taalcriticus van vier verschillende studenten vast dat de opleiding deze beoordeelt met cijfers tussen een 6 en bijna 9. Het merendeel van de studenten heeft een cijfer 6 of 7. De cijfers van de door het auditpanel beoordeelde vaktoetsen lagen tussen 6,2 en 8,9. Het auditteam komt op een oordeel voor de door haar beoordeelde vaktoetsen Taalcriticus op een min of meer identiek oordeel. Bij een enkele vaktoets ligt zijn oordeel wat lager zonder daarbij op de score 'onvoldoende' uit te komen. Studenten laten in voldoende mate zien over voldoende vakinhoudelijke kennis te beschikken, de omvang van het door studenten geleverde werk is fors. De taalcomponent is voldoende met een enkele door het auditpanel als 'uitglijder' gekwalificeerde taalkundige onvolkomenheid. Het auditpanel beoordeelt dit deel van het afstudeertraject als 'voldoende'.

De twee door het auditpanel bestudeerde en beoordeelde beroepsproducten en beide assessment/portfolio's (totaal vier verschillende studenten) beoordeelt het auditpanel als voldoende. De beroepsproducten zijn relevant voor het werkveld. De onderwerpkeuze sluit aan bij ontwikkelingen in dat werkveld. Opbouw en inhoud representeren het hbo-bachelorniveau.

Het Nederlands is voldoende. Wel plaatst het auditpanel een paar kanttekeningen bij de portfolio's. De reflectie door de student ligt vooral op gedragsniveau en lijkt op een stageverantwoordingsverslag. Het integraal beeld met daarin opgenomen de drieslag praktijk-visie-theoretische onderbouwing, komt zeer beperkt aan bod en is daarom niet geheel helder. De student kan in zijn portfolio een literatuurlijst opnemen; op dit aspect kan de opleiding meer sturen. Een tweede kanttekening heeft betrekking op het groeiperspectief van de student. Welke doorgroeimogelijkheden ziet hij voor zichzelf en op welke terreinen wil hij zich verder bekwamen of wellicht specialiseren? Het derde aandachtspunt betreft de beoordeling van het portfolio. Een duidelijke onderlegger die operationaliseert waar de cesuur voldoende en onvoldoende ligt bij eindproducten van studenten, trof het auditpanel niet aan. Het niveau is niet goed te herleiden op basis van de geschreven feedback die overigens een meer narratief karakter mag laten zien. Een goed gemotiveerde en cijfermatige onderbouwing van het portfolio-oordeel lijkt het auditpanel meer bevredigend voor de studenten voor een afstudeerproduct waar zij veel tijd en energie in gestopt hebben.

Weging en Oordeel

Het auditteam is van oordeel dat de studenten aantonen bij het afstuderen over het vereiste bachelorniveau te beschikken. Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten. De overige afstudeereenheden bieden studenten voldoende gelegenheid om het bereikte bachelorniveau verder te onderbouwen.

Het auditteam heeft de door hem bestudeerde afstudeereenheden: de vaktoets Taalcriticus, het beroepsproduct, en het portfolio als ten minste voldoende beoordeeld. Wel plaatst het auditpanel een aantal kanttekeningen bij de inhoud en beoordeling van de portfolio's.

De alumni en vertegenwoordigers uit het werkveld zijn tevreden over het gerealiseerde niveau van de afgestudeerden. Gelet op bovenstaande overwegingen en met inachtneming van de aandachtspunten komt het auditteam bij standaard 4 tot het oordeel 'voldoende'.

8. ALGEMEEN EINDOORDEEL NEDERLANDS

Het gekwalificeerde docententeam van de tweedegraadslerarenopleiding Nederlands van de HU zorgt ervoor dat het afnemende werkveld kan beschikken over startbekwame tweedegraads leraren Nederlands voor scholen in het algemeen vormend en het beroepsonderwijs. Het praktijkgerichte programma met de verschillende leerlijnen en de focus op het opleiden van de Utrechtse leraar met o.a. aandacht voor effectief leraarsgedrag, activerende didactiek en *Bildung* zijn hierbij belangrijke elementen.

Het auditteam beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van de HU met een 'goed'.

Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het generieke en vakspecifieke programma, het personeel en de voorzieningen als 'goed' en standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen voor de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands als 'voldoende'. Ook standaard 4 met betrekking tot het gerealiseerde niveau beoordeelt het auditpanel als 'voldoende'.

Het auditpanel komt daarmee tot het samenvattend oordeel 'voldoende' voor de tweedegraads lerarenopleiding Nederlands in de varianten deeltijd en voltijd van de HU.

9. AANBEVELINGEN NEDERLANDS

Onderstaand formuleert het auditpanel een aanbeveling aan de opleiding. Deze staat los van onze weging en oordelen van de bevindingen, maar kan de opleiding behulpzaam zijn bij haar verdere ontwikkeling binnen het Instituut Archimedes.

- De term *Bildung* komt in de documentatie nauwelijks voor; ook tijdens de audit was het vrijwel geen thema. Aan *Bildung*, gerelateerd aan het vakgebied kan de opleiding meer aandacht besteden.

10. SCORETABEL NEDERLANDS

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Utrecht hbo-bachelor tweedegraads lerarenopleiding Nederlands voltijd / deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	V
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
FRANS**

voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 35196

11. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN FRANS

11.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Frans voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar Frans en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Frans vormt het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en vakdidactisch competent.

De kennisbasis Frans is opgebouwd uit zeven domeinen, die zijn onderverdeeld in categorieën/kernconcepten, waarnaast steeds een beschrijving staat van de minimaal te beheersen kennis. Deze zijn:

	Domein	Categorieën/kernconcepten
1.	Taalvaardigheden	<ul style="list-style-type: none">- De vier taalvaardigheden: lezen, luisteren, schrijven en spreken (incl. gesprekken voeren)- Frans in de klas (als instructietaal)
2.	Taalkundige kennis	<ul style="list-style-type: none">- Algemene taalkunde (incl. semantiek en pragmatiek)- Grammatica (incl. interferentie problematiek)- Lexicale kennis (incl. spelling)- Fonetiek, uitspraak en fonologie
3.	Sociaal-culturele kennis	<ul style="list-style-type: none">- Kennis van land en samenleving- Kennis van geschiedenis en geografie- Kennis van literatuur en cultuur- Intercultureel bewustzijn
4.	Frans als schoolvak	<ul style="list-style-type: none">- Kerndoelen en examens- Niveau- Vak, school en maatschappij- Doeltaal als voertaal- Leergangen- Technieken en hulpmiddelen- Leermateriaal
5.	Het leren van een taal	<ul style="list-style-type: none">- Het leren van een taal- Taalvaardigheid- Uitspraak- Grammatica- Woordenschat- Sociaal-culturele kennis en intercultureel bewustzijn- Toetsing en voortgang
6.	Taalachtergrond van de leerlingen	<ul style="list-style-type: none">- Ervaring met het leren van een taal- Speciale behoeften- Interferentie- Motivatie

	Domein	Categorieën/kernconcepten
7.	MVT ²² -vakdidactiek specifiek	<ul style="list-style-type: none"> - Methodologie MVT - BVE-specifiek - Ontwikkeling MVT-onderwijs - Contacten - ICT - Projecten - Internationalisering

Voor leraren Frans geldt een realistisch minimumniveau voor de productieve vaardigheden – schrijven, spreken en gesprekken voeren – dat ligt tussen B2 en C1 van het Europees Referentiekader (ERK)²³; men spreekt wel van B2+. Voor de lerarenopleidingen Frans geldt verder, dat luistervaardigheid op C1-niveau wordt getoetst. Verder moeten studenten 20/25 punten volgens de criteria van het DELF²⁴-examen B2 behalen voor spreek- en schrijfvaardigheid. De invulling van de ‘plus’, het surplus bovenop de kennisbasis, valt onder de verantwoordelijkheid van elke opleiding en wordt landelijk in het Landelijk intercollegiaal overleg van lerarenopleiders Frans (LVO) op elkaar afgestemd. De opleidingen Frans in Nederland hebben de taalprofielen van het niveau B2 als uitgangspunt genomen. Deze zijn voor het onderdeel ‘leesvaardigheid’ verrijkt met relevante elementen van het C1-niveau, zoals het begrijpen van vakliteratuur over het onderwijs en artikelen over algemene belangen in opiniebladen. Door de Vereniging van Lerarenopleiders Frans (VLoF) en het LVO Frans is het voorstel gedaan om een extra niveau te creëren, namelijk B2+ professionnel. Op termijn ziet het *Centre International d’Etudes Pédagogiques* (CIEP) mogelijkheden om hier (met Europese partners) een Europese dimensie aan te geven.

Zie voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten) het generieke rapport.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel het generieke gedeelte van dit rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Frans geen aanleiding af te wijken van dit algemene oordeel ‘goed’.

²² Moderne Vreemde Talen

²³ Common European Framework of Reference (CEFR)

²⁴ Het Franse ministerie voor onderwijs heeft twee speciale examens ingevoerd om wereldwijd op dezelfde manier het taalniveau van de examenkandidaten te kunnen toetsen. De diploma’s heten DELF (diplôme d’études en langue française) en DALF (diplôme approfondie de langue française). Ze tonen respectievelijk het taalniveau van beginners/enigszins gevorderden en vergevorderden aan. Deze niveaus zijn in overeenkomst met het Gemeenschappelijk Europees referentiekader voor de talen.

11.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, werkplekieren, praktijkgericht onderzoek, internationale dimensie, afstudeerrichtingen, didactische uitgangspunten en werkvormen, instroom en doorstroom, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke gedeelte van dit rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Frans

De opleiding heeft in het relatieschema Frans zichtbaar gemaakt bij welke modulen/onderwijseenheden welke onderdelen van de generieke, de ICT en de vakspecifieke kennisbasis aan bod komen en op welk niveau. Er zijn geen inhoudelijke verschillen tussen het voltijd- en deeltijdprogramma. Wel differentieert de docent zijn of haar didactische aanpak t.o.v. de voltijd- en deeltijdgroep en maakt in de lessen gebruik van de ervaring die vooral de deeltijdstudent meeneemt naar de opleiding.

Het auditpanel heeft de leerplanschema's in de studiegids en het opleidingsplan bestudeerd en heeft vastgesteld de opleiding een programmaopzet heeft, waarbij goed is nagedacht over de (verticale en horizontale) samenhang. Het vakspecifieke curriculum is opgebouwd uit drie leerlijnen, die we hieronder kort zullen toelichten. Elke leerlijn kent een thematische opbouw.

Vakspecifieke leerlijnen	Toelichting
<i>Compétences Linguistiques:</i> Taalvaardigheid.	<i>Compétences Linguistiques</i> worden gedurende drie jaren lang iedere periode aangeboden met een totaal van 12 cursussen. Er ligt een duidelijk accent op één à twee taalvaardigheden per cursus die dan ook aan het eind van de betreffende periode summatief getoetst worden. Taalbeschouwing komt in vrijwel elke cursus aan bod.
<i>Civilisation/Histoire, Arts et Littérature:</i> Kennis van Land en Volk, Geschiedenis, Literatuur.	De onderdelen <i>Civilisation/Histoire, Arts et Littérature</i> zijn geïntegreerd in diverse cursussen in jaar 1 t/m 3. De cursus Kennis van Land en Volk wordt gegeven in jaar 1, geïntegreerd met literatuur, met een duidelijke focus op jeugdliteratuur. De cursussen die zich richten op de geschiedenis van Frankrijk in cultureel, sociaal, politiek en artistiek opzicht worden gegeven in jaar 2, ook geïntegreerd met literatuur, ditmaal met een duidelijke focus op canonwerken uit de Franse literatuur van de 16e t/m de 21e eeuw. In jaar 3 kiest de student bij de afstudeereenheid <i>Civilisation: Recherches et Didactique</i> zelf een Frans cultureel of literair onderwerp waar hij onderzoek naar doet en een lessenserie 'Kennis van Land en Volk' bij maakt. In deze cursus komen alle leerlijnen prachtig samen en laat de student zien dat hij in staat is complexe kennis en vaardigheden te combineren (zie verder <i>Didactique</i>).

Vakspecifieke leerlijnen	Toelichting
<i>Didactique:</i> Vakdidactiek.	De leerlijn <i>Didactique</i> bestaat uit Vakdidactiek 1 (jaar 1) en Vakdidactiek 2 (jaar 2). In de propedeusefase maakt de student zich de basiskennis eigen van de vakdidactiek moderne vreemde talen en in het bijzonder die van het Frans. Daarnaast wordt de relatie met de praktijk gelegd in de vorm van kleine opdrachten en deellessen die de studenten zelf ontwikkelen, uitvoeren en evalueren. In jaar 2 verdiept en verbreedt de student zijn vakdidactische kennis. De thema's die in deze cursus aan bod komen, zijn: toetsen en beoordelen, activerende didactiek en nieuwe manieren van lesgeven, bijvoorbeeld <i>Accelerated Integrated Method</i> (AIM) en <i>Teaching Proficiency through Reading and Storytelling</i> (TPRS), inductieve en deductieve uitleg van grammatica, woordenschatverwerving, theorie van taalverwerving, digitale didactiek, kerndoelen, eindtermen en Plan van Toetsing en Afsluiting (PTA). Binnen <i>Civilisation: Recherches et Didactique</i> , het vak dat deel uitmaakt van de afstudeereenheid, ontwerpt de student in jaar 3 zelfstandig een drietal lessen 'Kennis voor Land en Volk' voor de onderbouw van het vo of voor het mbo op basis van onderzoek. Een les Kennis van Land en Volk (KLV) moet worden uitgevoerd in de stageschool en geëvalueerd. Deze cursus wordt afgesloten op niveau 5 van Bloom: creëren.

Het auditpanel vindt de balans en de aansluiting in het programma tussen theorie en praktijk goed. Dit blijkt onder meer uit het volgende:

- Tijdens hun stage voeren studenten vakdidactische opdrachten uit, gerelateerd aan de vakspecifieke kennisbasis Frans. Voorbeelden van opdrachten zijn: Mijn les = Onze les, van warming-up tot afzwaai met de nadruk op inductieve en deductieve uitleg van grammatica, en Doeltaal is Voertaal (DOVO) waarbij de student reflecteert op het gebruik van de doeltaal als voertaal in de klas n.a.v. op video opgenomen eigen lessen. De opdrachten zijn erop gericht om een brug te slaan tussen vakspecifieke theorie die studenten in hun opleiding aangeboden krijgen en hun lespraktijk op de stageschool.
- Binnen de beroeps cursussen geven studenten onder meer mini-lessen en maken ze lesvoorbereidingen; de theorie hiervan hebben ze geleerd bij vakdidactiek. Daarnaast brengen studenten hun ervaring in/mee van het werkplekleren. Een van de studenten gaf in het auditgesprek aan dat hij bijvoorbeeld zijn ervaring in het Montessori onderwijs heeft ingebracht in de vorm van een mini-les.
- Fonetiek, vocabulaire en grammatica worden geïntegreerd aangeboden en zoveel mogelijk gekoppeld aan de taalvaardigheden lezen, luisteren, schrijven en spreken én aan de vakdidactiek. Een aantal voorbeelden:
 - Studenten leren bij *analyse logique* zinsconstructies beter te begrijpen en hierdoor leren ze tegelijkertijd ook beter schrijven.
 - Onderdeel van *analyse logique* is ook het herkennen van fouten die leerlingen maken en het kunnen uitleggen *waarom* iets fout is. Studenten leren dan ook om de transfer te maken naar hoe ze bijvoorbeeld grammatica zouden kunnen uitleggen aan een bepaalde doelgroep (vmbo, havo, vwo, mbo).
 - Specifiek is er in de cursus *Compétences Linguistiques 3B* een opdracht vakdidactiek als summatieve toets opgenomen. De studenten moeten vier opdrachten op A1/A2-niveau voor de productieve vaardigheden in het Frans ontwikkelen, uitvoeren en evalueren. Hierbij ontwikkelen ze ook een beoordelingsinstrument. In deze opdracht passen de studenten hun opgedane kennis in Vakdidactiek 1 en 2 toe.
- Studenten geven tijdens het auditgesprek aan dat zij de stof die zij aangereikt krijgen in de lessen, goed kunnen gebruiken in de praktijk.

Een punt van aandacht is, zo geven studenten aan in de auditgesprekken, de studielast. Het gaat dan met name om de spreiding en de mate waarin studiepunten overeenkomen met de daadwerkelijke studielast. Dit is iets dat de opleiding zelf ook al op haar netvlies heeft en ook benoemt in haar kritische reflectie. Ze heeft reeds wijzigingen in het curriculum aangebracht. Zo is er op het gebied van de toetsing meer balans gebracht in het aantal dossiers en schriftelijke toetsen per periode. De opleiding pakt dit verder met de VAC²⁵ op.

²⁵ Vak Advies Commissie

Didactische uitgangspunten en werkvormen

- Het curriculum en de lessen worden vormgegeven met het principe 'practice what you preach': docenten geven les zoals ze willen dat hun studenten dat zelf ook doen op school. De didactische principes en werkvormen die docenten aanreiken voor studenten zijn voorbeeldmatig voor de beroeps-/lespraktijk van de student (dubbele-bodem-principe). Docenten passen in hun lessen bijvoorbeeld zelf ook activerende didactiek toe met de bedoeling dat de studenten dit ook voor hun eigen lessen gebruiken. Docenten geven tijdens het auditgesprek voorbeelden van dit principe. Zo geeft de docent taalvaardigheid aan studenten minilessen te laten verzorgen waarin ze principes van activerende didactiek terug moeten laten komen. Studenten moeten elkaar vervolgens feedback geven. Ook moeten ze bijvoorbeeld delen van de grammatica aan elkaar uitleggen. Bij vakdidactiek wordt per college aandacht besteed aan een activerende werkvorm (debat, placemat-methode). Ook is er in de cursus Vakdidactiek 2 aandacht voor nieuwe manieren van lesgeven, bijvoorbeeld *Accelerated Integrated Method* (AIM) en *Teaching Proficiency through Reading and Storytelling* (TPRS). Er is een zekere bandbreedte in de mate waarin 'practice what you preach' en activerende didactiek wordt toegepast door de docenten.
- De opleiding gaat uit van communicatief talenonderwijs²⁶ en hanteert zo veel mogelijk het principe van doeltaal = voertaal. Alle cursussen – met uitzondering van de cursussen vakdidactiek en fonetiek en grammatica in jaar 1 die een hoger beheersingsniveau verlangen van de student – worden geheel in het Frans verzorgd. Ook tijdens het werkplekleren spreken studenten, waar mogelijk, Frans met hun leerlingen.
- De opleiding zorgt ervoor dat de student ICT kan gebruiken in het onderwijs en heeft hierbij aandacht voor de aansluiting bij de leerbehoeften van een relevante doelgroep. Studenten worden regelmatig gevraagd om ICT middelen in te zetten en over de bruikbaarheid daarvan na te denken. In het kader van de cursus *La France Contemporaine* 1.2 moeten studenten een Franse website maken waarbij de ICT-vaardigheden getoetst worden.
- In het generieke gedeelte van dit rapport is vermeld, dat de lerarenopleidingen kiezen voor gepersonaliseerd leren en daarbij gebruik maken van de blended leeromgeving HUBL. De opleiding Frans heeft een eerste aanzet gemaakt voor het blended maken van het cursusaanbod. De cursussen van het propedeusejaar staan in HUBL. Ook de cursussen *Histoire Arts et Littérature XXe – XXIe siècles* en *Civilisation: Recherches et Didactique* van leerjaar 3 zijn voorbeelden van blended learning. De opleiding werkt daarnaast in toenemende mate met 'flipping the classroom' op HUBL voor de uitleg van fonetiek en grammatica. In studiejaar 2015-2016 worden hier verdere stappen in gezet. De opleiding kan hierbij gebruik maken van de good practices van de lerarenopleiding Engels die een voorloper op dit gebied is.

Het 'blended maken' van een bepaalde cursus betekent veelal dat de didactische werkvorm moet worden aangepast. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de docenten van de lerarenopleiding Frans hierover een weloverwogen discours voeren (welke werkvormen zijn nu geschikt voor HUBL? Hoe kun je HUBL zo inzetten, dat je het repertoire aan werkvormen goed inzet? Hoe kun je differentiëren naar voltijd en deeltijd?). Studenten zijn positief over HUBL. Ze geven aan dat het afhangt van de docent in hoeverre de HUBL-omgeving effectief ingezet wordt, maar zien tegelijkertijd ook dat docenten zich professionaliseren op dit punt ("al doende leert men"). Kortom, dit is volgens het auditpanel veelbelovend werk-in-uitvoering.

²⁶ De communicatieve benadering ziet bestudering van de taal niet meer als doel op zich, een vreemde taal wordt ook niet meer uitsluitend geleerd om literaire teksten te lezen, maar taal wordt gezien als middel om een boodschap over te brengen.

Uit gesprekken met de VAC is gebleken dat de deeltijdstudenten Frans meer gepersonaliseerd willen leren door differentiatie binnen de modules en lessen. Met de VAC heeft de opleiding afgesproken dat in studiejaar 2015-2016 differentiatie voor de deeltijd als speerpunt gaat gelden. HUBl kan hierbij op een mooie manier gebruikt worden.

Internationalisering

Het programma biedt studenten de gelegenheid om buitenlandervaring op te doen.

- De voltijdstudent gaat in het eerste jaar een week naar het buitenland (Rouen).
- Einde jaar 2 gaat de voltijdstudent vijf weken op buitenlandverblijf in Frankrijk om zijn gespreksvaardigheid Frans en cultuurkennis van Frankrijk op peil te brengen. De student stelt hiervoor een plan van aanpak op dat past bij zijn persoonlijke en professionele ontwikkeling.
- De deeltijdstudent Frans gaat in het tweede jaar twee weken op buitenlandverblijf naar Frankrijk en verzamelt tijdens dit verblijf authentiek materiaal voor zijn eigen onderwijspraktijk in de stageschool.
- *Internationalisation at home*: naast de aandacht voor Franse taal en cultuur in de vakspecifieke leerlijnen, is het vermeldingswaardig dat er bijna ieder jaar een Franse taalassistent de vakgroep komt versterken. Hij of zij helpt studenten hun taalvaardigheidsniveau te verbeteren en draagt bij aan de lessen in de leerlijn *Civilisation*.

In het derde en vierde jaar gaan studenten nagenoeg niet – uitzonderingen daargelaten – naar het buitenland. Docenten geven aan, dat het taalniveau van de colleges in Frankrijk te hoog is.

Het auditpanel – en de opleiding zelf ook, als je kijkt naar haar profilering van “de Utrechtse leraar Frans” – acht een buitenlandervaring van grote toegevoegde waarde voor a) de taalvaardigheid van de student, b) het ontwikkelen van interculturele competenties (zoals *intercultural awareness*) en c) de Bildung. Het panel is van mening dat de internationale componenten in het curriculum, ook in vergelijking met de andere lerarenopleidingen moderne vreemde talen aan de HU, tot op heden te incidenteel zijn en beveelt aan om de internationale oriëntatie substantieel vorm te geven en structureel in te bedden in het programma. De Faculteiten Educatie en Communicatie & Journalistiek van de HU hebben sinds studiejaar 2015-2016 – dankzij de inzet van een collega van de vakgroep Frans – een contract met de Universiteit van Rouen in het kader van het uitwisselingsprogramma Erasmus²⁷. Studenten kunnen – het is en blijft facultatief – hun minor gebruiken om deel te nemen aan deze uitwisseling. Het auditpanel raadt de opleiding aan om de lijn internationalisering verder te versterken en hoopt dat de opleiding studenten kan enthousiasmeren om ook daadwerkelijk de stap naar het buitenland te zetten.

Onderzoek

Naast de aandacht voor praktijkonderzoek in de generieke onderzoekslijn Beroepsproducten (zie generieke gedeelte van dit rapport) vinden er ook in de vakcursussen kleine onderzoeken plaats, waarmee studenten kunnen ‘oefenen’ met het doen van onderzoek, alvorens aan hun afstudeereenheid te beginnen (*Civilisation: Recherches et Didactique*, zie tabel en standaard 4). Het auditpanel vindt dit sterk. Daarnaast stimuleert de opleiding ook bij de vakcursussen een kritische en onderzoekende houding bij haar studenten. Dit is te zien in de didactieklijn en Studie en Werklijn, waar didactische discussies worden gevoerd over bijvoorbeeld grammatica, communicatief taalonderwijs, laptop-onderwijs.

²⁷ Na de audit heeft de opleiding aanvullende informatie gestuurd. Sinds februari 2016 heeft de vakgroep contact met de universiteit van Lille om na te gaan of de studenten Frans voor een periode van drie maanden beroepsvakken alsmede didactische vakken kunnen volgen aan de ESPE (= Ecole Supérieure du Professorat et de l'Éducation /universitaire lerarenopleiding) van de universiteit van Villeneuve d'Ascq en aan de universiteit van Lille III. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheid om een schoolstage te organiseren op een Franse middelbare school in de omgeving van Lille. Het auditpanel steunt de opleiding in de realisatie van deze plannen.

Studenten kijken kritisch naar het onderwijs op hun (opleidings)school door bijvoorbeeld lessen te observeren op het gebied van het doeltaal-voertaal-principe.

Afstudeerrichtingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is aangegeven, maken voltijdstudenten maken vanaf studiejaar 2015-2016 aan het einde van het tweede studiejaar een keuze voor de afstudeerrichting algemeen vormend onderzoek (avo) of beroepsonderwijs (bo). Tijdens de audit heeft het panel gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot het voorbereiden van de studenten op het geven van Frans in het beroepsgerichte onderwijs (bo). Bij de derdejaars cursussen Vakdidactiek 3 (nieuwe cursus vanaf 2015-2016) en *Civilisation: Recherches et Didactique* wordt in het kader van de afstudeerrichtingen expliciet gedifferentieerd m.b.t. beroepsonderwijs en algemeen voortgezet onderwijs. Er is bijvoorbeeld aandacht voor taalgericht vs. taakgericht taalonderwijs en studenten maken opdrachten die speciaal gericht zijn op de verschillende doelgroepen. Bij vakdidactiek 1 en 2 komt dit impliciet aan de orde. Ondanks dat de positie van Frans op het (v)mbo onder druk staat²⁸, geeft de opleiding aan dat circa de helft van de studenten voor de afstudeerrichting bo heeft gekozen. De opleiding is voornemens om de aandacht voor het bo nog verder uit te bouwen; iets dat het auditpanel toejuicht.

De lerarenopleiding Frans heeft sinds 2014 een werkveldcommissie die bestaat uit leraren Frans die op verschillende schooltypen werken (van categoriaal gymnasium tot laptopschool en vmbo met domeinen). Deze commissie heeft reeds input geleverd voor de ontwikkeling van o.a. de nieuwe module vakdidactiek 3 en kan bruikbare input leveren voor het verder concretiseren van de afstudeerrichtingen.

Personeel

De vakgroep Frans bestaat uit zeven bevlogen docenten, van wie twee francofoon. Alle docenten zijn universitair geschoold. Zes docenten hebben ervaring met het lesgeven op het voortgezet onderwijs, van wie één op het vmbo en één op het mbo. Een andere docent is instituutopleider op het vmbo.

De sectie Frans is een kleine vakgroep. Er is veel werk te verrichten en met een beperkt aantal mensen is dit soms lastig, zo geeft de opleiding aan. Het auditpanel heeft gezien dat de opleiding veel heeft ontwikkeld (bijvoorbeeld op het gebied van toetsing) en heeft tevens vastgesteld, dat de vakgroep op een mooie manier aan de eigen professionalisering werkt. Het cluster Talen heeft vier keer per jaar vakgroepoverstijgende studiedagen. Om de samenwerking in het cluster te vergroten zijn er op initiatief van de docenten nu ook leerteams gemaakt. Deze leerteams zijn gekoppeld aan een bepaald thema of concept en docenten formuleren van tevoren hun leervragen op het betreffende onderwerp. Zo is er een leerteam taalkunde, waarin de docenten van de lerarenopleidingen Frans, Engels, Duits en Spaans elkaar ontmoeten. Het panel heeft verder voorbeelden gehoord van de cursussen die de docenten Frans hebben gevolgd. In de masteropleiding leraar Frans is een training voor docenten m.b.t. onderzoeksvaardigheden. De vakgroep beraadt zich over introductie hiervan bij docenten die in de bacheloropleiding lesgeven. Het auditpanel vindt dit een goede zaak.

Het auditpanel heeft geconstateerd dat de docenten van de opleiding goed op de hoogte zijn en blijven van wensen en eisen vanuit het beroepsonderwijs. De opleiding is actief deelnemer aan het LVO. Vier docenten van de vakgroep zijn instituutopleider en iedere docent is regelmatig studie- en werkbegeleider van onze studenten. Hiermee houden zij voeling met actuele ontwikkelingen in de praktijk t.a.v. de vakinhoudelijke component. Ook krijgen ze zicht op actuele ontwikkelingen door deelname aan congressen en cursussen en lidmaatschappen van vakverenigingen, zoals de Vereniging van Lerarenopleiders Frans en Levende Talen.

²⁸ Op het mbo wordt op het moment bijna geen Frans gegeven. In de onderbouw van het vmbo wordt nog wel Frans gegeven.

We noemen verder contacten met de vaksectie examens vmbo Frans (één van de docenten is voorzitter), het College voor Toetsen en Examens (CvTE), de Alliance Française in Utrecht en in Rouen, de Universiteit van Rouen en Nantes, het Nuffic-Europees Platform. Voor het Nationaal Congres Frans verzorgt de vakgroep regelmatig workshops (creatief schrijven in onder- en bovenbouw, studiesucces van allochtone studenten).

De studenten die het auditpanel sprak, roemen hun docenten om hun vakkennis en betrokkenheid. Docenten zijn, zo geven ze aan, bekwaam en staan open voor feedback.

Voorzieningen

De tweedegraads lerarenopleiding Frans heeft, naast de al in het generieke gedeelte van dit rapport beschreven voorzieningen, geen andere, vakspecifieke voorzieningen nodig. Zie voor de bevindingen over de voorzieningen het generieke rapport.

Weging en Oordeel

Het panel is van oordeel, dat de tweedegraads opleiding Frans van de HU een praktijkgerichte opleiding is die verzorgd wordt door een bevlogen en ruim gekwalificeerd team dat blijvende aandacht heeft voor de eigen professionalisering. De leerteams zijn een mooi voorbeeld van het laatste punt. Het programma kent een mooie opbouw en zit goed in elkaar. De opleiding heeft een mooie balans gecreëerd tussen theorie en het toepassen van deze theorie in de praktijk. De studenten zijn tevreden over de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van hun docenten.

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is gesteld, bieden de opleidingen de studenten aan de hand van de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' met de daarin opgenomen programmaonderdelen voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. Alle opleidingen hebben in het curriculum expliciete aandacht voor onderzoekend vermogen in de onderwijspraktijk en Bildung. Sterk element is ook het werkplekleren op de Keurmerkscholen en de samenwerking binnen de opleidingsscholen.

Via de drie vakspecifieke leerlijnen en de daarbij behorende cursussen uit het curriculum ontwikkelen de studenten de vakspecifieke kennis en vaardigheden die zij nodig hebben als docent Frans. Sterk vindt het panel het gebruik van doeltaal-voertaal en de integratie tussen fonetiek, vocabulaire en grammatica enerzijds en taalvaardigheden en vakdidactiek anderzijds. Docenten hebben aandacht voor het dubbele bodem-principe en passen activerende werkvormen toe in hun lessen. In het generieke gedeelte van dit rapport is reeds aangegeven, dat het auditpanel HUBl – evenals docenten en studenten – een prachtig en bruikbaar instrument vindt om onderwijsinhoud aan te bieden en om hierin te differentiëren naar studentgroep. Het auditpanel vindt dat de opleiding Frans doordachte keuzes hieromtrent maakt. De opleiding heeft in het programma al stappen gezet in de inhoudelijke concretisering van de afstudeerrichting bo. De ontwikkeling van de nieuwe instituutbrede beroeps cursus 'leraar in het beroepsonderwijs' draagt hier alleen nog maar meer aan bij.

In het generieke gedeelte van dit rapport is vermeld, dat de opleidingen voldoende aandacht besteden aan de kwaliteit van de instromende studenten door het bieden van een studiekeuzecheck, het houden van matchingsgesprekken en intakeavonden, een streng vrijstellingenbeleid en het afnemen van een diagnostische taaltoets in het eerste studiejaar gevolgd door het bieden van deficiëntiecursussen voor taal waar nodig/gewenst.

De aanwezige voorzieningen werken ondersteunend aan de studie.

Naast de hierboven genoemde sterke elementen ziet het auditpanel ook ruimte voor verbetering en dit maakt dat het auditpanel voor deze standaard tot het oordeel '(ruim) voldoende' komt.

Met name de structurele inbedding van de internationale oriëntatie (buitenlandverblijf) in het programma vindt het auditpanel een belangrijk aandachtspunt voor een lerarenopleiding Frans, vooral gezien de eigen profilering van de opleiding van de "Utrechtse afgestudeerde leraar Frans". Daarnaast is er ruimte voor verbetering in de spreiding en de mate waarin studiepunten overeenkomen met de daadwerkelijke studielast. Het auditpanel heeft geconstateerd dat de opleiding dit reeds in het vizier heeft en al adequate maatregelen aan het nemen is.

11.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Zoals op instituutsniveau is afgesproken, heeft de opleiding Frans de toetsing van het curriculum inzichtelijk gemaakt in een toetsprogramma. De opleiding borgt op een goede manier de kwaliteit van toetsen en beoordelen. We noemen een aantal aspecten:

- Elke cursus heeft een toetsplan.
- Voor de toetsen heeft de opleiding toetsmatrijzen of rubrics opgesteld.
- Het zogenoemde vier-ogenprincipe in het kader van valide en betrouwbaar toetsen is terug te zien bij het opstellen van toetsen en opdrachten, waarbij de docent van de module zijn ontwerp voorlegt aan een collega. Ook voor het opstellen van de rubrics/matrijzen geldt, dat deze worden opgesteld door twee docenten.
- Het vak wordt beoordeeld volgens het vier-ogenprincipe waarbij dossiers tussen de 5 en 6 een volledige tweede beoordeling krijgen. Bij de andere dossiers wordt gekeken of de beoordeling juist is uitgevoerd.
- Alle mondelinge toetsen worden door twee collega's afgenomen en de beoordeling vindt plaats met behulp van een beoordelingsrubric. Voor de productieve vaardigheden maakt de vakgroep gebruik van (aangepaste) beoordelingsrubrics van de DELF-examens. Ook bij schrijfvaardigheid vindt vier-ogenprincipe plaats.
- Het vier-ogenprincipe komt ook terug bij het beoordelen van de eindwerken en de exemplarische afstudeermodule, waar altijd twee examinatoren bij betrokken zijn.
- Sterk vindt het panel de inzet van alumni als veldassessor.
- Tevens neemt de Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen twee keer per jaar een steekproef bij de vakinhoudelijke cursussen. Eén docent Frans heeft zitting in deze Expertgroep.

De Cluster Expertgroep voor Toetsen en Beoordelen (CETB) van het cluster talen neemt vergelijkbare cursussen en daaraan gelieerde toetsen van de moderne vreemde talen onder de loep. Ook worden de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsen onderzocht en wordt in kaart gebracht op welke niveau(s) van de taxonomie van Bloom getoetst wordt. Voor de vakgroep Frans is de toets en het toetsplan fonetiek van jaar 1 besproken. Er is voor deze toets gekozen, omdat de vakgroep bezig is met het ontwerpen van een nieuwe aanpak van dit onderdeel in de leerlijn Taalvaardigheid. De belangrijkste ontwikkelpunten van de gezamenlijke toetsanalyse zijn het formuleren van concrete leerdoelen, het formuleren van specifieke, duidelijke toetsvragen en het creëren van een evenredige verdeling van de toetsdoelen. Ook is er gekeken naar de afstudeermodule *Civilisation, Recherches et didactique* van jaar 3 met het oog op het afstudeerniveau.

De HU is sinds 2014 één van de vijf Centre d'Examens DELF-DALF²⁹ in Nederland. Dit is door de vakgroep geïnitieerd en wordt door vakgroep uitgevoerd. De docenten van de vakgroep zijn examinator van de DELF-DALF examens en houden nauw contact met het CIEP in Sèvres, Frankrijk, en het Institut Français te Amsterdam. De vakgroep stimuleert studenten tot deelname aan deze examens.

²⁹ Zie ook standaard 1. De examens bestaan op vier verschillende niveaus (niveau A1, A2, B1 en B2 van het Europees Referentiekader). De DELF- en DALF-diploma's zijn de enige erkende diploma's Frans voor anderstaligen. Het diploma is van veel waarde voor studenten die bijvoorbeeld aan een Franse universiteit willen gaan studeren of die in een Franstalig land willen gaan werken.

Zie voor de generieke bevindingen met betrekking tot het toetsen en beoordelen verder het generieke gedeelte van dit rapport.

Landelijke kennisbasistoets (LKT)

De onderdelen Taalvaardigheid, Grammatica en Kennis van Land en Volk en Geschiedenis worden afgesloten met een (deels) digitale landelijke kennistoets. Tijdens de audit zijn de uitkomsten van de landelijke kennisbasistoets aan de orde geweest. Voor de opleiding Frans geldt dat een klein aantal studenten (7) de toets heeft gemaakt. Zij hebben de toets allemaal gehaald.

Twee docenten van de opleiding Frans zijn als redactielid voor 10voordeleraar verantwoordelijk voor het ontwikkelen van de digitale toetsen: één voor toetsing van grammatica en één voor toetsing van *Civilisation*. Hierdoor heeft de vakgroep een goed beeld van de toets. In het landelijk vakoverleg Frans zijn de opleidingen inmiddels in discussie over o.a. de actualiteitswaarde van de LKT-vragen binnen het onderdeel *Civilisation*.

De opleiding traint niet op de toetsafname. Dit is een bewuste keuze, omdat de opleiding van mening is dat de kennisbasis stevig is verankerd in het curriculum. Het auditpanel vindt dit een sterk punt. Studenten "schrokken" in eerste instantie van de manier van bevragen van de LKT (gesloten meerkeuzevragen). Naar aanleiding hiervan bereiden docenten studenten wel voor op de manier van vragen. Ook dit verwachtingenmanagement vindt het panel goed.

Eigen waarneming van het auditpanel van de toetsen Frans

Het auditpanel heeft tijdens de audit een selectie van toetsen bestudeerd³⁰ en is daar in het algemeen positief over. De opleiding werkt met een mix van toetsvormen. Zo maakt de student bij *La France contemporaine* een website; iets dat het panel een leuke toetsvorm vindt. Bij *Histoire, Arts et Littérature XX-XXIe siècles* wordt kennis, begrip en toepassing mondeling getoetst. In de vakdidactieklijn worden zowel dossieropdrachten gemaakt als schriftelijke toetsen waarbij o.a. door middel van casussen vakdidactische kwesties worden voorgelegd. De variatie is ruimschoots voldoende en de opdrachten sluiten aan bij de inhoud. Het panel had alleen bij *Compétences Linguistiques 3A* een hoger niveau van grammatica verwacht. In de beroepsproducten van de verschillende leerjaren is een opbouw in moeilijkheidsgraad te zien. Bij de meeste toetsen zaten heldere, SMART geformuleerde leerdoelen. Het auditpanel vond dat de toetsen correct beoordeeld waren. Zoals eerder aangegeven, heeft de opleiding meer balans gebracht in het aantal dossiers en schriftelijke toetsen per periode om zo de studielast te verminderen.

Alle toetsen zijn leerwegaafhankelijk (LOT). Dit biedt de student de mogelijkheid om flexibeler te kunnen studeren. Studenten die of native speaker zijn of al een hoog niveau van de Franse taal hebben, kunnen gebruik maken van vervroegde LOT voor het eindniveau van taalvaardigheid.

Sinds 2012-2013 is het Europees Taalportfolio ingevoerd. Studenten maken de eigen ontwikkeling van hun taalverwerkingsproces inzichtelijk met dit digitale instrument³¹. Daarnaast zijn de beoordelingscriteria van diverse toetsen afgestemd op de niveaus van het ERK.

Naar aanleiding van de bestudeerde toetsen, portfolio's en beroepsproducten heeft het panel ten aanzien van de beoordelingsprocedure nog een aantal aanbevelingen.

³⁰ Onder meer *La France contemporaine 1.2* ; Vakdidactiek 2 ; *Histoire, Arts & Littérature XX-XXI, Compétences Linguistiques 3A, Compétences Linguistiques 3B*

³¹ Na de audit heeft de opleiding aanvullende informatie ontvangen. Dit instrument is helaas niet meer beschikbaar. De opleiding is nu op zoek naar een vergelijkbaar instrument dat in HUBI gezet kan worden.

- Er is ruimte voor verbetering in de inzichtelijkheid van de totstandkoming van de beoordeling en dan met name als het gaat om de puntentelling (bijvoorbeeld per indicator) en de puntenverdeling (weging van verschillende onderdelen). Op instituutsniveau is een beoordelingsformulier met indicatoren ontworpen. De vakgroep Frans zou in het formulier graag ruimte zien voor een meer holistische manier van beoordelen.
- Bij de portfoliobeoordeling in het assessment Startbekwaam wordt het oordeel voldaan/niet voldaan gegeven. Op zich is de keuze van de opleiding logisch; het gaat om de vraag of alle competenties worden gerealiseerd of niet. Een cijfer is dan niet noodzakelijk. Dit blijft niettemin een discussiepunt, als het gaat om het waarderen van excellente studenten. Overigens is het panel positief over de nieuwe beoordelingsformulieren. Hierop staan gedragsindicatoren per competentie aangegeven. Dit maakt het inzichtelijker waarom een student 'voldaan' verdient.

Een sterk punt bij de beoordeling van de beroepsproducten is volgens het panel, dat een student tijdens het proces van onderzoek doen meerdere malen een 'go' moet krijgen om verder te mogen gaan, dit voorkomt dat studenten vastlopen in hun onderzoek.

Toetsing van de exemplarische module *Civilisation: Recherches et Didactique*

De cursus *Recherche et Didactique* uit jaar 3 fungeert als afstudeercursus die exemplarisch is voor het eindniveau van het vak. Hierin komen de leerlijnen taalvaardigheid, *Civilisation* en didactiek samen. In de cursus ontwerpt de student zelfstandig een drietal lessen voor de onderbouw van het vo of voor het mbo op basis van onderzoek. Zoals in standaard 2 reeds is aangegeven, moet één les 'Kennis van Land en Volk' in de stageschool worden uitgevoerd en geëvalueerd. Het onderzoek betreft een onderzoek naar een Frans cultureel, literair of historisch thema. De student formuleert hoofd- en deelvragen maakt gebruik van Franstalige bronnen (literatuurverkenning) die hij of zij ook op betrouwbaarheid weet te schatten. Het auditpanel heeft in het kader van zijn eigen waarneming van het gerealiseerde niveau de verslagen van acht studenten van *Civilisation: Recherches et Didactique* bestudeerd (zie voor de bevindingen onder standaard 4.).

Studenten zijn tevreden over de toetsing. Alle cursushandleidingen zijn voorzien van een overzicht waaruit o.a. blijkt hoe de leerdoelen getoetst worden en volgens welke beoordelingscriteria. Ze weten dus wat ze moeten leren, wat er van hen verwacht wordt en hoe ze worden beoordeeld. Zij geven in het auditgesprek verder aan dat zij de leerdoelen, de inhoud en de opbouw van de toetsen duidelijk vinden. Ook vinden ze dat de resultaten tijdig bekend gemaakt worden.

Weging en Oordeel

Het auditpanel heeft een aantal aandachtspunten geformuleerd, te weten de onderbouwing van de toekenning van het puntenaantal en de verdeling hiervan (weging).

In het generieke gedeelte van dit rapport is reeds vermeld, dat het auditpanel onder de indruk is van hoe de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU de laatste jaren het toetsen en beoordelen hebben opgepakt. Ook de professionalisering in het kader van het verkrijgen van BKE/SKE, de aandacht voor het toetsen en beoordelen op studiemiddagen en kalibratie-bijeenkomsten moeten in dit verband genoemd worden. Mooi is ook het aanbod van het Leerwegaafhankelijk toetsen. De examencommissie vervult een stevige rol in de borging van het toetsen en beoordelen.

De tweedegraads lerarenopleiding Frans heeft met haar toetsprogramma, toetsplan, toetsmatrijzen en rubrics haar toetssysteem goed op orde. Zij toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleiding past het vier-ogen principe structureel toe bij het toetsen en beoordelen.

De drie expertgroepen (Instituutsexpertgroep, Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen en Expertgroep Toetsen en Beoordelen voor Beroep) vervullen een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsen. Het auditpanel heeft een mooi voorbeeld gehoord van de werking van de CETB.

Het auditpanel komt op grond van bovenstaande bevindingen – toetssysteem is goed op orde met enkele aandachtspunten – tot een oordeel 'goed' voor deze standaard.

11.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Reeds in het generieke deel van dit rapport meldde het auditpanel dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Frans. De werkveldcommissie van de opleiding Frans bestaat deels uit alumni die positief oordelen over hoe zij functioneren in het beroepenveld. Zij vinden dat zij een goede basis hebben meegekregen om te starten op de arbeidsmarkt. Daarnaast blijkt ook uit de contacten die de instituutsopleiders en studie- en werkbegeleiders hebben met alumni op de stagescholen/opleidingsscholen, dat de afgestudeerden van de lerarenopleiding Frans goed functioneren in de praktijk. De opleiding heeft daarnaast een aantal studenten die na het afronden van de bachelor een paar jaar werken in het tweedegraads gebied en dan terugkomen om onze masteropleiding te doen. Ook zij geven aan goed te functioneren in de praktijk.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

De afstudeereenheid bestaat uit de vakcursus *Recherche et Didactique* uit jaar 3, Beroepsproduct 3, de landelijke kennistoets en het Assessment Startbekwaam. Op de LKT zijn we bij standaard 3 reeds ingegaan. Hieronder geven we het oordeel van het panel weer op de drie overige onderdelen³².

Civilation: Recherches et Didactique	De vakspecifieke toets voor Frans bestaat uit een onderzoeksdeel en een lessenserie (zie ook beschrijving bij standaard 2). Bovendien moeten studenten het onderzochte voor de praktijk toepasbaar maken in de vorm van een lessenserie. Dat is een pré. Focus op toepasbaarheid in de praktijk van het onderzoek is een sterk punt. Wat lastig is, is dat het onderzochte en de praktijk nogal eens uiteen lopen, dus het onderzochte is gewoonweg niet altijd toepasbaar in de praktijk (denk aan: ontwerp van een lessenserie waarvan het niveau te hoog is voor de onderbouw). Het schriftelijk taalniveau is op niveau (B2).
Beroepsproduct 3	Het Beroepsproduct 3 bestaat uit een project- en een leerverslag. Het eerste is inhoudelijk van aard; het tweede beschouwend. Het auditteam is van oordeel, dat de studenten Frans in deze eindwerken aantonen dat zij beschikken over het niveau dat van een startbekwaam tweedegraads leraar Frans mag worden verwacht. Het panel is het eens met de beoordelingen. Ruimte voor verbetering is er op het niveau van de reflectie die studenten tentoonspreiden.

³² Het auditpanel heeft van acht studenten uit het jaar 2013-2014 en 2014-2015 het eindwerk van de exemplarische module *Civilation: Recherches et Didactique* bestudeerd en van vijf studenten het Beroepsproduct 3 en het Assessment Startbekwaam.

Assessment Startbekwaam

De portfolio's met de bewijsmaterialen voor de verschillende competenties op basis waarvan de studenten hun assessment Startbekwaam hebben afgelegd, zagen er gestructureerd uit en bevatten een behoorlijke variëteit aan bewijsstukken. De verwijzing naar relevante literatuur in de lopende teksten is dik in orde.

Uit de portfolio's kan geconcludeerd worden dat de studenten in staat zijn op bachelorniveau te functioneren en is staat zijn om gevarieerd en gedifferentieerd les te geven. De pedagogische en vakdidactische competentie van 2 van de 3 studenten is ruimschoots aangetoond en gedekt door het verslag en de bewijsstukken. Bij de derde student was er ruimte voor verbetering, als het gaat om de relevantie van sommige bewijsstukken.

Overall is het auditpanel van oordeel, dat de studenten Frans met de verschillende onderdelen uit de afstudeereenheid aantonen dat zij beschikken over het niveau dat van een startbekwaam tweedegraads leraar Frans mag worden verwacht. Aandacht vraagt het auditpanel voor de reflectie bij Beroepsproduct 3 en voor de relevantie van de bewijsstukken in het portfolio bij het Assessment Startbekwaam.

Weging en Oordeel

Het auditpanel is van oordeel dat de studenten hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam tweedegraads leraar Frans. Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het auditpanel is van oordeel dat de studenten degelijk werk hebben geleverd in hun eindwerkstukken. De pedagogische en vakdidactische competentie van 2 van de 3 studenten is ruimschoots aangetoond in de assessments en gedekt door het verslag en de bewijsstukken in de portfolio's. De onderzoeken in de projectverslagen zijn op niveau. Uit de vaktoets blijkt dat studenten over het algemeen de transfer kunnen maken van hun onderzoek naar de toepasbaarheid in de praktijk – iets dat het panel sterk vindt – en dat het vereiste taalniveau voor schrijven gehaald wordt. Met in achtname van de aandachtspunten – met name de verdieping van de reflectie – acht het auditteam het oordeel 'goed' zeker op zijn plaats.

12. ALGEMEEN EINDOORDEEL FRANS

De zeer betrokken en ruim gekwalificeerde docenten van de tweedegraads lerarenopleiding Frans van de HU zorgen ervoor dat het afnemende werkveld kan beschikken over startbekwame tweedegraads leraren Frans voor scholen in het algemeen voortgezet en beroepsgerichte onderwijs. Het bijzondere praktijkgerichte programma met de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' en de focus op het opleiden van de Utrechtse leraar met o.a. aandacht voor effectief leraarsgedrag, activerende didactiek, een kritische onderzoekende houding en Bildung, zijn hierbij belangrijke elementen.

Het auditpanel beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van de HU met een 'goed'.

Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het generieke en vakspecifieke programma, het personeel en de voorzieningen met een '(ruim) voldoende' en standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen voor de tweedegraadslerarenopleiding Frans met een 'goed'. Voor standaard 4, het gerealiseerde niveau, is het oordeel 'goed' zeker op zijn plaats.

Het auditteam komt op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'goed' voor de tweedegraads lerarenopleiding Frans van de HU.

13. AANBEVELINGEN FRANS

In het bovenstaande vakrapport en het generieke gedeelte van dit rapport zijn reeds aanbevelingen gedaan. Het auditpanel wil voor de lerarenopleiding Frans twee aanbevelingen eruit lichten.

1. Met name de structurele inbedding van de internationale oriëntatie (buitenlandverblijf) in het programma vindt het auditpanel een belangrijk aandachtspunt voor een lerarenopleiding Frans. De opleiding heeft inmiddels goede stappen gezet om een buitenlandverblijf mogelijk te maken (zie standaard 2). Het panel raadt de opleiding met kracht aan voort te gaan met deze plannen, zodat de feitelijke situatie binnen de opleiding congrueert met de (hoge) ambitie. Het kunnen overtuigen van studenten van het nut en de noodzaak van een buitenlandverblijf is hierbij essentieel. Wellicht is dat reden voor de opleiding om het opdoen van ervaring in het buitenland verplicht te stellen.
2. Er is ruimte voor verbetering waar het gaat om de betrouwbaarheid van de beoordeling van Beroepsproduct 3. Het gaat dan in het bijzonder om de inzichtelijkheid van de totstandkoming van de beoordeling en dan met name als het gaat om de puntentelling (bijvoorbeeld per indicator) en de puntenverdeling (weging van verschillende onderdelen). Docenten geven aan, dat ze hier – met name bij de beoordeling van het beroepsproduct – nog worstelen met het beoordelingsformulier. Op instituutsniveau is een beoordelingsformulier met indicatoren ontworpen dat niet altijd ruimte biedt voor de holistische manier van beoordelen die de opleiding nastreeft.

14. SCORETABEL FRANS

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Utrecht hbo-bacheloropleiding leraar vo 2^e graad Frans voltijd/ deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	G
Algemeen eendoordeel	G

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
SPAANS**

voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 35255

15. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN SPAANS

15.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Zoals in het generieke deel van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Spaans voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar Spaans en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Spaans vormt het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en vakdidactisch competent.

De kennisbasis Spaans is opgebouwd uit zeven domeinen, die zijn onderverdeeld in categorieën/kernconcepten, waarnaast steeds een beschrijving staat van de minimaal te beheersen kennis. Deze zijn:

	Domein	Categorieën/kernconcepten		
1.	Taalvaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> - De vier taalvaardigheden: lezen, luisteren, schrijven en spreken (incl. gesprekken voeren) - Spaans in de klas (als instructietaal) 		
2.	Taalkundige kennis	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene taalkunde (incl. semantiek en pragmatiek) - Grammatica (incl. interferentie problematiek) - Lexicale kennis (incl. spelling) - Fonetiek, uitspraak en fonologie - Varianten van de taal 		
3.	Sociaal-culturele kennis	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis van land en samenleving - Kennis van geschiedenis en geografie - Kennis van literatuur en cultuur - Intercultureel bewustzijn 		
4.	Spaans als schoolvak	<ul style="list-style-type: none"> - Leerdoelen en examens - Spaans in het curriculum - Vak en maatschappij 		
5.	Het leren van een taal	<ul style="list-style-type: none"> - Theorie van de Vreemdetaalverwerving - Differentiatie - Interferentie - Taalvaardigheden - Vocabulaireverwerving - Grammaticaverwerving - Uitspraak - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn 		
6.	Vakdidactiek	<table border="0"> <tr> <td> <ul style="list-style-type: none"> - Doeltaal als voertaal - Leergang - Leermateriaal - Niveau en leerlijnen - Technieken en hulpmiddelen </td> <td> <ul style="list-style-type: none"> - Authentieke bronnen - Strategieën - Voortgang en toetsen - Lesplanning - Kennisbronnen didactiek </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> - Doeltaal als voertaal - Leergang - Leermateriaal - Niveau en leerlijnen - Technieken en hulpmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> - Authentieke bronnen - Strategieën - Voortgang en toetsen - Lesplanning - Kennisbronnen didactiek
<ul style="list-style-type: none"> - Doeltaal als voertaal - Leergang - Leermateriaal - Niveau en leerlijnen - Technieken en hulpmiddelen 	<ul style="list-style-type: none"> - Authentieke bronnen - Strategieën - Voortgang en toetsen - Lesplanning - Kennisbronnen didactiek 			
7.	Organisatie	<ul style="list-style-type: none"> - Internationalisering - Projecten 		

Het eindniveau taalvaardigheid sluit aan bij het Common European Framework of References (CEFR), ook wel Europees Referentiekader (ERK) genoemd, een internationaal referentiekader waarin niveaus in taalbeheersing voor de moderne vreemde talen zijn beschreven. Voor Spaans geldt eindniveau B2+ pro (staat voor ruim B2 niveau van het ERK plus kennis van de vaktaal).

Profilering

In lijn met de kenmerken van de Utrechtse leraar (zie het generieke deel van het rapport) besteedt de vakgroep Spaans naast kennisoverdracht aandacht aan de persoonlijke ontwikkeling van de student, waarbij deze zich verantwoordelijk voelt voor zijn eigen leerproces (gedeelde verantwoordelijkheid), kritisch naar zijn voorbeeldrol als docent kijkt, op de hoogte is van actuele ontwikkelingen in de Spaanstalige wereld (wereldburgerschap) en persoonlijke keuzes maakt (Bildung). Een ander kenmerk van de Utrechtse leraar waar de opleiding Spaans de focus op richt, is internationalisering.

Zie het generieke deel van het rapport voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten).

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel het generieke deel van het rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Spaans geen aanleiding af te wijken van dit algemene oordeel.

15.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Zie het generieke deel van het rapport voor de bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, werkplekieren, praktijkgericht onderzoek, internationale dimensie, afstudeerrichtingen, didactische uitgangspunten en werkvormen, instroom en doorstroom, personeel algemeen en generieke voorzieningen).

Instroom

De studentenpopulatie bij het vak Spaans kenmerkt zich door een grote diversiteit in leeftijd, achtergrond en vooropleiding.

Voltijd	Deeltijd
<p>Instroomniveau vanaf niveau 0.</p> <ul style="list-style-type: none">- Ca. 50% van oorsprong Antilliaans- Ca. 50% Nederlands- De eerste groep heeft meer voorkennis van het Spaans (vooral spreekvaardigheid); de tweede groep is taalvaardiger in het Nederlands.- Grote instroom vanuit mbo met als aandachtspunt studievaardigheden en zelfstandig werken.- Veelal grote motivatie voor het Spaans, minder voor het leraarschap.	<p>Vereist instroomniveau A2.</p> <p>Twee grote groepen:</p> <ul style="list-style-type: none">- Native speakers (bijv. uit Latijns-Amerika) die een lesbevoegdheid willen halen.- Instromers die al een lesbevoegdheid hebben en affiniteit met Spaans hebben.

Het auditpanel is van mening dat de opleiding op een doordachte manier zorgt voor aansluiting van het onderwijs op het niveau van de verschillende instromende studenten.

- Met de matchingprocedure voor de voltijd en de intake voor de deeltijd (zie het generieke deel van het rapport) krijgt de opleiding zicht op o.a. de kennis, het niveau en de verwachtingen van de student. De opleiding evalueert nu de nieuw opgezette matchingsdag en kijkt hierbij ook naar de uitval in het eerste jaar (die tot nu toe flink was). De eerste indruk van het effect van de procedure is gunstig.
- De opleiding biedt deficiëntieprogramma's aan. De drie cursussen Nederlands binnen het ontwikkelingslint Schrijfvaardigheid richten zich in eerste instantie op de deficiënties van de native speakers in de deeltijdopleiding, maar ook veel Antilliaanse voltijdstudenten wordt geadviseerd om hier aan deel te nemen.
- Er zijn mogelijkheden om te versnellen. Studenten deeltijd met voorkennis van het Spaans kunnen aan het begin van het eerste studiejaar leerwegaafhankelijk (LOT) alle eerste-, tweede- en derdejaars taalverwervingstoetsen (*Lengua* 1a,1b, 2b gramática y vocabulario, etc.; behalve de afrondende taalverwervingstoets *Lengua* 3a) maken. Driekwart van de eerstejaars van 2014-2015 en vorig studiejaar versnellen op deze manier hun studie. Zij volgen naast eerste-, ook tweede- en derdejaars vakken.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Spaans

De opleiding heeft in het relatieschema Spaans zichtbaar gemaakt bij welke modules/onderwijseenheden welke onderdelen van de generieke, de ICT en de vakspecifieke kennisbasis aan bod komen en op welk niveau. Het panel heeft vastgesteld, dat het programma voldoet aan de kennisbases en dat de leerdoelen van de verschillende curriculumonderdelen relevant zijn.

Het auditpanel heeft de leerplanschema's in de studiegids en het opleidingsplan bestudeerd en heeft vastgesteld dat de opleiding een programmaopzet heeft, waarbij goed is nagedacht over de (verticale en horizontale) samenhang. Het vakspecifieke curriculum is opgebouwd uit vier leerlijnen, die we hieronder kort zullen toelichten. Elke leerlijn kent een thematische opbouw.

Vakspecifieke leerlijnen	Toelichting
<i>Lengua</i> (Taalverwerving Spaans en Taalkunde)	Binnen <i>Lengua</i> gaat men volgens de beoordelingscriteria van het ERK van niveau 0 (niveau A2 in de deeltijd) naar B2+ Pro. Volgens de taxonomie van Bloom wordt de student in alle Lenguacursussen op niveau 3 (toepassen van de kennis) getoetst, waarna in beroepsproduct 3 zijn taalverwerving wordt beoordeeld op niveau 5 (van analyse naar creatie). In de leerlijn <i>Lengua</i> is ook een leeslijn opgenomen: van eenvoudige leesboekjes op niveau A1 (ERK) in het eerste leerjaar lezen de studenten aan het eind van het tweede jaar literatuur op niveau B2. <i>Diverse werkvormen, waaronder flitsen; expertgroepen, hoeken, carroussel, pechakucha, youtube, kahoot, weblog.</i>
<i>Didáctica</i> (Vakdidactiek)	Binnen <i>Didáctica</i> gaat de lijn van conceptueel (kennis van het begrippenapparaat en de instellingen die van belang zijn voor het onderwijs van het Spaans in Nederland) naar de onderbouwing van lesplannen en de toepassing van taaltaken. Ook binnen deze leerlijn is een opbouw volgens de taxonomie van Bloom te zien van niveau 3 (toepassen) bij <i>Didáctica 1</i> naar niveau 4 (analyse) bij <i>Didáctica 2</i> . <i>Diverse werkvormen, waaronder hoeken, carroussel, denken-delen-uitwisselen, mindmaps maken, werken in leerteams.</i>
<i>Cultura y civilización</i> (kennis van land en volk)	Bij <i>Cultura y civilización</i> zit de moeilijkheidsgraad in de mate van zelfstandigheid die van studenten wordt gevraagd. Verder start de lijn met Spanje en gaat de vervolgcursus door met alle Spaanstalige landen in Latijns-Amerika. Deze opbouw is ook terug te zien in de taxonomie van Bloom die loopt van niveau 3 (<i>Cultura de España</i>) naar niveau 4 (<i>Cultura de Hispanoamérica</i>). <i>Werkvormen, waaronder hoorcolleges, expertgroepen, placemat, facebook en expertgroepen.</i>
<i>Literatura</i> (Literatuur)	Bij <i>Literatura</i> gaat de opbouw van conceptueel (kennis van literaire stromingen), naar het toepassen/verdiepen ervan en het doen van zelfstandig bronnenonderzoek (niveau 4 van de taxonomie van Bloom). Daarnaast gaat de opbouw van een leerganganalyse naar het ontwerpen van een taalvaardigheidsopdracht waarin authentiek materiaal wordt ingezet. <i>Werkvormen waaronder denken-delen-uitwisselen, expertmethode, creatieve schrijfoopdrachten, expositie, onderwijsleergesprekken, tijdsbalken maken, theateropdrachten (presenteren en visualiseren).</i>

De leerlijn *Didáctica* (Vakdidactiek) betreft 10 EC. Het auditpanel heeft met de opleiding stilgestaan bij de vraag of dit voldoende is om studenten op te leiden tot *leraar* Spaans ofwel: hoe zorg je er nu voor dat de vakinhoud ten dienste staat van de vakdidactiek en van de toekomstige beroepspraktijk? De docenten hebben aangegeven, dat er weliswaar maar twee geormerkte cursussen vakdidactiek in het programma zitten, maar dat in elk vak een stukje didactiek terug komt. M.a.w. de vakdidactiek is geïntegreerd in de vakspecifieke cursussen (de leerlijnen *Lengua*, *Literatura* en *Cultura y Civilización*). Dit blijkt onder meer uit het volgende:

- Tijdens hun stage voeren studenten vakdidactische opdrachten uit, gerelateerd aan de vakspecifieke kennisbasis Spaans. Voorbeelden hiervan zijn de bundelopdrachten 'doeltaalvoertaal' en 'toetsen en beoordelen'. De opdrachten zijn erop gericht om een brug te slaan tussen vakspecifieke theorie die studenten in hun opleiding aangeboden krijgen en hun lespraktijk op de stageschool.

- Binnen de beroepscursussen (1-7) worden semi-authentieke oefensituaties ingezet die lijken op dat wat studenten Spaans tegenkomen op hun werkplek. Daarnaast wordt aan studenten regelmatig gevraagd zaken op hun werkplek te onderzoeken en de informatie die dit oplevert te gebruiken bij opdrachten in de beroepscursussen. Zo oefenen studenten gespreksvoering met leerlingen tijdens de cursus “de leraar als mentor”. Zij oefenen eerst als studenten onderling en moeten vervolgens een gesprek voeren met een leerling op hun stageschool. Dit gesprek analyseren en evalueren ze met de theorie uit de cursus.
- In verschillende cursussen van *Lengua* en *Literatura* wordt de didactische opdracht als toetsvorm gebruikt. Zo maken studenten in de cursus *Lengua 2b destrezas* een luistervaardigheidsoopdracht voor hun medestudenten en maken de studenten bij *Literatura* een didactische literatuuroopdracht die ze kunnen inzetten op hun stageplek.

Het auditpanel vindt de aansluiting in het programma tussen theorie en praktijk passend. Wel wil ze de opleiding meegeven om goed de balans te blijven zoeken tussen vakinhoud en vakdidactiek (niet alleen in de invulling van de bijeenkomsten, maar ook in het type opdrachten dat de studenten dienen te maken). De opleiding heeft de wens geuit om een derde module vakdidactiek aan te bieden en was ten tijde van de audit de ruimte hiervoor in het programma aan het onderzoeken.

De diversiteit van de studentenpopulatie heeft consequenties voor de keuzes die de opleiding maakt t.a.v. (de inhoud van) het programma. De opleiding heeft bijvoorbeeld meer ruimte nodig in het programma voor haar taallijn (*Lengua* lijn) om alle studenten binnen de daarvoor beschikbare tijd op B2+ pro niveau te krijgen. Verder zet zij de volgende middelen in:

- Een belangrijke doelstelling is dat studenten vanaf het begin worden ondergedompeld in de Spaanse taal en cultuur. De vakgroep Spaans zet daarom al vanaf het begin het doeltaalvoertaal-principe in en geeft de lessen zo veel mogelijk in het Spaans.
- De opleiding zet haar contacten met Spaanse universiteiten in (zie internationalisering) in haar programma. Dit gebeurt binnen *Lenguavia*, een project waarbij de studenten via videoconferentie wekelijks communiceren met Spaanse studenten over actuele onderwerpen.
- Verder ontvangt de vakgroep jaarlijks een groepje Erasmusstudenten uit Spanje die hier de vakgroep en de studenten ondersteunt met vraaggestuurd onderwijs. Een voorbeeld hiervan zijn de wekelijkse (gepersonaliseerde) bijlessen aan derdejaars deeltijdstudenten met specifieke taalvragen.
- De opleiding koppelt studenten aan elkaar. De “betere” studenten worden ingezet om de minder ervaren studenten de taal te laten leren en ook worden ouderejaars aan jongerejaars gekoppeld. De Nederlandse studenten hebben, zoals eerder aangegeven, meer hulp nodig bij het Spaans, omdat die over het algemeen op niveau 0 zitten. De Antilliaanse studenten hebben juist meer hulp nodig bij het Nederlands. Voor hen geldt overigens dat hun spreek- en luistervaardigheid vaak op niveau is, maar niet altijd hun schrijfvaardigheid en hun taalkundige kennis. Bijkomstigheid van deze werkvorm is, dat studenten ook direct geconfronteerd worden met elementen van het leraarschap.

Naast de inzet van de docenten wordt er ook iets van de student verwacht, zeker als je instroomt met niveau 0. Aanwezigheid in de lessen (incl. een goede voorbereiding) en het goed bijhouden van lesstof zijn een must en studenten worden gestimuleerd om ook in hun vrije tijd met de Spaanse taal bezig te zijn (bijv. door het luisteren naar de Spaanstalige radio of muziek en/of door te kijken naar Spaanstalige programma’s/films). Naast het verstevigen van de taallijn zet de opleiding sinds 2014-2015 in een leerlijn Zelfstandigheid daarom ook in op studiehouding en –vaardigheden. Tijdens de eerste twee studieweken komen studenten een dagdeel terug naar de opleiding om aan de hand van de zeven principes/gewoontes van Sean Covey (*The seven habits of highly effective Teens*, 2014) samen aan opdrachten te werken. Er is aandacht voor zaken als studiementaliteit, motivatie, samenwerken, planmatig werken etc. In de colleges Studie en Werk worden deze principes verder uitgewerkt en wordt de focus gelegd op de gedeelde verantwoordelijkheid voor het leerproces.

Het auditpanel vindt dit een sterk punt, zeker ook gezien de focus die de opleiding wil leggen op de persoonlijke ontwikkeling van de student (zie standaard 1).

Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de opleiding vanaf het begin – door middel van verschillende interventies – serieus bezig is om studenten op koers te krijgen en te houden. Het panel is hiervan onder de indruk, zeker gezien het resultaat: de opleiding slaagt er over het algemeen in om studenten op het gewenste eindniveau te krijgen. Uitdaging voor de opleiding is wel om ervoor te zorgen dat studenten dit ook binnen de nominale studieduur halen.

Stage

De opleiding Spaans heeft te maken met een beperkte beschikbaarheid aan goede stageplaatsen, omdat Spaans nu eenmaal niet overal op het lesprogramma staat. Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de opleiding. De vakgroep heeft in het voorjaar van 2015 contact opgenomen met alle huidige werkbegeleiders van de opleidingsscholen/stagescholen om vraag en aanbod beter te managen en de contacten te consolideren. Ook wil zij zich richten op het professionaliseren van de collega's Spaans in het voortgezet onderwijs.

Didactische uitgangspunten en werkvormen

- Het curriculum en de lessen worden vormgegeven met het principe 'practice what you preach': docenten geven les zoals ze willen dat hun studenten dat zelf ook doen op school. De didactische principes en werkvormen die docenten aanreiken voor studenten zijn voorbeeldmatig voor de beroeps-/lespraktijk van de student (dubbele-bodem-principe). Docenten passen in hun lessen bijvoorbeeld zelf ook activerende didactiek toe met de bedoeling dat de studenten dit ook voor hun eigen lessen gebruiken (zie de tabel waar de vakspecifieke leerlijnen worden toegelicht voor voorbeelden van gehanteerde werkvormen). Studenten bevestigen in de auditgesprekken dat de docenten het principe van 'practice what you preach' veelvuldig toepassen en zijn hier erg tevreden over.
- We hebben al eerder gerefereerd aan het doeltaal-voertaal-principe dat de opleiding hanteert. De opleiding gaat hierbij uit van communicatief talenonderwijs³³.
- Gebruik ICT: hierbij kan in eerste instantie gedacht worden aan de blended cursussen (zie bullit hieronder), maar ook aan de variëteit aan ICT-instrumenten (programma's, apps en sociale media) die in de les worden ingezet.
- In het generieke rapport is vermeld, dat de lerarenopleidingen kiezen voor gepersonaliseerd leren en daarbij gebruik maken van de blended leeromgeving HUBL. In het kader van gepersonaliseerd leren biedt de vakgroep Spaans haar deeltijd- en voltijdstudenten in 2015-2016 in het eerste studiejaar de cursussen blended aan. Het blenden van de andere studiejaar is in ontwikkeling, maar toont ook al enkele pareltjes van blended onderwijs, bijvoorbeeld de cursus *Cultura y civilización* de Hispano América.

Het 'blended maken' van een bepaalde cursus betekent veelal dat de didactische werkvorm moet worden aangepast. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de docenten van de lerarenopleiding Spaans hierover een weloverwogen discours voeren (welke werkvormen zijn nu geschikt voor HUBL? Hoe kun je HUBL zo inzetten, dat je het repertoire aan werkvormen goed inzet? Hoe kun je differentiëren naar voltijd en deeltijd?). De vakgroep Spaans werkt hierin samen met de vakgroep Frans. Studenten zijn positief over HUBL. Ze geven aan dat het afhangt van de docent in hoeverre de HUBL-omgeving effectief ingezet wordt, maar zien tegelijkertijd ook dat docenten zich professionaliseren op dit punt ("al doende leert men"). Kortom, dit is volgens het auditpanel veelbelovend werk-in-uitvoering.

³³ De communicatieve benadering ziet bestudering van de taal niet meer als doel op zich, een vreemde taal wordt ook niet meer uitsluitend geleerd om literaire teksten te lezen, maar taal wordt gezien als middel om een boodschap over te brengen.

Internationalisering

Zoals bij standaard 1 is gesteld, zet de opleiding Spaans sterk in op internationalisering. Dit komt duidelijk tot uiting in het programma. Niet alleen door zo snel mogelijk het Spaans te gebruiken als voertaal in de colleges (doeltaal-voertaal), maar ook door in elk studiejaar een verblijf in het buitenland op te nemen in het programma, te weten:

- jaar 1: een week Spanje;
- jaar 2: vijf weken in Spanje of Zuid-Amerika;
- jaar 3: drie maanden uitwisseling in Spanje (Intercambio). Studenten studeren dan aan een Spaanse universiteit, gebruikmakend van het Europese Erasmusprogramma. Er zijn contacten met diverse Spaanstalige universiteiten, waaronder die van La Coruña, Alicante, Burgos, Las Palmas de Gran Canaria en Valencia. In studiejaar 2015-2016 wordt onderzocht of dit uitgebreid kan worden naar universiteiten in Latijns-Amerika (in het kader van Erasmus+).
- jaar 4: keuze om de minor in het buitenland te volgen.

Bovenstaande geldt voor de voltijdstudenten. Voor de deeltijd is een alternatief programma mogelijk (vijf weken verspreid over de studie), waardoor ook deze studenten gedurende langere tijd in een Spaanstalig land kunnen verblijven tijdens de opleiding. Het auditpanel vindt het internationaliseringsprogramma van de opleiding een sterk punt van de opleiding. Studenten zijn hier ook erg over te spreken.

De voltijdstudenten geven aan dat de spreiding van de studielast over het studiejaar een knelpunt is. Dit komt naar voren in de auditgesprekken, in de NSE resultaten en in de analyses van de opleiding zelf. Oorzaak van de studielast in het derde studiejaar is de combinatie van de vele uren stage, de drie beroeps cursussen, de verschillende vakspecifieke cursussen en een uitwisseling van drie maanden. Omdat de vakgroep veel belang hecht aan internationalisering voor de ontwikkeling van de taalverwerving, zoekt zij naar vermindering of verschuiving van de studielast bij andere onderdelen van het programma, bijvoorbeeld door één van de beroepsproducten in het buitenland uit te voeren. De opleiding betreft de VAC (Vakgroep Advies Commissie) hierbij. Het auditpanel pleit ervoor om de aansluiting tussen leerjaar 1 en 2 enerzijds en leerjaar 3 en 4 anderzijds te optimaliseren en acht het vertrouwenwekkend dat de opleiding dit vraagstuk al goed op haar netvlies heeft.

Onderzoek

Naast de aandacht voor praktijkonderzoek in de generieke onderzoekslijn Beroepsproducten vinden er ook in de vakcursussen kleine onderzoeken plaats. Binnen de leerlijn *Cultura* wordt bijvoorbeeld onderzoek gedaan naar actuele en geschiedkundige onderwerpen in Latijns-Amerika. Resultaten worden daarna in groepsverband of klassikaal gepresenteerd. Binnen de leerlijn *Didáctica* wordt literatuur- en praktijkonderzoek gedaan als bron voor het maken van een taaltaak.

Ook in bredere zin stimuleert de vakgroep Spaans een onderzoekende houding bij haar studenten. Dit is zichtbaar in verschillende vakcursussen. Zo wordt binnen de taalverwerving de grammatica op een inductieve manier aangeboden. Dit houdt bijvoorbeeld in dat studenten uit zinnen en teksten zelf de grammaticale regels deduceren en fouten analyseren. Verder moeten studenten binnen de cultuur-, literatuur- en didactiekvakken de opgedane theorie kunnen toepassen in analyse- en onderzoeksopdrachten.

Afstudeerrichtingen

Zoals in het generieke rapport is aangegeven, maken voltijdstudenten vanaf studiejaar 2015-2016 aan het einde van het tweede studiejaar een keuze voor de afstudeerrichting algemeen vormend onderzoek (avo) of beroepsonderwijs (bo). Tijdens de audit heeft het panel gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot het voorbereiden van de studenten op het geven van Spaans in het beroepsgerichte onderwijs (bo).

De opleiding verwijst naar het ontwerp van de vakspecifieke cursussen (*Lengua 3b* en *Didáctica 2*) van de afstudeerrichtingen beroepsgericht onderwijs en algemeen vormend onderwijs en geeft daarnaast aan, dat zij nu ook eerder in het programma aandacht besteedt aan de twee richtingen. De opleiding is voornemens om de aandacht voor het bo nog verder uit te bouwen; iets wat het auditpanel toejuicht. Zo heeft de vakgroep, onder meer op basis van studentenevaluaties, besloten om ook in eerder geprogrammeerde cursussen meer aandacht te besteden aan de specifieke kenmerken van de twee onderwijstypen.

Bij het ontwerp van de cursussen *Lengua 3b* en *Didáctica 2* heeft de opleiding gebruik gemaakt van de adviezen en ervaringen van a) de werkveldcommissie van de opleiding en b) de contacten van de vier instituutsopleiders binnen de vakgroep Spaans.

Personeel

De vakgroep Spaans bestaat uit tien enthousiaste, vakbekwame en (zeer) betrokken docenten. Acht docenten zijn universitair geschoold, waarvan één gepromoveerd; één docent heeft een hbo-masterdiploma en één een hbo-bachelor. Vier docenten hebben ervaring met het lesgeven op het voortgezet onderwijs en één heeft ervaring in het mbo.

De sectie Spaans heeft veel werk te verrichten en met een beperkt aantal mensen is dit soms lastig, zo geeft de opleiding aan. Docenten geven aan, dat ze soms ook eigen tijd investeren (bijvoorbeeld bij het blended maken van de cursussen), maar zij ervaren dit niet als problematisch; zij zien dit als onderdeel van hun eigen professionalisering. Het auditpanel ziet dat het management reeds alert is op de werkdruk en wil de opleiding meegeven om het personeel voldoende te blijven faciliteren – onder andere met ondersteuning in tijd – om alle nieuwe ontwikkelingen op een goede manier te kunnen implementeren en daarmee de kwaliteit van de opleiding te kunnen waarborgen.

Het auditpanel heeft vastgesteld, dat de vakgroep op een mooie manier aan de eigen professionalisering werkt. Niet alleen studenten zitten in een leerteam (zie het generieke deel van het rapport 'didactische uitgangspunten en werkvormen', ook docenten. Het cluster Talen heeft vier keer per jaar vakgroepoverstijgende studiedagen. Om de samenwerking in het cluster te vergroten zijn er op initiatief van de docenten nu ook leerteams gemaakt. Deze leerteams zijn gekoppeld aan een bepaald thema of concept en docenten formuleren van tevoren hun leervragen op het betreffende onderwerp. Zo is er een leerteam taalkunde, waarin de docenten van de lerarenopleiding Engels, Spaans, Frans en Duits elkaar ontmoeten.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten van de opleiding goed op de hoogte zijn en blijven van wensen en eisen vanuit het beroepsonderwijs. Een aantal docenten begeleidt studenten in het werkplekleren (Studie en Werk). Hiermee houden zij voeling met actuele ontwikkelingen in de praktijk t.a.v. de vakinhoudelijke component. Ook krijgen docenten zicht op actuele ontwikkelingen door deelname aan congressen en cursussen en lidmaatschappen van vakverenigingen, zoals vakverenigingen van docenten Spaans VDSN (Vereniging Docenten Spaans in Nederland) en VLLT (Vereniging Leraren in Levende Talen). Verder zijn er contacten met Spaanstalige instellingen, zoals het Instituto Cervantes en bezoeken docenten jaarlijks nationale en internationale studiedagen en bijeenkomsten in Nederland en Spanje (bijvoorbeeld: georganiseerd door International House i.s.m. uitgeverij Difusión).

De studenten die het auditpanel sprak, roemen hun docenten om hun vakkennis en betrokkenheid. Docenten zijn, zo geven ze aan, bekwaam, makkelijk aanspreekbaar en bereid om over allerlei zaken met je in gesprek te gaan.

Voorzieningen

De tweedegraads lerarenopleiding Spaans heeft, naast de al in het generieke rapport beschreven voorzieningen, geen andere, vakspecifieke voorzieningen nodig (zie voor de bevindingen over de voorzieningen het generieke deel).

Het auditpanel heeft wel een opmerking over de informatievoorziening. Studenten merkten in het auditgesprek op dat de opleiding beter kan communiceren over wijzigingen in het programma. Er werd bijvoorbeeld gerefereerd aan de invoering van de twee specialisaties avo en bo. Communicatie over kleinere aspecten zoals roosterwijzigingen gaan goed, aldus de studenten.

Weging en Oordeel

Het panel is van oordeel, dat de tweedegraads opleiding Spaans van de HU een praktijkgerichte opleiding is die verzorgd wordt door een bevlogen en ruim gekwalificeerd team dat blijvende aandacht heeft voor de eigen professionalisering. De leerteams zijn een mooi voorbeeld van het laatste punt. Het programma kent een mooie opbouw en zit goed in elkaar. De opleiding heeft aandacht voor de aansluiting van vakdidactiek met vakinhoud en tussen theorie en het toepassen van deze theorie in de praktijk. De studenten zijn tevreden over de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van hun docenten.

Zoals in het generieke rapport is gesteld, bieden de opleidingen de studenten aan de hand van de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' met de daarin opgenomen programmaonderdelen voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. Alle opleidingen hebben in het curriculum expliciete aandacht voor onderzoekend vermogen in de onderwijspraktijk en Bildung. Sterk element is ook het werkplekleren op de Keurmerkscholen en de samenwerking binnen de opleidingsscholen.

Via de cursussen in de vier vakspecifieke leerlijnen ontwikkelen de studenten de vakspecifieke kennis en vaardigheden die zij nodig hebben als docent Spaans. Gezien het wisselende instroomniveau van taalvaardigheid zet de opleiding in op een sterke taallijn en dompelt ze de studenten vanaf het allereerst begin onder in de Spaanse taal en cultuur. Onderdeel hiervan is de nadruk op communicatief talenonderwijs waar het principe voertaal = doeltaal geldt en een sterk internationaliseringsprogramma met als onderdeel een verblijf van drie maanden in het buitenland in jaar 3. Ook zet de opleiding via de leerlijn Zelfstandigheid in op studiehouding en -vaardigheden. Het auditpanel is hierover zeer te spreken. Al met al lukt het de opleiding om studenten aan het einde van de opleiding het vereiste beheersingsniveau van de Spaanse taal te laten bereiken, zij het nog niet altijd binnen de nominale studieduur.

In het generieke rapport is reeds aangegeven, dat het auditpanel HUbl – evenals docenten en studenten – een prachtig en bruikbaar instrument vindt om onderwijsinhoud aan te bieden en om hierin te differentiëren naar studentgroep. Het auditpanel vindt dat de opleiding Spaans doordachte keuzes hieromtrent maakt. De opleiding heeft in het programma al stappen gezet in de inhoudelijke concretisering van de afstudeerrichting bo. De ontwikkeling van de nieuwe instituutsbrede beroepscursus 'leraar in het beroepsonderwijs' draagt hier alleen nog maar meer aan bij.

In het generieke deel is eveneens vermeld, dat de opleidingen voldoende aandacht besteden aan de kwaliteit van de instromende studenten door het bieden van een studiekeuzecheck, het houden van matchingsgesprekken en intakeavonden, een streng vrijstellingenbeleid en het afnemen van een diagnostische taaltoets in het eerste studiejaar gevolgd door het bieden van deficiëntiecurcussussen voor taal waar nodig/gewenst. De studentenpopulatie bij het vak Spaans kenmerkt zich door een grote diversiteit in leeftijd, achtergrond en vooropleiding. Het

auditpanel is van mening dat de opleiding op een doordachte manier zorgt voor aansluiting van het onderwijs op het niveau van de verschillende instromende studenten.

De aanwezige voorzieningen werken ondersteunend aan de studie.

Naast de hierboven genoemde sterke elementen ziet het auditpanel ook ruimte voor verbetering en dit maakt dat het auditpanel voor deze standaard tot het oordeel '(ruim) voldoende' komt. Met name de organisatie rondom het buitenlandverblijf in relatie tot de spreiding van de studielast in jaar 3 en de facilitering (in tijd) van het personeel vindt het auditpanel belangrijke aandachtspunten voor een lerarenopleiding Spaans. Daarnaast is er ruimte voor verbetering in de balans vakdidactiek – vakinhoud en het aantal kwalitatief goede stageplaatsen. Het auditpanel heeft geconstateerd dat de opleiding dit reeds in het vizier heeft en al adequate maatregelen aan het nemen is.

15.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Zoals op instituutsniveau is afgesproken, heeft de opleiding Spaans de toetsing van het curriculum inzichtelijk gemaakt in een toetsprogramma. De opleiding borgt op een goede manier de kwaliteit van toetsen en beoordelen. We noemen een aantal aspecten:

- Elke cursus heeft een toetsplan.
- Voor de toetsen heeft de opleiding toetsmatrijzen of rubrics opgesteld.
- Iedere toets heeft naast een maker ook een meekijker (vier-ogenprincipe). Deze persoon voorziet de beoordelaar van feedback op de toets en is tweede beoordelaar in geval van twijfel. Professionalisering van toetsontwerpers vindt plaats op interne (cluster) studiedagen.
- Het vier-ogenprincipe wordt toegepast bij de beoordeling van *Día del Alumno* en *Congreso* die deel uitmaken van de afstudeereenheid.
- In studiejaar 2014-2015 is de vakgroep gestart met peerreviews bij de presentatie van Beroepsproduct 3 in samenwerking met Fontys. Onder de vlag van 10voordeleraar wordt dit structureel uitgebouwd in 2015-2016.
- Tevens neemt de Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen twee keer per jaar een steekproef bij de vakinhoudelijke cursussen. Eén docent Spaans heeft zitting in deze Expertgroep.

De Cluster Expertgroep voor Toetsen en Beoordelen (CETB) van het cluster talen neemt vergelijkbare cursussen en daaraan gelieerde toetsen van de moderne vreemde talen onder de loep. Ook worden de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsen onderzocht en wordt in kaart gebracht op welke niveau(s) van de taxonomie van Bloom getoetst wordt. Dit is in studiejaar 2014-2015 bijvoorbeeld gebeurd bij de cursus *Cultura de Hispano américa*.

Zie voor de generieke bevindingen met betrekking tot het toetsen en beoordelen verder het generieke rapport.

Landelijke kennisbasistoets (LKT)

Voor Spaans bestaat geen digitale landelijke kennistoets. De opleiding is op dit gebied wel actief. Zo heeft zij vanaf studiejaar 2014 meegedaan met de pilot voor beoordeling van het Taalvaardigheidsniveau van de internationaal erkende toets DELE B2 (ERK), *Diploma de Español como Lengua Extranjera* in het kader van 10voordeleraar. Deze werd georganiseerd door Cervantes. Vanaf studiejaar 2015-2016 wordt deze toets een verplicht onderdeel van het curriculum en telt 1 studiepunten.

Het auditpanel is van oordeel dat de DELE-toets en de peerreview met Fontys voldoende basis bieden voor een gedegen 'kennistoets'.

Eigen waarneming van het auditpanel van de toetsen Spaans

Het auditpanel heeft tijdens de audit een selectie van toetsen³⁴ bestudeerd en is daar in het algemeen positief over. De opleiding werkt met een mix van toetsvormen. Naast schriftelijke toetsen maakt de vakgroep binnen de leerlijn *Lengua* gebruik van de volgende toetsvormen: luistervaardigheidstoets, mondelinge toets, presentatie, weblog en portfolio (formatief en

³⁴ Onder meer *lengua 1C*, *Didáctica 1*; *Lengua 2C (escrito)*; *Cultura y Civilización de Hispano América*; *Literatura 2*.

summatief). Voor het toetsen van kennis van grammatica, vocabulaire, syntaxis en taalkunde worden schriftelijke en digitale toetsen gebruikt. In de leerlijn *Didáctica* wordt naast schriftelijke (open boek) toetsen gebruik gemaakt van videobeelden van deellessen en van digitale taaltaken. Binnen de leerlijnen *Cultura* en *Literatura* wordt gebruik gemaakt van het verslag, de didactische opdracht en natuurlijk ook van de schriftelijke toets voor het beoordelen van het kennisniveau. De variatie is ruimschoots voldoende en de opdrachten sluiten aan bij de inhoud. In de beroepsproducten van de verschillende leerjaren is een opbouw in moeilijkheidsgraad te zien. Bij de meeste toetsen zaten heldere, SMART geformuleerde leerdoelen. Het auditpanel vindt, dat de vakgroep ervoor zorgt, dat bij de verschillende toetsen (m.n. de kennistoetsen) vragen vanuit verschillende kennisniveaus aan bod komen. Een goed voorbeeld daarvan is de toetsmatrijs voor *Literatura 2*. Het auditpanel vond dat de toetsen correct beoordeeld waren (valide beoordeling).

Alle toetsen zijn leerwegaafhankelijk (LOT). Dit biedt de student de mogelijkheid om flexibeler te kunnen studeren. Studenten die of native speaker zijn of al een hoog niveau van de Spaanse taal hebben, kunnen gebruik maken van vervroegde LOT voor het eindniveau van taalvaardigheid (zie ook standaard 2).

Sinds 2012-2013 is het Europees Taalportfolio ingevoerd. Studenten maken de eigen ontwikkeling van hun taalverwerkingsproces inzichtelijk met dit digitale instrument. Daarnaast zijn de beoordelingscriteria van diverse toetsen afgestemd op de niveaus van het ERK.

Naar aanleiding van de bestudeerde toetsen, portfolio's en beroepsproducten heeft het panel ten aanzien van de beoordelingsprocedure nog een aantal aanbevelingen.

- De betrouwbaarheid (en transparantie) van de beoordeling van studentproducten kan verbeterd worden, met name wanneer het gaat om de beoordeling van mondelinge toetsen (o-v-g), opdrachten en dossiers waar een keuze gemaakt moet worden tussen antwoordcategorieën als o-v-g of 0-1-2.
- De relevantie van de toetsen en de koppeling daarvan met de onderwijspraktijk kan voor een aantal toetsen verbeterd worden (koppeling vakinhoud – vakdidactiek, koppeling theorie – praktijk). Een voorbeeld hiervan is de media-opdracht bij *Cultura & Civilización*.
- Bij de portfoliobeoordeling in het assessment Startbekwaam wordt het oordeel voldaan/niet voldaan gegeven. Op zich is de keuze van de opleiding logisch; het gaat om de vraag of alle competenties worden gerealiseerd of niet. Een cijfer is dan niet noodzakelijk. Dit blijft niettemin een discussiepunt, als het gaat om het waarderen van excellente studenten. Overigens is het panel positief over de nieuwe beoordelingsformulieren. Hierop staan gedragsindicatoren per competentie aangegeven. Dit maakt het inzichtelijker waarom een student 'voldaan' verdient.

Studenten zijn tevreden over de toetsing. Alle cursushandleidingen zijn voorzien van een overzicht waaruit o.a. blijkt hoe de leerdoelen getoetst worden en volgens welke beoordelingscriteria. Ze weten dus wat ze moeten leren, wat er van hen verwacht wordt en hoe ze worden beoordeeld. Zij geven in het auditgesprek verder aan dat zij de leerdoelen, de inhoud en de opbouw van de toetsen duidelijk vinden. Ook vinden ze dat de resultaten tijdig bekend gemaakt worden.

Weging en Oordeel

Het auditpanel heeft een aantal aandachtspunten geformuleerd, te weten de betrouwbaarheid en transparantie van de beoordeling en de relevantie van een aantal toetsen en de koppeling daarvan met de onderwijspraktijk. Niettemin komt het auditpanel tot het oordeel 'goed' op deze standaard.

In het generieke rapport is reeds vermeld, dat het auditpanel onder de indruk is van hoe de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU de laatste jaren het toetsen en beoordelen hebben opgepakt.

Ook de professionalisering in het kader van het verkrijgen van BKE/SKE, de aandacht voor het toetsen en beoordelen op studiemiddagen en kalibratie-bijeenkomsten moeten in dit verband genoemd worden. Mooi is ook het aanbod van het Leerwegaafhankelijk toetsen. De examencommissie vervult een stevige rol in de borging van het toetsen en beoordelen.

De tweedegraads lerarenopleiding Spaans heeft met haar toetsprogramma, toetsplan, toetsmatrizen en rubrics haar toetssysteem goed op orde. Zij toetst op een valide manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleiding past het vier-ogen principe structureel toe bij het toetsen en beoordelen. De drie expertgroepen (Instituutsexpertgroep, Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen en Expertgroep Toetsen en Beoordelen voor Beroep) vervullen een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsen.

Het auditpanel komt op grond van bovenstaande bevindingen – toetssysteem is goed op orde met enkele aandachtspunten – tot een oordeel 'goed' voor deze standaard.

15.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Reeds in het generieke deel van dit rapport meldde het auditpanel dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Spaans. Uit de contacten die de instituutsopleiders en studie- en werkbegeleiders hebben met alumni op de stagescholen/opleidingsscholen, blijkt dat de afgestudeerden van de lerarenopleiding Spaans goed functioneren in de praktijk.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

De student dient, zoals aangegeven, aan het einde van de opleiding niveau B2+ (CEFR/ERK) te hebben voor alle vier de taalvaardigheden. Zoals bij standaard 2 is aangegeven, wordt het taalniveau behaald, zelfs wanneer een student met 0-niveau aan de opleiding start (studenten bevestigen dit).

De afstudeereenheid van Spaans bestaat uit de vakcursussen *Día del Alumno* en *Congreso* uit jaar 3, Beroepsproduct 3 en het Assessment Startbekwaam. Op de LKT zijn we bij standaard 3 reeds ingegaan. Hieronder geven we het oordeel van het panel weer.

Vakcursussen Día del Alumno en Congreso i.c.m. Beroepsproduct 3

De aanpak van beroepsproduct 3 wijkt bij de vakgroep Spaans op een aantal onderdelen af. Daarvoor is door de vakgroep Spaans bewust gekozen. De vakgroep kiest bewust voor een ander soort product dan bij andere vakgroepen. De studenten voeren hier bijvoorbeeld geen onderzoek uit op basis van een verlegenheidsvraag of probleemstelling, maar leveren een bijdrage aan *Día del Alumno* of *Congreso*; m.a.w. het organiseren van een dag voor leerlingen van middelbare scholen of het organiseren van een dag voor docenten van middelbare scholen. Studenten bepalen de inhoud van die dag door eerst te onderzoeken wat de behoefte is van het onderwijsveld als het gaat om het onderwijs in het Spaans. Als zij dat thema hebben bepaald, doen zij theoretische onderzoek naar het onderwerp en komen met een ontwerp van een studiebijeenkomst /conferentie. Deze dag moeten zij in gezamenlijkheid met een beschikbaar budget organiseren. Leerteams organiseren daarvoor workshop waarbij ze hun onderzoek operationeel maken voor de onderwijspraktijk.

Het auditpanel heeft vastgesteld, dat de studenten in hun beroepsproducten aantonen dat ze onderzoeksmatig kunnen handelen. Ruimte voor verbetering is er in de consistentie en coherentie van dat handelen, maar met de onderzoekslijn die in het programma is ingebracht in de nieuwe curricula sinds 2012 (zie ook generieke deel van het rapport) verwacht het panel dat de nieuwe cohorten steeds beter toegerust zullen zijn voor het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek.

Assessment Startbekwaam (portfolio's)

De portfolio's met de bewijsmaterialen voor de verschillende competenties op basis waarvan de studenten hun assessment Startbekwaam hebben afgelegd, waren volledig en voldeden aan de gestelde eisen, zoals beschreven in de studiegids. Het toetsplan behorende bij het assessment was uitgebreid en helder beschreven. De (positieve) beoordelingen waren terecht. Uit de portfolio's kan geconcludeerd worden dat de studenten in staat zijn op bachelorniveau te functioneren.

Wel was er ruimte voor verbetering is de kritische reflectie van studenten en in het gebruik van relevante (wetenschappelijke) bronnen. Sommige verslagen waren veelal van beschrijvende in plaats van analyserend en/of reflectieve aard.

Overall is het auditpanel van oordeel, dat de studenten Spaans met de verschillende onderdelen uit de afstudeereenheid aantonen dat zij beschikken over het niveau dat van een startbekwaam tweedegraads leraar Spaans mag worden verwacht. De opleiding behaalt de onder standaard 1 gestelde eindkwalificaties. Aandacht vraagt het auditpanel voor de beoordeling van competentie 8 'onderzoekend handelen *in de onderwijspraktijk*', zeker gezien het belang dat Instituut Archimedes hieraan hecht (zie generieke deel van het rapport). Het is aan de opleiding om in de (vakspecifieke) onderzoekslijn aandacht te besteden aan het uitvoeren van onderzoek in relatie tot de onderwijspraktijk waar studenten leren en werken.

Weging en Oordeel

Het auditpanel is van oordeel dat de studenten hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam tweedegraads leraar Spaans. Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het auditpanel is van oordeel dat de studenten deugdelijk werk hebben geleverd in hun eindwerkstukken. Het niveau van het onderzoeksmatig handelen kan nog verder omhoog. Het is hierbij van belang dat de opleiding ook aandacht besteedt aan het onderzoeksmatig handelen in de onderwijspraktijk. Verder is er ruimte voor verbetering in de diepgang van de reflecties van studenten. Met in achtneming van de aandachtspunten acht het auditpanel het oordeel 'voldoende' op zijn plaats.

16. ALGEMEEN EINDOORDEEL SPAANS

De zeer betrokken en ruim gekwalificeerde docenten van de tweedegraads lerarenopleiding Spaans van de HU zorgen ervoor dat het afnemende werkveld kan beschikken over startbekwame tweedegraads leraren Spaans voor scholen in het algemeen voortgezet en beroepsgerichte onderwijs. Het bijzondere praktijkgerichte programma met de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' en de focus op het opleiden van de Utrechtse leraar met o.a. aandacht voor effectief leraarsgedrag, activerende didactiek, een kritische onderzoekende houding en Bildung, zijn hierbij belangrijke elementen.

Het auditpanel beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van de HU met een 'goed'.

Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het generieke en vakspecifieke programma, het personeel en de voorzieningen met een '(ruim) voldoende' en standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen voor de tweedegraadslerarenopleiding Spaans met een 'goed'. Voor standaard 4, het gerealiseerde niveau, is het oordeel 'voldoende' op zijn plaats.

Het auditteam komt op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de tweedegraads lerarenopleiding Spaans van de HU.

17. AANBEVELINGEN SPAANS

In het bovenstaande vakrapport en in het generieke deelrapport zijn reeds aanbevelingen gedaan. Het auditpanel wil voor de lerarenopleiding Spaans de volgende aanbevelingen eruit lichten.

1. Het auditpanel wil de opleiding adviseren om het personeel voldoende te blijven faciliteren (bijvoorbeeld in tijd) om alle nieuwe ontwikkelingen, zoals het blended maken van cursussen, op een goede manier te kunnen implementeren en daarmee de kwaliteit van de opleiding te kunnen blijven waarborgen.
2. De organisatie rondom het buitenlandverblijf in relatie tot de spreiding van de studielast in jaar 3 is een aandachtspunt. Het panel beveelt aan om de aansluiting tussen leerjaar 1 en 2 enerzijds en leerjaar 3 en 4 anderzijds te optimaliseren.
3. Het is van belang om goed de balans te zoeken tussen vakinhoud en vakdidactiek (niet alleen in de invulling van de lessen, maar ook in het type opdrachten dat de studenten dienen te maken).
4. De betrouwbaarheid (en transparantie) van de beoordeling van studentproducten kan verbeterd worden.
5. De relevantie van de toetsen en de koppeling daarvan met de onderwijspraktijk kan voor een aantal toetsen verbeterd worden (koppeling vakinhoud – vakdidactiek, koppeling theorie – praktijk).

18. SCORETABEL SPAANS

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Utrecht hbo-bacheloropleiding leraar vo 2^e graad Spaans voltijd/ deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
ENGELS**

voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 35195

19. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

19.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor-master) en oriëntatie (hbo-wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Zoals in het generieke deel van het rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Engels voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar Engels en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Engels vormt het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en vakdidactisch competent.

De kennisbasis Engels is opgebouwd uit zeven domeinen, die zijn onderverdeeld in categorieën/kernconcepten, waarnaast steeds een beschrijving staat van de minimaal te beheersen kennis. Deze zijn:

	Domein	Categorieën/kernconcepten		
1.	Taalvaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> - De vier taalvaardigheden: lezen, luisteren, schrijven en spreken (incl. gesprekken voeren) - Engels in de klas (als instructietaal) 		
2.	Taalkundige kennis	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene taalkunde (incl. semantiek en pragmatiek) - Grammatica (incl. interferentie problematiek) - Lexicale kennis (incl. spelling) - Fonetiek, uitspraak en fonologie - Varianten van de taal 		
3.	Sociaal-culturele kennis	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis van land en samenleving - Kennis van geschiedenis en geografie - Kennis van literatuur en cultuur - Intercultureel bewustzijn 		
4.	Engels als schoolvak	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> - Kerndoelen en examens - Engels in het curriculum - Vak en maatschappij - Niveau - Tussentalen - Doeltaal als voertaal - Engels als tweede taal - Interferentie - Didactiek </td> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> - Technieken en hulpmiddelen - Leermaterialen - Leesmaterialen - Ontwikkelingen - Vakgerichte verenigingen en vakbladen - Contacten - ICT </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> - Kerndoelen en examens - Engels in het curriculum - Vak en maatschappij - Niveau - Tussentalen - Doeltaal als voertaal - Engels als tweede taal - Interferentie - Didactiek 	<ul style="list-style-type: none"> - Technieken en hulpmiddelen - Leermaterialen - Leesmaterialen - Ontwikkelingen - Vakgerichte verenigingen en vakbladen - Contacten - ICT
<ul style="list-style-type: none"> - Kerndoelen en examens - Engels in het curriculum - Vak en maatschappij - Niveau - Tussentalen - Doeltaal als voertaal - Engels als tweede taal - Interferentie - Didactiek 	<ul style="list-style-type: none"> - Technieken en hulpmiddelen - Leermaterialen - Leesmaterialen - Ontwikkelingen - Vakgerichte verenigingen en vakbladen - Contacten - ICT 			
5.	Het leren van een taal	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> - Het leren van een taal - Cognitieve en meta-cognitieve strategieën - Methodologieën voor het onderwijzen van Engels - Motivatie - Woordenschat </td> <td style="vertical-align: top; width: 50%;"> <ul style="list-style-type: none"> - Grammatica - Taalvaardigheden - Uitspraak - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn - Communicatiestrategieën </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> - Het leren van een taal - Cognitieve en meta-cognitieve strategieën - Methodologieën voor het onderwijzen van Engels - Motivatie - Woordenschat 	<ul style="list-style-type: none"> - Grammatica - Taalvaardigheden - Uitspraak - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn - Communicatiestrategieën
<ul style="list-style-type: none"> - Het leren van een taal - Cognitieve en meta-cognitieve strategieën - Methodologieën voor het onderwijzen van Engels - Motivatie - Woordenschat 	<ul style="list-style-type: none"> - Grammatica - Taalvaardigheden - Uitspraak - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn - Communicatiestrategieën 			

	Domein	Categorieën/kernconcepten
6.	Taalachtergrond van de leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> - Moedertaal - Taalniveaus - In aanraking komen met de Engelse taal - Varianten van het Engels
7.	MVT-vakdidactiek specifiek	<ul style="list-style-type: none"> - Ervaring met het leren van een taal - Verwachtingen - Attitude - Speciale behoeften - Internationalisering
		<ul style="list-style-type: none"> - Methodologieën van MVT - BVE-specifiek - Projecten - Organiseren - Kennisbronnen didactiek

Een vakinhoudelijk bekwaame leraar Engels beheerst aan het einde van de opleiding het Engels op C2-niveau van het Common European Framework of Reference (CEFR).

Profilering

De opleiding legt de nadruk op taalvaardigheid en vakdidactiek. De opleiding wil niet alleen de vakdidactische domeinen uit de vakspecifieke kennisbasis (4 t/m 7) afdekken, maar wil studenten ook uitdagen om verder te gaan dan de kennisbasis. Waar de kennisbasis bijvoorbeeld spreekt van deelname aan vakoverstijgende projecten (7.3), wil de opleiding dat studenten zelf vakoverstijgend onderwijs ontwerpen.

Zie het generieke deel van het rapport voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten).

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel het generieke deel van het rapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Engels geen aanleiding af te wijken van dit algemene oordeel.

19.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, werkplekieren, praktijkgericht onderzoek, internationale dimensie, afstudeerrichtingen, didactische uitgangspunten en werkvormen, instroom en doorstroom, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke deel van het rapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Engels

De opleiding heeft in het relatieschema Engels zichtbaar gemaakt bij welke modules/onderwijseenheden welke onderdelen van de generieke, de ICT en de vakspecifieke kennisbasis aan bod komen en op welk niveau. Er zijn geen inhoudelijke verschillen tussen het voltijd- en deeltijdprogramma. Wel krijgen de voltijdstudenten extra ondersteuning en uitleg bij de vakinhoud (meer contacturen) en zijn er extra oefenmomenten, bijvoorbeeld bij het vaardighedenonderwijs. Ook is het aantal stagedagen voor deeltijdstudenten anders dan voor voltijdstudenten.

Het auditpanel heeft de leerplanschema's in de studiegids en het opleidingsplan bestudeerd en heeft vastgesteld dat de opleiding een programmaopzet heeft, waarbij goed is nagedacht over de (verticale en horizontale) samenhang. Het vakspecifieke curriculum is opgebouwd uit vijf leerlijnen, die we hieronder kort zullen toelichten. Elke leerlijn kent een thematische opbouw. De profilering van de opleiding met taalvaardigheid en vakdidactiek uit zich in een sterke vakdidactische leerlijn: in totaal biedt de opleiding vijf vakdidactische cursussen aan van elk 5 EC. Daarnaast legt zij de nadruk op communicatief talenonderwijs (zie ook *Didactische uitgangspunten en werkvormen*).

Vakspecifieke leerlijnen	Toelichting
Schrijfvaardigheid	<i>Cursussen: Writing Toolbox, Writing Workshop, Finishing Touches</i> Studenten leren met toon en register om te gaan, teksten te structureren en bronnen te gebruiken. Doordat er veel gebruik wordt gemaakt van docent-, peer- en zelffeedback leren de studenten omgaan met feedback en doen ze ervaring op met hoe schrijven gedoceerd kan worden.
Speekvaardigheid en cultuur	<i>Cursussen (cultuur): Outlooks on Education, Made in Britain, Made in America.</i> Speekvaardigheid is integraal onderdeel van alle vakken, want overal is de communicatie in het Engels. Spreekvaardigheid wordt geïntroduceerd in de cursus <i>Language Acquisition 1</i> (taalkunde). Hier ligt de nadruk op vloeiendheid in spreken en zelfvertrouwen daarin. In latere cursussen wordt aandacht besteed aan uitspraak (<i>Language Acquisition 2</i>), presentatievaardigheden (<i>Outlooks on Education</i>) en register. De studenten maken in de cultuurcursussen kennis met de cultuur, geschiedenis en geografie van het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten.

Vakspecifieke leerlijnen	Toelichting
Taalkunde	<i>Cursussen: Language Acquisition 1, Language Acquisition 2, World Englishes, General Linguistics.</i> De <i>Language Acquisition</i> cursussen sluiten aan bij de taalkundige begrippen die met de landelijke kennistoets getoetst worden. <i>World Englishes</i> en <i>General Linguistics</i> vullen de leerlijn aan, zodat domein 2 Taalkundige kennis bijna volledig gedekt is. Het laatste stukje grammatica zit in <i>Writing Workshop</i> , waar studenten leren over complexe zinnen. De leerlijn taalkunde is vooral een vakinhoudelijke leerlijn, waar de studenten veel kennis opdoen die ze kunnen toepassen in de vakdidactische leerlijn.
Literatuur	<i>Cursussen: Literature 1: Short Stories, Literature 2: Youth Literature, Literature 3: English and American Literature.</i> Bij <i>Literature 1</i> maken studenten kennis met algemene literaire begrippen. <i>Literature 2</i> heeft een duidelijke connectie met vakdidactiek: studenten leren wat het belang van lezen is en hoe ze jeugdliteratuur kunnen onderwijzen. Daarnaast leren ze jeugdliteratuur op waarde te schatten en te verbinden met de ontwikkeling van pubers. <i>Literature 3</i> bevat een researchproject en laat studenten kennismaken met werken uit de literaire canon van de Britse en Amerikaanse cultuur.
Vakdidactiek	<i>Cursussen: Methodology 1: Drama in the Classroom, Methodology 2: Skills, Methodology 3: Effective Use of Lesson Materials, Methodology 4: Tests, Methodology 5: Curriculum Design</i> Binnen de leerlijn vakdidactiek ontwerpen studenten vanaf het begin af aan onderwijs. Ze beginnen met een taalkunde die een onderdeel kan zijn van een les en werken toe naar het ontwerpen van een curriculum. Regelmatig moeten studenten hun keuzes schriftelijk verantwoorden op basis van de theorie die ze door de jaren heen aangeboden krijgen. Deze theorie halen ze uit vakdidactische boeken uit de leerlijn vakdidactiek, maar ook uit de leerlijn taalkunde (theorieën over taalverwerving). Studenten gebruiken de theorie van de beroepscurricula wanneer het gaat over bijvoorbeeld activerende didactiek of samenwerkend leren.

Voor alle leerlijnen zoals hierboven beschreven wordt voornamelijk internationale literatuur gebruikt in de doeltaal. Het auditpanel heeft de literatuurlijst ingezien en geconstateerd dat de opleiding gebruik maakt van de reguliere werken die op meerdere lerarenopleidingen worden gebruikt. Het panel ziet bij een enkel vak mogelijkheid tot actualisatie van de literatuur.

Het auditpanel vindt de balans en de aansluiting in het programma tussen theorie en praktijk goed. Dit blijkt onder meer uit het volgende:

- Tijdens hun stage voeren studenten vakdidactische opdrachten uit, gerelateerd aan de vakspecifieke kennisbasis Engels. Zo kunnen studenten kiezen uit een opdracht over het verschil tussen leesvaardigheid en examentraining of een opdracht waarbij ze een ICT-applicatie kunnen inzetten voor communicatieve taalspelletjes. De opdrachten zijn erop gericht om een brug te slaan tussen vakspecifieke theorie die studenten in hun opleiding aangeboden krijgen en hun lespraktijk op de stageschool.
- Binnen de beroepscurricula geven studenten onder meer mini-lessen en maken ze lesvoorbereidingen; de theorie hiervan hebben ze geleerd bij vakdidactiek. Daarnaast brengen studenten hun ervaring in/mee van het werkplekleren.
- Er is sprake van een integratie van vakinhoudelijke kennis en vaardigheden en vakdidactiek. Zo moeten studenten de geleerde grammatica en woordenschat steeds koppelen aan de vier taalvaardigheden lezen, luisteren, schrijven en spreken én moeten ze de transfer maken naar hoe ze bijvoorbeeld grammatica zouden kunnen uitleggen aan een bepaalde doelgroep op het vo of (v)mbo.
- Studenten geven tijdens het auditgesprek aan dat zij het materiaal/de theorie die zij aangereikt krijgen in de lessen, goed kunnen gebruiken in de praktijk. Dit geldt overigens ook voor de toetsen. Een van de studenten gaf aan, dat zij toetsen die zij zelf kreeg bij schrijfvaardigheid, ook weer kon inzetten bij het beoordelen van de boekverslagen van haar leerlingen.

Sterk is volgens het auditpanel de (flexibele) verbetersystematiek van het programma. In week 4 van een blok evalueren docenten met studenten al kort de lopende cursus (de zgn. "tips & tops-analyse"). Docenten koppelen de feedback terug naar de productmanager (leerlijncoördinator). Aspecten die een docent snel kan aanpassen (stemgebruik, werkvormen, indeling van de les), worden of al in de lopende cursus opgepakt of in de volgende periode. Zo gaf een van de docenten aan, dat studenten deeltijd hadden aangegeven dat ze graag meer met casuïstiek wilden werken. Bij een andere docent gaven de studenten aan, dat zij de les wilden gebruiken om aan hun research project te werken; dit in plaats van het behandelen van theorie dat studenten ook via zelfstudie konden doen, zo gaven ze aan. Vervolgens is er nog een officiële evaluatie aan het einde van de cursus. Alle input gaat zowel naar de curriculumverantwoordelijke als naar de VAC³⁵ om inhoudelijk door te spreken.

Didactische uitgangspunten en werkvormen

- Het curriculum en de lessen worden vormgegeven met het principe 'practice what you preach': docenten geven les zoals ze willen dat hun studenten dat zelf ook doen op school. De didactische principes en werkvormen die docenten aanreiken voor studenten zijn voorbeeldmatig voor de beroeps-/lespraktijk van de student (dubbele-bodem-principe). Docenten passen in hun lessen bijvoorbeeld zelf ook activerende didactiek toe met de bedoeling dat de studenten dit ook voor hun eigen lessen gebruiken. Studenten bevestigen in de auditgesprekken dat de docenten het principe van 'practice what you preach' veelvuldig toepassen: ze testen bijvoorbeeld in hun lessen ook zelf nieuwe activerende werkvormen uit – denk aan denken-delen-uitwisselen; werken met duo's; kennis delen en verdiepen in expertgroepen; 'flipping the classroom' in de digitale leeromgeving – en fungeren op deze wijze als voorbeeldfunctie voor de studenten.
- De opleiding gaat uit van communicatief talenonderwijs³⁶ en hanteert zo veel mogelijk het principe van doeltaal = voertaal. Ook tijdens het werkplekleren spreken studenten, waar mogelijk, Engels met hun leerlingen.
- In het generieke rapport is vermeld, dat de lerarenopleidingen kiezen voor gepersonaliseerd leren en daarbij gebruik maken van de blended leeromgeving HUBL. De vakgroep Engels is een van de voorlopers geweest met blended learning via HUBL en heeft veel ontwikkelwerk verricht; reden temeer om hier in dit rapport kort op in te gaan.

Het 'blended maken' van een bepaalde cursus betekent veelal dat de didactische werkvorm moet worden aangepast. Het auditpanel heeft geconstateerd, dat de docenten van de lerarenopleiding Engels hierover een weloverwogen discours voeren. Ze gaan op een doordachte wijze om met alle mogelijkheden en uitdagingen die HUBL met zich meebrengt (zie ook standaard 3 inzake de groepsbeoordeling vs. de individuele beoordeling). Een van de uitdagingen is, dat leren via HUBL valt of staat met een goede voorbereiding, zo geven docenten en studenten aan. Studenten moeten een college voorbereiden door bepaalde theorie te lezen en/of opdrachten te maken. Dit vraagt niet alleen inzet van de student, maar ook van de docent die de opdrachten vóór elke les nakijkt. Docenten overleggen met elkaar hoe ze a) de werkdruk behapbaar kunnen houden en b) studenten kunnen stimuleren om goed voorbereid de les in te komen om zo een maximaal leereffect te realiseren.

Het auditpanel heeft goede voorbeelden gezien van het gebruik van de blended omgeving, bijvoorbeeld in *Methodology 5: Curriculum Design* (zie standaard 3 en 4). Deze cursus toont hoe studenten ICT kunnen inzetten en digitale didactiek kunnen toepassen in hun eigen lespraktijk.

³⁵ Vak Advies Commissie

³⁶ De communicatieve benadering ziet bestudering van de taal niet meer als doel op zich, een vreemde taal wordt ook niet meer uitsluitend geleerd om literaire teksten te lezen, maar taal wordt gezien als middel om een boodschap over te brengen.

Studenten zien HUBl als een meerwaarde: "het zorgt echt voor verdieping; door de voorbereiding vooraf kunnen we gerichtere vragen stellen in de les en kunnen we dieper op de stof ingaan". Deze manier van leren sluit aan bij hun wereld, zo geven studenten aan, want "wij zijn geen papieren generatie meer".

De vakgroep Engels heeft in het kader van docentprofessionalisering een module ontwikkeld om docenten die betrokken zijn of worden bij blended learning te scholen.

Internationalisering

Het panel heeft gemerkt, dat de opleiding studenten in voldoende mate de gelegenheid biedt om zich internationaal te oriënteren en om het aan het einde van de opleiding vereiste beheersingsniveau van de Engelse taal te bereiken. In het tweede jaar van de opleiding is een verplicht buitenlandverblijf onderdeel van het curriculum (Stay Abroad), waarbij voltijdstudenten tien weken of meer naar een Engelssprekend land gaan. Deeltijdstudenten verblijven minimaal drie weken in een Engelssprekend land. We verwijzen daarnaast naar de lijn spreekvaardigheid en cultuur. Hierin leren studenten om de culturele verschillen tussen Nederland en doeltaallanden onderzoekend te benaderen en de relevantie hiervan voor hun eigen lespraktijk op waarde te schatten.

Vanaf studiejaar 2015-2016 wordt de opleiding volledig in het Engels aangeboden, waarmee deze ook opengesteld wordt voor studenten uit het buitenland. De vakgroep heeft tevens drie internationale minoren onder haar hoede.

Onderzoek

Naast de aandacht voor praktijkonderzoek in de generieke onderzoekslijn Beroepsproducten vinden er ook in de vakcursussen kleine onderzoeken plaats, zoals het researchproject dat studenten bij *Literature 3* moeten doen. Zij voeren een literatuuronderzoek uit en schrijven daar een essay over. Een ander voorbeeld: tijdens *Made in Britain* volgen studenten de Britse media en doen zij een klein onderzoek naar een cultureel verschijnsel, waarbij ze Nederland en het Verenigd Koninkrijk met elkaar vergelijken. Ook leren studenten bijvoorbeeld in de leerlijn schrijfvaardigheid kritisch naar bronnen te kijken en deze op juiste wijze te gebruiken in hun producten. Studenten geven tijdens de audit aan, dat ze gestimuleerd worden om vooral kritisch naar zaken te kijken en om hun keuzes te onderbouwen.

Afstudeerrichtingen

Zoals in het generieke rapport is aangegeven, maken voltijdstudenten vanaf studiejaar 2015-2016 aan het einde van het tweede studiejaar een keuze voor de afstudeerrichting algemeen vormend onderzoek (avo) of beroepsonderwijs (bo). Tijdens de audit heeft het panel gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot het voorbereiden van de studenten op het geven van Engels in het beroepsgerichte onderwijs (bo). Beide afstudeerrichtingen zijn binnen het vakspecifieke programma expliciet zichtbaar in leerjaar 3 in de vakken *Methodology 4: Testing* en *Methodology 5: Curriculum Design*. In deze cursussen besteedt de docent expliciet aandacht aan hoe lessen aangepast kunnen worden aan alle doelgroepen en taalniveaus met als doel de toepasbaarheid te verhogen. Studenten krijgen vervolgens de mogelijkheid om hun eindproducten aan te laten sluiten bij de door hen gekozen afstudeerrichting. Ook leren studenten hoe ze verschillende manieren van toetsen kunnen inzetten bij verschillende niveaus (havo, vwo, (v)mbo).

Ten tijde van de audit was er een werkveldcommissie in oprichting bij de lerarenopleiding Engels. Deze bestond op dat moment uit vier docenten met verschillende onderwijsachtergronden: drie docenten zijn werkzaam in het mbo en één docent werkt op een havo/vwo school. Deze commissie kan bruikbare input leveren voor het verder concretiseren van de afstudeerrichtingen.

Personeel

De 32 docenten die deel uitmaken van de vakgroep Engels zijn zeer betrokken en bevlogen. Praktisch alle docenten hebben een afgeronde masteropleiding (hbo of universitair). Drie opleiders zijn gepromoveerd. Circa tweederde van de opleiders heeft ervaring met lesgeven in het vo; twee docenten hebben ervaringen met lesgeven in het mbo.

Het auditteam heeft vastgesteld, dat de vakgroep op een mooie manier aan de eigen professionalisering werkt. Niet alleen studenten zitten in een leerteam (zie in het generieke deel van het rapport bij 'didactische uitgangspunten en werkvormen'), maar ook docenten. Het cluster Talen heeft vier keer per jaar vakgroepoverstijgende studiedagen. Om de samenwerking in het cluster te vergroten zijn er op initiatief van de docenten nu ook leerteams gemaakt. Deze leerteams zijn gekoppeld aan een bepaald thema of concept en docenten formuleren van tevoren hun leervragen op het betreffende onderwerp. Zo is er een leerteam taalkunde, waarin de docenten van de lerarenopleiding Engels, Frans, Duits en Spaans elkaar ontmoeten. Vanuit de vaksectie Engels werd aangegeven dat docenten uit een leerteam bijvoorbeeld ook bij elkaar in de les gingen kijken.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten van de opleiding goed op de hoogte zijn en blijven van wensen en eisen vanuit het beroepsonderwijs. Praktisch alle docenten begeleiden studenten in het werkplekleren (Studie en Werk). Hiermee houden zij voeling met actuele ontwikkelingen in de praktijk t.a.v. de vakinhoudelijke component. Ook krijgen ze zicht op actuele ontwikkelingen door deelname aan congressen en cursussen en lidmaatschappen van vakverenigingen, zoals Levende Talen, Velon, IATEFL, EAIE en ATEE.

De studenten die het auditpanel sprak, waren tevreden over hun docenten, hun inhoudelijke kennis en de betrokkenheid van docenten. Ze bevestigen dat docenten het principe van 'practice what you preach' toepassen, waarbij een van de deeltijdstudenten aangaf dat zij op dit punt wel meer uitdaging zou willen. Vanuit de deeltijd werd aangegeven, dat de studenten soms wat meer begeleiding zouden willen.

Voorzieningen

De tweedegraads lerarenopleiding Engels heeft, naast de al in het generieke rapport beschreven voorzieningen, geen andere, vakspecifieke voorzieningen nodig. Zie voor de bevindingen over de voorzieningen het generieke deel van het rapport.

Weging en Oordeel

Het panel is van oordeel, dat de tweedegraads opleiding Engels van de HU een praktijkgerichte opleiding is die verzorgd wordt door een bevlogen en ruim gekwalificeerd team dat blijvende aandacht heeft voor de eigen professionalisering. De leerteams zijn een mooi voorbeeld van het laatste punt. Het programma kent een mooie opbouw en zit goed in elkaar. De opleiding heeft een mooie balans gecreëerd tussen theorie en het toepassen van deze theorie in de praktijk. De studenten zijn tevreden over de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van hun docenten.

Zoals in het generieke rapport is gesteld, bieden de opleidingen de studenten aan de hand van de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' met de daarin opgenomen programmaonderdelen voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. Alle opleidingen hebben in het curriculum expliciete aandacht voor onderzoekend vermogen in de onderwijspraktijk en Bildung. Sterk element is ook het werkplekleren op de Keurmerkscholen en de samenwerking binnen de opleidingsscholen.

Via de cursussen in de vijf vakspecifieke leerlijnen ontwikkelen de studenten de vakspecifieke kennis en vaardigheden die zij nodig hebben als docent Engels. De keuze van de opleiding Engels om zich te profileren op vakdidactiek en taalvaardigheid uit zich in een sterke leerlijn vakdidactiek en de nadruk op communicatief talenonderwijs waar het principe voertaal = doeltaal geldt. Het panel is van oordeel, dat de opleiding studenten in voldoende mate de gelegenheid biedt om zich internationaal te oriënteren en om het aan het einde van de opleiding vereiste beheersingsniveau van de Engelse taal te bereiken. De gebruikte literatuur is relevant en van hbo-bachelorniveau. Bij bepaalde vakken is er de mogelijkheid tot actualisatie van de literatuurlijst. De opleiding heeft in het programma al stappen gezet in de inhoudelijke concretisering van de afstudeerrichting bo. De ontwikkeling van de nieuwe instituutsbrede beroepscursus 'leraar in het beroepsonderwijs' draagt hier alleen nog maar meer aan bij.

De vakgroep Engels is voorloper ten aanzien van de concrete uitwerking van het didactisch uitgangspunt van gepersonaliseerd leren met behulp van blended learning. De docenten laten zien dat zij een duidelijke visie hebben op hoe en wanneer zij blended vormen van leren inzetten. Vermeldenswaardig is de professionaliseringscursus die vanuit de vakgroep Engels is ontwikkeld voor het hele instituut.

In het generieke rapport is vermeld, dat de opleidingen voldoende aandacht besteden aan de kwaliteit van de instromende studenten door het bieden van een studiekeuzecheck, het houden van matchingsgesprekken en intakeavonden, een streng vrijstellingenbeleid en het afnemen van een diagnostische taaltoets in het eerste studiejaar gevolgd door het bieden van deficiëntiecurricula voor taal waar nodig/gewenst.

De aanwezige voorzieningen werken ondersteunend aan de studie.

Gelet op de vele hierboven genoemde sterke elementen in het programma en het betrokken en deskundige personeel, komt het auditteam tot het oordeel 'goed' voor deze standaard.

19.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Zoals op instituutsniveau is afgesproken, heeft de opleiding Engels de toetsing van het curriculum inzichtelijk gemaakt in een toetsprogramma. De opleiding borgt op een goede manier de kwaliteit van toetsen en beoordelen. We noemen een aantal aspecten:

- Elke cursus heeft een toetsplan.
- Voor de toetsen heeft de opleiding toetsmatrijzen of rubrics opgesteld.
- Het zogenoemde vier-ogen principe in het kader van valide en betrouwbaar toetsen is terug te zien bij het opstellen van toetsen en opdrachten, waarbij de docent van de module zijn ontwerp voorlegt aan een collega. Ook voor het opstellen van de rubrics/matrijzen geldt, dat deze worden opgesteld door twee docenten.
- Bij het nakijken streeft de opleiding naar zoveel mogelijk objectiviteit door te werken met een procedure waarbij de docent niet het werk van zijn eigen studenten nakijkt en er (indien mogelijk) collegiale consultatie en kalibratie plaatsvindt. De vakgroep heeft hiertoe een notitie³⁷ geschreven om de kwaliteitsborging van toetsen en beoordelen te verhogen.
- Het vier-ogenprincipe komt ook terug bij het beoordelen van de eindwerken en de exemplarische afstudeermodule, waar altijd twee examinatoren bij betrokken zijn.
- Tevens neemt de Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen twee keer per jaar een steekproef bij de vakinhoudelijke cursussen. Eén docent Engels heeft zitting in deze Expertgroep.

De Cluster Expertgroep voor Toetsen en Beoordelen (CETB) van het cluster talen neemt vergelijkbare cursussen en daaraan gelieerde toetsen van de moderne vreemde talen onder de loep. Ook worden de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsen onderzocht en wordt in kaart gebracht op welke niveau(s) van de taxonomie van Bloom getoetst wordt. In 2014-2015 heeft de CETB gekeken naar het tentamen van *Methodology 4* en kwam tot de conclusie dat het niveau van de vragen conform de toetsmatrijs is en past bij een cursus in leerjaar 3. Enkele vragen waren niet helder genoeg geformuleerd en het correctievoorschrift kan specifieker gemaakt worden.

Zie voor de generieke bevindingen met betrekking tot het toetsen en beoordelen verder het generieke deel van het rapport.

Landelijke kennisbasistoets (LKT)

Tijdens de audit zijn de uitkomsten van de landelijke kennisbasistoets aan de orde geweest. Van de 85 studenten die de afgelopen twee jaar deelnamen aan de LKT, hebben 74 de toets inmiddels gehaald. De scores op de toets waren niet afwijkend van de landelijke scores voor Engels. De docenten van de opleiding zijn niet onverdeeld positief over deze toets. Ze willen graag goede, bevlogen docenten met lef opleiden en, zo geven docenten aan, "die zijn meer dan een kennistoets".

De opleiding traint niet op de toetsafname, maar informeert de studenten wel over de landelijke toets. De landelijke kennistoets is in twee thema's verdeeld: taalkundige kennis en sociaal-culturele kennis over doeltaallanden. Studenten leren deze kennis aan in respectievelijk de leerlijn taalkunde en de leerlijn cultuur.

³⁷ Samen nakijken en kalibreren, vakgroep Engels

Cursussen als *Made in Britain*, *Made in America* en *World Englishes* zijn ontwikkeld met de begrippenlijst van de landelijke kennistoets in het achterhoofd. Een lid van de vakgroep is eindredacteur van de landelijke kennistoets. Hierdoor heeft de vakgroep een goed beeld van de toets.

Eigen waarneming van het auditpanel van de toetsen Engels

Het auditpanel heeft tijdens de audit een selectie van toetsen bestudeerd en is daar in het algemeen positief over. De opleiding werkt met een mix van toetsvormen zoals tentamens, blogs, video dagboeken, essays, artikelen, presentaties, sales pitches, groeps- en individuele portfolio's enz. De variatie is ruimschoots voldoende en de opdrachten sluiten aan bij de inhoud. In de beroepsproducten van de verschillende leerjaren is een opbouw in moeilijkheidsgraad te zien. Bij de meeste toetsen zaten heldere, SMART geformuleerde leerdoelen.

Studenten geven aan dat ze veel met dossiers werken. Een van de studenten geeft aan, dat ze bij jeugdliteratuur elke week een blog schrijven. Het neemt veel tijd in beslag, maar het stimuleert je creativiteit én het geeft je de kans om te groeien en om deze groei ook te laten zien. Een andere student geeft aan dat elk dossier theoretisch onderbouwd moet worden. Dit aspect vinden studenten in het begin vaak erg lastig, maar achteraf geven ze aan dat ze hier wel veel van geleerd hebben. Het auditpanel vindt dit een mooie manier van toetsen, maar wil de opleiding meegeven om alert te blijven op de werkdruk voor zowel de student als de docent.

Toetsing van de exemplarische module *Methodology 5: Curriculum Design*

De leerlijn vakdidactiek wordt afgesloten met *Methodology 5: Curriculum Design* waarin studenten in groepsverband een curriculum ontwerpen dat aansluit bij de door hun gekozen afstudeerrichting. Deze eindopdracht leidt tot een volledig online curriculum dat door docenten uit het werkveld van feedback wordt voorzien. Hier komt alle vakdidactiek uit de leerlijn samen (ook ICT) en wordt op verschillende competenties van de studenten een beroep gedaan. Ze laten onder andere zien dat ze vakinhoudelijk en vakdidactisch competent zijn, kunnen organiseren en samen kunnen werken met collega's.

Het auditpanel heeft in het kader van haar eigen waarneming van het gerealiseerde niveau de verslagen van acht studenten van *Methodology 5: Curriculum Design* bestudeerd (zie voor de bevindingen onder standaard 4.). Waar het panel zich bij standaard 4 focust op het niveau, staat het panel bij deze standaard stil bij een aantal aspecten uit de beoordelingssystematiek. Het auditpanel kreeg allereerst de indruk dat er in de beoordeling(sformulieren) minder ruimte was voor spelling-, stijl- en grammaticafouten en wil hier aandacht voor vragen. Daarnaast was de totstandkoming van het oordeel niet altijd zichtbaar op de beoordelingsformulieren. Er is ruimte voor verbetering in de onderbouwing.

Studenten zijn tevreden over de toetsing. Alle cursushandleidingen zijn voorzien van een overzicht waaruit o.a. blijkt hoe de leerdoelen getoetst worden en volgens welke beoordelingscriteria. Ze weten dus wat ze moeten leren, wat er van hen verwacht wordt en hoe ze worden beoordeeld. Zij geven in het auditgesprek verder aan dat zij de leerdoelen, de inhoud en de opbouw van de toetsen duidelijk vinden. Ook vinden ze dat de resultaten tijdig bekend gemaakt worden.

Weging en Oordeel

In het generieke deel van het rapport is reeds vermeld, dat het auditpanel onder de indruk is van hoe de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU de laatste jaren het toetsen en beoordelen hebben opgepakt. Ook de professionalisering in het kader van het verkrijgen van BKE/SKE, de aandacht voor het toetsen en beoordelen op studiemiddagen en kalibratie-bijeenkomsten moeten in dit verband genoemd worden. Mooi is ook het aanbod van het Leerwegaafhankelijk toetsen. De examencommissie vervult een stevige rol in de borging van het toetsen en beoordelen.

De tweedegraads lerarenopleiding Engels heeft met haar toetsprogramma, toetsplan, toetsmatrizen en rubrics haar toetssysteem goed op orde. Zij toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleiding past het vier-ogen principe structureel toe bij het toetsen en beoordelen. De drie expertgroepen (Instituutsexpertgroep, Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen en Expertgroep Toetsen en Beoordelen voor Beroep) vervullen een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsen. Het auditpanel heeft een mooi voorbeeld gehoord van de werking van de CETB.

Het auditpanel komt op grond van bovenstaande bevindingen – toetssysteem is goed op orde met enkele aandachtspunten (de transparantie van de totstandkoming van het oordeel en de aandacht voor spelling, stijl en grammatica in de beoordeling) – tot een oordeel 'goed' voor deze standaard.

19.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Reeds in het generieke deel van dit rapport meldde het auditteam dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Engels. Uit de contacten die de instituutsopleiders en studie- en werkbegeleiders hebben met alumni op de stagescholen/opleidingsscholen, blijkt dat de afgestudeerden van de lerarenopleiding Engels goed functioneren in de praktijk. De opleiding heeft daarnaast een vrij groot aantal studenten (rond 30 tot 40% van het eerste jaar MA) die na het afronden van de bachelor een paar jaar werken in het tweedegraads gebied en dan terugkomen om de masteropleiding te doen. Ook zij geven aan goed te functioneren in de praktijk.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

De student dient, zoals aangegeven, aan het einde van de opleiding niveau C2 (CEFR/ERK) te hebben voor alle vier de taalvaardigheden. Studenten tonen het C2-niveau voor schrijf- en spreekvaardigheid aan tijdens de afsluiting van de cursus *Finishing Touches*; voor schrijfvaardigheid gebeurt dit met een schrijfportfolio; voor spreekvaardigheid met een interview. Het C2-niveau wordt tevens geborgd met het *Cambridge Proficiency of English exam* (CPE) voor taalvaardigheid dat studenten behaald moeten hebben, voordat ze het eindassessment Startbekwaam mogen doen. Het CPE toetst alle vier taalvaardigheden op C2-niveau. Het examen wordt extern afgenomen en beoordeeld. Het behalen van het CPE levert een internationaal erkend certificaat op.

De afstudeereenheid bestaat uit de vakcursus *Methodology 5: Curriculum Design*, Beroepsproduct 3, de landelijke kennistoets en het Assessment Startbekwaam. Op de LKT zijn we bij standaard 3 reeds ingegaan. Hieronder geven we het oordeel van het panel weer op de drie overige onderdelen³⁸.

Methodology 5: Curriculum Design

Het auditpanel heeft lesmaterialen en lessen gezien (voor een module, lessenserie en/of periode). Studenten laten hier zien dat ze in samenwerking met anderen creatief materiaal kunnen ontwikkelen dat relevant blijkt voor het werkveld. De studenten presteren voor deze cursus op het hoogste niveau van de taxonomie van Bloom: creëren. De theoretische onderbouwing is in sommige gevallen wat mager, zo vindt het auditpanel. De opleiding schrijft voor dat studenten minimaal twee werken gebruiken. Het panel heeft voorbeelden gezien waarbij studenten dan kiezen voor drie literatuurbronnen waarvan er soms twee van de eigen HU-site komen en één een verplichte bron is voor de cursus.

³⁸ Het auditteam heeft van acht studenten uit het jaar 2013-2014 en 2014-2015 het eindwerk van de exemplarische module *Methodology 5: Curriculum Design* bestudeerd en van vijf studenten het Beroepsproduct 3 en het Assessment Startbekwaam.

Beroepsproduct 3	Het beroepsproduct 3 bestaat uit een project- en een leerverslag. Het auditteam is van oordeel, dat de studenten Engels in deze eindwerken aantonen dat zij beschikken over het niveau dat van een startbekwaam tweedegraads leraar Engels mag worden verwacht. In de verslagen van Beroepsproduct 3 hebben de studenten aangetoond dat zij op basis van hun verlegenheidsvraag/probleemstelling een heldere onderzoeksvraag hebben geformuleerd, die zij met behulp van verschillende methoden nader hebben onderzocht. Het auditpanel beoordeelt de gekozen onderzoeksonderwerpen als relevant. Er is ruimte voor verbetering in de diepgang van de literatuurverkenning en het leggen van een verbinding tussen de resultaten en het theoretisch kader; m.a.w. het gebruiken van het gekozen theoretisch kader bij het beantwoorden van de onderzoeksvragen.
Assessment Startbekwaam	De portfolio's met de bewijsmaterialen voor de verschillende competenties op basis waarvan de studenten hun assessment Startbekwaam hebben afgelegd, zagen er gestructureerd uit en bevatten een behoorlijke variëteit aan bewijsstukken. Uit de portfolio's kan geconcludeerd worden dat de studenten in staat zijn op bachelorniveau te functioneren en is staat zijn om gevarieerd en gedifferentieerd les te geven. Over het algemeen vond het auditpanel dat studenten een zelfkritisch beeld schetsen: ze konden goed aangeven aan welke aspecten ze nog moesten werken. Niet bij alle studenten vond het auditpanel de bewijzen even sterk. De competentie-beschrijving in het Startbekwaam dossier had in een enkel geval wat kritischer en diepgaander kunnen zijn. Het gaat dan om het onderbouwen van en het kritisch reflecteren van studenten op hun eigen handelen; bij voorkeur met gebruikmaking van bronnen en theorie.

Het werk dat het auditpanel zag uit 2013-2014 van *Methodology 5: Curriculum Design*, betrof groepswork met een beoordeling waarbinnen geen individuele prestatie-erkenning was. In het werk uit 2014-2015 was er, naast een groepscijfer, wel ruimte voor een individuele beoordeling. De opleiding acht het groepswork in de cursus erg van belang. Zij verwijst hierbij naar de ontwikkeling van competentie 5³⁹. Het werken via HUBl maakt het voor docenten ook mogelijk om te zien welke studenten actief zijn en welke niet. Ook kunnen ze de afspraken rondom de verdeling van taken in een groep zien en de voortgang van elke individuele student per week. Daarnaast moeten studenten nu bij elke opdracht feedback op elkaar geven. Het auditpanel is van mening, dat de opleiding haar keuzes voor een opdracht met een individueel en een groepsdeel goed heeft onderbouwd. Niettemin wil het de opleiding ter overweging meegeven om de groepsbeoordeling uit de eindopdracht te halen en competentie 5 in een andere onderwijseenheid af te tikken, zodat van elke student individueel het eindniveau van het vak zichtbaar is.

Overall is het auditpanel van oordeel, dat de studenten Engels met de verschillende onderdelen uit de afstudeereenheid aantonen dat zij beschikken over het niveau dat van een startbekwaam tweedegraads leraar Engels mag worden verwacht. Aandacht vraagt het auditteam voor de theoretische onderbouwing van het gemaakte werk. Dit was bij alle drie de onderdelen van de afstudeereenheid zeker voor verbetering vatbaar.

³⁹ Competentie 5: 'competent in het samenwerken met collega's'

Weging en Oordeel

Het auditpanel is van oordeel dat de studenten hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam tweedegraads leraar Engels.

- Alle afgestudeerde studenten hebben de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten en het CPE examen behaald.
- Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.
- Het auditpanel is van oordeel dat de eindwerkstukken voldoende zijn. Het auditpanel is van oordeel dat de eindwerkstukken voldoende zijn, maar ziet bij studenten nog ruimte voor verbetering in het onderbouwen van hun onderzoek of hun eigen handelen door gebruikmaking van bronnen en theorie (m.a.w. het verbinden van resultaten met literatuurverkenning). In alle drie de onderdelen van de afstudeereenheid was dit een punt van aandacht.

Met in achtneming van de aandachtspunten acht het auditpanel het oordeel 'voldoende' zeker op zijn plaats.

20. ALGEMEEN EINDOORDEEL ENGELS

De zeer betrokken en ruim gekwalificeerde docenten van de tweedegraads lerarenopleiding Engels van de HU zorgen ervoor dat het afnemende werkveld kan beschikken over startbekwame tweedegraads leraren Engels voor scholen in het algemeen voortgezet en beroepsgerichte onderwijs. Het bijzondere praktijkgerichte programma met de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' en de focus op het opleiden van de Utrechtse leraar met o.a. aandacht voor effectief leraarsgedrag, activerende didactiek, een kritische onderzoekende houding en Bildung, zijn hierbij belangrijke elementen.

Het auditpanel beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van de HU met een 'goed'.

Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het generieke en vakspecifieke programma, het personeel en de voorzieningen met een 'goed' en standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen voor de tweedegraadslerarenopleiding Engels met een 'goed'. Voor standaard 4, het gerealiseerde niveau, is het oordeel 'voldoende' zeker op zijn plaats.

Het auditpanel komt op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'voldoende' voor de tweedegraads lerarenopleiding Engels van de HU.

21. AANBEVELINGEN ENGELS

In het bovenstaande vakrapport en in het generieke deel van het rapport zijn reeds aanbevelingen gedaan. Het auditpanel wil voor de lerarenopleiding Engels de volgende aanbevelingen eruit lichten.

1. Actualiseer bij een aantal vakken de literatuurlijst.
2. Zoals aangegeven was er ruimte voor verbetering in o.a. de theoretische onderbouwing van het gemaakte werk. Wellicht kan de opleiding in de aansturing/coaching van het afstudeertraject hierin nog iets betekenen door studenten hierop te wijzen. Het gaat er hier bijvoorbeeld om dat een theoretisch kader of een literatuurverkenning niet op zichzelf staand is, maar dat de student daadwerkelijk theorie en/of databronnen gebruikt bij het beantwoorden van zijn onderzoeksvraag (het leggen van verbindingen). Het is essentieel dat studenten al vanaf het eerste jaar 'mini-onderzoekjes' doen waarbij zij niet alleen leren om bronnen te zoeken, maar ook om deze bronnen adequaat te gebruiken bij het oplossen van hun vraagstuk. De opleiding heeft hierin al goede stappen gemaakt. Met de generieke onderzoekslijn en de vakspecifieke aanvulling worden studenten steeds beter toegerust voor het doen van praktijkgericht onderzoek. Bij standaard 2 is bijvoorbeeld aangegeven dat studenten in de leerlijn schrijfvaardigheid kritisch naar bronnen leren te kijken en leren om deze op juiste wijze te gebruiken in hun producten. Het panel vindt dit een goede ontwikkeling. Confronteer studenten ook met onderzoeken van andere studenten die de opleiding van buitengewone kwaliteit vindt en bespreek *waarom* deze onderzoeken goed zijn (delen van *good practices*).
3. Het auditpanel heeft de opleiding ter overweging meegegeven om nog eens te kijken naar het wel of niet maken van groepswork in de eindfase. Het panel deelt de zienswijze van de opleiding dat het werken in groepsverband van belang is voor de ontwikkeling van de competentie samenwerken. Het sleutelwoord hierbij is 'eindfase'. Het is wenselijk om hier risico's met betrekking tot 'meeliftgedrag' of 'wegduiken bij de beoordeling' zo veel mogelijk te vermijden.

22. SCORETABEL ENGELS

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Utrecht hbo-bacheloropleiding leraar vo 2^e graad Engels voltijd/ deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	G
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	V
Algemeen eindoordeel	V

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

**Opleiding tot leraar voortgezet
onderwijs van de tweede graad in
DUITS**

voltijd/deeltijd

Hogeschool Utrecht

CROHO nr. 35193

23. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN DUI TS

23.1. Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat inhoud, niveau en oriëntatie betreft geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau (bachelor–master) en oriëntatie (hbo–wo) binnen het Nederlands kwalificatieraamwerk. Zij sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is beschreven, hanteert de tweedegraads lerarenopleiding Duits voor haar onderwijs, naast de SBL-competenties als leidraad, de landelijk vastgestelde generieke en vakspecifieke kennisbases voor de tweedegraads leraar Duits en de doelstellingen die hierin staan beschreven. De vakspecifieke kennisbasis Duits vormt het fundament voor met name SBL-competentie 3: vakinhoudelijk en vakdidactisch competent.

De kennisbasis Duits is opgebouwd uit zes domeinen, die zijn onderverdeeld in categorieën/kernconcepten, waarnaast steeds een beschrijving staat van de minimaal te beheersen kennis. Deze zijn:

Domein	Categorieën/kernconcepten		
Taalvaardigheden	<ul style="list-style-type: none"> - De vier taalvaardigheden: lezen, luisteren, schrijven en spreken (incl. gesprekken voeren) - Duits in de klas (als instructietaal) 		
Taalkundige kennis	<ul style="list-style-type: none"> - Algemene taalkunde (incl. semantiek en pragmatiek) - Grammatica (incl. interferentie problematiek) - Lexicale kennis (incl. spelling) - Fonetiek, uitspraak en fonologie - Varianten van de taal 		
Sociaal-culturele kennis	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis van land en samenleving - Kennis van geschiedenis en geografie - Kennis van literatuur en cultuur - Intercultureel bewustzijn 		
Duits als schoolvak	<ul style="list-style-type: none"> - Kerndoelen en examens - Vak en maatschappij - Interferentie - Doeltaal als voertaal - Methodologieën - ICT 		
Het leren van een taal	<table border="0" style="width: 100%;"> <tr> <td style="vertical-align: top;"> <ul style="list-style-type: none"> - Het leren van een taal - Cognitieve en meta-cognitieve strategieën - Methodologieën voor het onderwijzen van Duits - Motivatie - Woordenschat </td> <td style="vertical-align: top; padding-left: 20px;"> <ul style="list-style-type: none"> - Grammatica - Taalvaardigheden - Uitspraak - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn - Communicatiestrategieën </td> </tr> </table>	<ul style="list-style-type: none"> - Het leren van een taal - Cognitieve en meta-cognitieve strategieën - Methodologieën voor het onderwijzen van Duits - Motivatie - Woordenschat 	<ul style="list-style-type: none"> - Grammatica - Taalvaardigheden - Uitspraak - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn - Communicatiestrategieën
<ul style="list-style-type: none"> - Het leren van een taal - Cognitieve en meta-cognitieve strategieën - Methodologieën voor het onderwijzen van Duits - Motivatie - Woordenschat 	<ul style="list-style-type: none"> - Grammatica - Taalvaardigheden - Uitspraak - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn - Communicatiestrategieën 		

Domein	Categorieën/kernconcepten	
Taalachtergrond van de leerlingen	<ul style="list-style-type: none"> - Het leren van een taal - Taalvaardigheid - Relevantie van het vak - Uitspraak - Grammatica 	<ul style="list-style-type: none"> - Woordenschat - Socio-culturele kennis en intercultureel bewustzijn - Communicatiestrategieën - Toetsing en voortgang
MVT ⁴⁰ -vakdidactiek specifiek	<ul style="list-style-type: none"> - Methodologieën van MVT - BVE-specifiek - Projecten 	

Een vakinhoudelijk bekwame leraar Duits beheerst aan het einde van de opleiding het Duits op C1-niveau van het Common European Framework of Reference (CEFR).

Profilering

De lerarenopleiding Duits van Hogeschool Utrecht wil niet alleen een taaldocent afleveren, maar ook een cultuurdocent die de Duitse (jeugd-)literatuur, de geschiedenis van het land en de moderne samenleving kent. De student kent de Duitse cultuur uit eigen ervaring en is op de hoogte van de recente maatschappelijke ontwikkelingen in de DACH-landen (Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland).

Zie voor de beschrijving van de overige bevindingen (generieke SBL-competenties, profilering en eigen inkleuring, onderzoek, internationale dimensie, afstemming met het werkveld en vakgenoten) het generieke gedeelte van dit rapport.

Weging en Oordeel

Zie voor weging en oordeel het generieke deelrapport. Er is voor de tweedegraads lerarenopleiding Duits geen aanleiding af te wijken van dit algemene oordeel 'goed'.

⁴⁰ Moderne Vreemde Talen

23.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting NVAO: De inhoud en vormgeving van het programma stellen de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

Zie voor bevindingen over de generieke aspecten van deze opleiding (opzet en inhoud van het generieke programma, werkplekleren, praktijkgericht onderzoek, internationale dimensie, afstudeerrichtingen, didactische uitgangspunten en werkvormen, instroom en doorstroom, personeel algemeen en generieke voorzieningen) het generieke deelrapport.

Inhoud en vormgeving programma

Opzet en inhoud van het vakspecifieke programma Duits

De opleiding heeft in het relatieschema Duits zichtbaar gemaakt bij welke modulen/onderwijseenheden welke onderdelen van de generieke, de ICT en de vakspecifieke kennisbasis aan bod komen en op welk niveau. De programma's voor voltijd en deeltijd zijn in grote lijnen gelijk.

In 2015-2016 is de opleiding gestart met een herzien curriculum. Het gaat om herordening van cursussen met als doel de studeerbaarheid te verbeteren en gepersonaliseerd leren mogelijk te maken. Het auditpanel heeft de leerplanschema's in de studiegids en het opleidingsplan bestudeerd en heeft vastgesteld dat de opleiding een programmaopzet heeft, waarbij goed is nagedacht over de (verticale en horizontale) samenhang. Het vakspecifieke curriculum is opgebouwd uit zes leerlijnen, die we hieronder kort zullen toelichten. Elke leerlijn kent een thematische opbouw.

Vakspecifieke leerlijnen	Toelichting
Sprache	<i>Cursussen: Introdution in das Studium</i> (zie instroom), <i>Medien, Schule Beruf, Unternehmen MBO</i> . Binnen de leerlijn <i>Sprache</i> staat de eigen taalvaardigheid van de studenten centraal. Studenten zijn impliciet en expliciet met hun eigen taalontwikkeling bezig. Spreekvaardigheid is integraal onderdeel van alle vakken, want overal is de communicatie in het Duits. In studiejaar 2016-2017 doet de opleiding mee met een eerder gestarte landelijke pilot: studenten moeten, voordat ze aan de landelijke kennisbasis Duits kunnen deelnemen, het Goethe C1 examen hebben behaald ⁴¹ . Bij de cursus <i>Unternehmen MBO</i> verwerven studenten in bepaalde mate de taal van het bedrijfsleven en verdiepen ze hun kennis van grammatica in de context van het bedrijfsleven. Studenten verdiepen zich tevens in de organisatie, werkwijze en plaats van het vak Duits in het mbo.

⁴¹ Het landelijk overleg Lerarenopleidingen Duits heeft inmiddels besloten dat het niet meer volgordeijk is (eerst Goethe dan LKB). Studenten kunnen nu ook nog na de LKB het Goethe C1 behalen.

Vakspecifieke leerlijnen	Toelichting
Linguïstiek	<i>Cursussen: Linguïstiek, Grammatik en Sprachenwissenschaft/Falsche Freunde</i> De studenten krijgen in deze leerlijn een inleiding in de algemene taalwetenschap. Na een kort overzicht van de basisprincipes en de geschiedenis van de taalwetenschap houden de studenten zich met de verschillende hoofddisciplines van de taalwetenschap bezig: fonetiek en fonologie, morfologie, syntaxis en semantiek. Bovendien worden struikelblokken voor taalleerders van het Duits door een contrastieve ⁴² benadering aan de orde gesteld.
Sprache und Kultur	<i>Cursussen: Auslandsaufenthalt, Internationalisierung und Berlinreise</i> De studenten maken kennis met de cultuur, geschiedenis en geografie van de DACH-landen. Tijdens het <i>Auslandsaufenthalt</i> verwerven de studenten niet alleen kennis over de taal, maar ook over de samenleving, de cultuur, de gebruiken en het alledaagse leven in Duitstalige landen. Deze cursus wordt afgesloten met een presentatie op het niveau van Goethe B2. De studenten presenteren over hun ervaringen in een Duitstalig land en welke invloed dit heeft op hun leraarschap. De cursus <i>Berlinreise</i> staat in het teken van het organiseren en uitvoeren van een excursie naar Berlijn.
Literatuur	<i>Cursussen: Prosaanalyse, Gattungen & Genres und Didaktik Jugendliteratur.</i> Bij <i>Prosaanalyse</i> maken studenten kennis met algemene literaire begrippen. Hierna zijn ze in staat om literaire werken te analyseren en kritisch te beoordelen met het oog op het gebruik van de onderbouw in het algemeen voortgezet onderwijs. In <i>Gattungen & Genres</i> vindt een verdieping van <i>Prosaanalyse</i> plaats. Studenten leren het gelezen werk in een bredere culturele en historische context te plaatsen en ze leren een wetenschappelijk benaderingswijze toe te passen. <i>Didaktik Jugendliteratur</i> heeft een duidelijke connectie met vakdidactiek: studenten leren wat het belang van lezen is en hoe ze jeugdliteratuur kunnen onderwijzen. In de cursus wordt ook aandacht besteed aan de theorie en praktijk van de omgang met fictionele teksten in de onderbouw en bovenbouw. Ieder jaar vinden, als onderdeel van de literatuurcursussen, in samenwerking met de Stichting Cultuur & Kommunikation (onderdeel van het Goethe Instituut) minimaal vier lezingen door Duitstalige auteurs op het instituut plaats.
Landeskunde	<i>Cursussen: Deutschland, Österreich & Schweiz, Deutsche Geschichte nach 1945 und Deutschsprachige Kultur</i> In de leerlijn <i>Landeskunde</i> maken de studenten kennis met de Duitstalige gebieden. Ze oriënteren zich op de geschiedenis, geografie, topografie, regionale verschillen, sociaal economische structuur en het politieke systeem. Binnen deze leerlijn wordt ook aandacht besteed aan het Duitstalige medialandschap met als doel om dit in de eigen beroepspraktijk te integreren.
Fachdidactiek	<i>Cursussen: Einführung in die Fachdidaktik, Didactische Grammatik, Prüfen und Benoten und DAF Spiele & Zielsprache ist Verkehrssprache.</i> Studenten maken kennis met de theorie en de verschillende didactische mogelijkheden met betrekking tot het aanleren van de vier vaardigheden in het moderne vreemde talenonderwijs in de onderbouw. Binnen de leerlijn vakdidactiek ontwerpen studenten vanaf het begin af aan onderwijs. In jaar 1 ligt voor vakdidactiek de nadruk op observatie en informatie, in de vak- en beroeps cursussen komt geleidelijk steeds meer de nadruk op het ontwikkelen van eigen lesmateriaal te liggen. De benaderingen van Staatsen (2009) worden m.b.t. de vier vaardigheden en de kerndoelen gekoppeld en getoetst aan de bestaande praktijk op de scholen. Het toetsen en beoordelen van de vier vaardigheden worden bij de cursus <i>Prüfen und Benoten</i> aangeleerd. Afhankelijk van de afstudeerrichting van de student wordt de toetsing in het voortgezet onderwijs of beroepsonderwijs bestudeerd.

Het auditpanel heeft mooie programmaonderdelen gezien en vindt de balans en de aansluiting in het programma tussen theorie en praktijk goed. Dit blijkt onder meer uit het volgende:

- Tijdens hun stage voeren studenten vakdidactische opdrachten uit, gerelateerd aan de vakspecifieke kennisbasis Duits. Zo krijgen studenten de opdracht om een ICT applicatie te maken voor communicatieve taalspelletjes in het Duits. De opdrachten zijn erop gericht om een brug te slaan tussen vakspecifieke theorie die studenten in hun opleiding aangeboden krijgen en hun lespraktijk op de stageschool.

⁴² Contrastieve taalkunde (ook wel differentiële taalkunde genoemd) is een deelgebied van de vergelijkende taalwetenschap waarin de verschillen en overeenkomsten tussen talen op praktische wijze worden omschreven.

- Binnen de beroepscursussen geven studenten onder meer mini-lessen en maken ze lesvoorbereidingen; de theorie hiervan hebben ze geleerd bij vakdidactiek. Daarnaast brengen studenten hun ervaring in/mee van het werkplekleren.
- Studenten ontwikkelen producten (lesopzet, lessenseries, lesmateriaal) die zij direct in de schoolpraktijk kunnen gebruiken.

Ook heeft het panel de literatuurlijst ingezien. Het heeft geconstateerd dat de opleiding gebruik maakt van de reguliere werken die op meerdere lerarenopleidingen worden gebruikt. Voor de meeste cursussen staan naast Nederlandstalige studieboeken ook Duitstalige studieboeken op het programma. Dit geldt zowel voor didactiek (behalve in het eerste jaar) als voor *Landeskunde*, *Literatur*, *Grammatik* en *Spracherwerb*. Daarnaast lezen de studenten literaire werken (inclusief jeugdliteratuur) tijdens de opleiding. De opleiding maakt verder gebruik van actueel lesmateriaalaanbod van Duitstalige organisaties, zoals het Goethe Instituut en de *Bundeszentrale für Politische Bildung*. Ten slotte gebruikt de opleiding, bijvoorbeeld in de cursus *Sprache und Kultur*, het grote aanbod van Duitstalige media (tv, film, muziek, internet, tijdschriften en kranten). Studenten leren o.a. om deze mediacontent te didactiseren.

De profilering van de opleiding ten aanzien van de docent als 'cultuurdrager' komt het sterkst tot uiting in het ontwikkelingslint voor Bildung (zie het generieke gedeelte van dit rapport), in de leerlijn *Sprache und Kultur* en in de diverse internationaliseringsactiviteiten die de opleiding aanbiedt (zie hieronder bij 'Internationalisering'). Ook in de andere leerlijnen ziet het auditpanel de aandacht voor cultuur terug. Zo komt bij *Didaktik Jugendliteratur* aan bod, dat het behandelen van literatuur ook een manier is om cultuuraspecten over te brengen aan leerlingen. Bij de excursies waar studenten aan deelnemen, moeten ze ook nadenken hoe ze via zo'n excursie leerlingen iets kunnen meegeven van de Duitse cultuur.

Het panel ziet ook ruimte voor verbetering. Op basis van de documentanalyse (studiegids, cursushandleidingen) is het auditpanel van oordeel, dat de opleiding het curriculum op een aantal punten nog kan aanscherpen, als je kijkt naar de eisen van de landelijke kennisbasis. Het panel wil de opleiding ter overweging meegeven om:

- de bronnen bij *Landeskunde* aan te vullen m.b.t. Zwitserland en Oostenrijk;
- de historische *Landeskunde* uit te bouwen (19^e eeuw: Vormärz, Paulskirche, Reichsgründung);
- het aantal boeken bij *Jugendliteratur* te vergroten (minimaal 10 boeken, onderbouw).

Ook werd ten tijde van de audit het C1-niveau niet expliciet getoetst (zie voor meer toelichting standaard 4).

Didactische uitgangspunten en werkvormen

- Het curriculum en de lessen worden vormgegeven met het principe 'practice what you preach': docenten geven les zoals ze willen dat hun studenten dat zelf ook doen op school. De didactische principes en werkvormen die docenten aanreiken voor studenten zijn voorbeeldmatig voor de beroeps-/lespraktijk van de student (dubbele-bodem-principe). Docenten passen in hun lessen bijvoorbeeld zelf ook activerende didactiek toe met de bedoeling dat de studenten dit ook voor hun eigen lessen gebruiken. Dit is met name zichtbaar in de cursussen schrijf- en spreekvaardigheid. Studenten bevestigen in de auditgesprekken dat de docenten het principe van 'practice what you preach' veelvuldig toepassen: ze testen bijvoorbeeld in hun lessen ook zelf nieuwe activerende werkvormen uit – denk aan denken-delen-uitwisselen; werken met duo's; kennis delen en verdiepen in expertgroepen; 'flipping the classroom' in de digitale leeromgeving – en fungeren op deze wijze als voorbeeldfunctie voor de studenten.
- De opleiding gaat uit van communicatief talenonderwijs⁴³ en hanteert zo veel mogelijk het principe van doeltaal = voertaal. Ook tijdens het werkplekleren spreken studenten, waar

⁴³ De communicatieve benadering ziet bestudering van de taal niet meer als doel op zich, een vreemde taal wordt ook niet meer uitsluitend geleerd om literaire teksten te lezen, maar taal wordt gezien als middel om een boodschap over te brengen.

mogelijk, Duits met hun leerlingen. Mooi in dit kader is de cursus Unterrichtsprache Deutsch. Door deze module gaan studenten de doeltaal in hun lessen inzetten en hierop reflecteren.

- De opleiding zorgt ervoor dat de student ICT kan gebruiken in het onderwijs en heeft hierbij aandacht voor de aansluiting bij de leerbehoeften van een relevante doelgroep. Studenten moeten bijvoorbeeld een digitaal product maken voor gebruik in de les bij uitspraakregels; ze werken met korte films en integreren die in een kleine website bij *Landeskunde* of werken in het kader van *Literatur* aan hun schrijfvaardigheid door middel van een blog of ter voorbereiding van de lessen in een wiki.
- In het generieke deelrapport is vermeld, dat de lerarenopleidingen kiezen voor gepersonaliseerd leren en daarbij gebruik maken van de blended leeromgeving HUBL. De opleiding Duits heeft een eerste aanzet gemaakt voor het blended maken van het cursusaanbod. In studiejaar 2015-2016 worden hier verdere stappen in gezet. De opleiding kan hierbij gebruik maken van de good practices van de lerarenopleiding Engels die een voorloper op dit gebied is.

Internationalisering

Het panel heeft gemerkt, dat de opleiding studenten reeds vanaf jaar 1 de gelegenheid biedt om zich internationaal te oriënteren (zie ook de beschrijving van de leerlijnen, o.a. de lijn *Sprache und Kultur*). In elk jaar van de opleiding bezoeken studenten het Duitstalige buitenland. Zij lopen stage op middelbare scholen in de grensregio; er worden excursies georganiseerd naar Bonn (*Haus der Geschichte*), Aken (Euregio) en Berlijn. De studenten worden actief betrokken bij de voorbereidingen van deze excursies. Ze vergelijken schoolsystemen, ze onderzoeken de didactische en pedagogische visie en aanpak in Duitsland, ze overwinnen hun drempelvrees om later zelf contact te leggen met scholen in Duitsland en ze ontwikkelen hun taalvaardigheid. Het auditpanel is zeer positief over deze schoolbezoeken.

De voltijdstudenten zijn verplicht in periode D (= twee maanden) in hun tweede studiejaar in een Duitstalig land aan een universiteit of hogeschool te studeren of stage te lopen op een Duitse onderwijsinstelling. Er zijn o.a. samenwerking met Wenen, Hamburg, Bonn, Essen, Duisberg en Trier. Bij terugkomst houden de studenten een presentatie voor de eerstejaars. Voor het *Auslandssemester* krijgt de student 5 EC, terwijl hij of zij vaak 15 EC aan vakken volgt in het buitenland. De opleiding was ten tijde van de audit in gesprek met de examencommissie om te kijken hoe zij recht kan doen aan de inspanningen die de student in het buitenland heeft gedaan. Ook het auditpanel wil pleiten voor de toekenning van de studiepunten die studenten in het buitenland behalen.

De opleiding acht een buitenlandervaring dusdanig van toegevoegde waarde voor a) de taalvaardigheid van de student, b) het ontwikkelen van interculturele competenties (zoals intercultural awareness) en c) de Bildung dat zij studenten graag zou willen verplichten om hun minorruimte in te vullen met een buitenlandverblijf. Het is echter HU-breed beleid dat studenten vrije keuze hebben bij het invullen van hun minorruimte, dus daar is nog een wedstrijd te winnen voor de opleiding.

De deeltijdstudenten gaan niet naar het buitenland, maar volgen een cursus *Internationalisierung*. Hierin doen ze onderzoek naar de wijze waarop het Duitstalig onderwijs op de (leer-)werkplek is ingevoerd. Deeltijdstudenten worden daarnaast gestimuleerd om hun vakantie voor culturele activiteiten in Duitsland te gebruiken; iets dat de meeste studenten ook daadwerkelijk doen.

Onderzoek

Naast de aandacht voor praktijkonderzoek in de generieke onderzoekslijn Beroepsproducten vinden er ook in de vakcursussen kleine onderzoeken plaats, zoals een onderzoek naar culturele verschillen tussen Nederland en de DACH-landen. Ook leren studenten kritisch naar bronnen te kijken en deze op juiste wijze te gebruiken in hun producten. In Beroepsproduct 3 (zie ook standaard 4) moet de studenten uiteindelijk in staat zijn om door middel van onderzoek vakdidactische verbeteringen aan te brengen in de schoolpraktijk, bijvoorbeeld verbetering van de kwaliteit van toetsing. Daarbij moeten studenten gebruik maken van wetenschappelijke bronnen en zelf ook een literatuuronderzoek uitvoeren op basis waarvan zij een concrete lessenserie, instructie, handleiding etc. ontwikkelen.

Afstudeerrichtingen

Zoals in het generieke deelrapport is aangegeven, maken voltijdstudenten maken vanaf studiejaar 2015-2016 aan het einde van het tweede studiejaar een keuze voor de afstudeerrichting algemeen vormend onderzoek (avo) of beroepsonderwijs (bo). Tijdens de audit heeft het panel gevraagd naar de stand van zaken met betrekking tot het voorbereiden van de studenten op het geven van Duits in het beroepsgerichte onderwijs (bo). De opleiding heeft een eerste aanzet gedaan door vanaf dit studiejaar de cursus *Unternehmen MBO* in te voeren. Studenten hebben kennis gemaakt met de didactiek in het mbo door in gesprek te gaan met docenten en leerlingen en hebben lesmateriaal gemaakt dat de docenten in het mbo kunnen gebruiken.

Daarnaast kunnen studenten kiezen voor de variant algemeen vormend of voor die van beroepsgericht onderwijs bij *Prüfen & Benoten* (Vakdidactiek 3) en bij de eindcursus *DAF Spiele & Zielsprache ist Verkehrssprache* (Vakdidactiek 4). Zo leren studenten, zoals aangegeven in bij de beschrijving van de leerlijn *Sprache*, bij *Prüfung und Benoten* hoe ze verschillende manieren van toetsen kunnen inzetten bij verschillende niveaus (havo, vwo, (v)mbo). De opleiding is voornemens om de aandacht voor het mbo nog verder uit te bouwen; iets dat het auditpanel toejuicht.

Instroom

De studentenpopulatie bij het vak Duits kenmerkt zich door een grote diversiteit in leeftijd, achtergrond en vooropleiding. Sommigen geven al (onbevoegd) les als leraar Duits. Een relatief groot deel van onze instromende studenten is native speaker (*Muttersprachler*) of heeft persoonlijke contacten met kennissen of familie in Duitstalige landen. Met de matchingprocedure voor de voltijd en de intake voor de deeltijd (zie ook generieke gedeelte van dit rapport) krijgt de opleiding zicht op o.a. de kennis, het niveau en de verwachtingen van de student. Vanwege de grote diversiteit binnen de instroom is ervoor gekozen het vak *Introduktion in das Studium* aan te bieden. Deze cursus heeft een diagnostisch karakter, waardoor studenten én de opleiding inzicht krijgen in hun nog te ontwikkelen taalcompetenties. Het instroomniveau varieert van A2 tot B1. De *Muttersprachler* hebben uiteraard een veel hoger niveau.

Personeel

De vakgroep Duits bestaat uit acht bevlogen docenten. Alle docenten hebben een master afgerond, van wie vijf een wo-master en twee een hbo-master. Eén docent is gepromoveerd. Ze hebben allemaal ervaring met het lesgeven op het voortgezet onderwijs; één docent heeft ervaring met lesgeven op het mbo. Zij is ook de ontwikkelaar van de module beroepsonderwijs.

Het auditpanel heeft vastgesteld dat er de afgelopen jaren veel verloop is geweest bij de vakgroep Duits. Dit heeft er onder meer voor gezorgd dat de participatie in landelijke gremia minder was dan gewenst. Vanaf studiejaar 2014-2015 is de rust weer teruggekeerd. Het huidige team is enthousiast aan de slag gegaan met de actualisatie van het curriculum en heeft de blik ook weer meer naar buiten gericht, als het gaat om deelname aan bijvoorbeeld het landelijk vakoverleg Duits. Het auditpanel wil de opleiding meegeven om de externe oriëntatie te verankeren (zie aanbevelingen).

De docenten worden hierbij goed ondersteund door het management dat alert is op de werkdruk. Zo heeft de teamleider een docent uitgeroosterd voor lesgeven in de master, zodat er meer ontwikkeltijd beschikbaar kwam voor de curriculumherziening. Het auditpanel wil de opleiding complimenteren. Met een bijna nieuw team heeft ze veel bereikt.

Het auditteam heeft vastgesteld, dat de vakgroep op een mooie manier aan de eigen professionalisering werkt. Niet alleen studenten zitten in een leerteam (zie het generieke gedeelte van dit rapport 'didactische uitgangspunten en werkvormen', ook docenten. Het cluster Talen heeft vier keer per jaar vakgroepoverstijgende studiedagen. Om de samenwerking in het cluster te vergroten zijn er op initiatief van de docenten nu ook leerteams gemaakt. Deze leerteams zijn gekoppeld aan een bepaald thema of concept en docenten formuleren van tevoren hun leervragen op het betreffende onderwerp. Zo is er een leerteam taalkunde, waarin de docenten van de lerarenopleiding Duits, Frans, Duits en Spaans elkaar ontmoeten. Daarnaast volgen docenten, waar nodig en/of wenselijk, cursussen. Zo heeft een docent een cursus blended learning gevolgd.

Het auditteam heeft geconstateerd dat de docenten van de opleiding goed op de hoogte zijn en blijven van wensen en eisen vanuit het beroepsonderwijs. Praktisch alle docenten begeleiden studenten in het werkplekleren (Studie en Werk). Hiermee houden zij voeling met actuele ontwikkelingen in de praktijk t.a.v. de vakinhoudelijke component. Ook krijgen ze zicht op actuele ontwikkelingen door deelname aan congressen en cursussen en lidmaatschappen van vakverenigingen, zoals Levende Talen, Velon en de Vereniging Lerarenopleiders Duits.

De studenten die het auditpanel sprak, waren tevreden over hun docenten, hun inhoudelijke kennis en de betrokkenheid van docenten. Ze bevestigen dat docenten het principe van 'practice what you preach' toepassen. Ze hebben hier en daar iets gemerkt van de wisselingen van de wacht (bijvoorbeeld bij Landeskunde waar de invallende docent minder kennis had over Zwitserland en Oostenrijk), maar bevestigen dat de rust is wedergekeerd en dat het team goed bereikbaar is. Als er iets is, kun je altijd binnenlopen (korte lijnen) en wordt er met je meegedacht.

Voorzieningen

De tweedegraads lerarenopleiding Duits heeft, naast de al in het generieke gedeelte van dit rapport beschreven voorzieningen, geen andere, vakspecifieke voorzieningen nodig. Zie voor de bevindingen over de voorzieningen het generieke gedeelte van dit rapport.

Weging en Oordeel

Het panel is van oordeel, dat de tweedegraads opleiding Duits van de HU een praktijkgerichte opleiding is die verzorgd wordt door een bevlogen en ruim gekwalificeerd team dat blijvende aandacht heeft voor de eigen professionalisering. De leerteams zijn een mooi voorbeeld van het laatste punt. Het programma kent een mooie opbouw en zit goed in elkaar. De opleiding heeft een goede balans gecreëerd tussen theorie en het toepassen van deze theorie in de praktijk. De studenten zijn tevreden over de vakinhoudelijke en vakdidactische kwaliteit van hun docenten.

Zoals in het generieke gedeelte van dit rapport is gesteld, bieden de opleidingen de studenten aan de hand van de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' met de daarin opgenomen programmaonderdelen voldoende mogelijkheden hun competenties, (vakspecifieke) kennis en (vakspecifieke) vaardigheden op een steeds hoger niveau te ontwikkelen. Alle opleidingen hebben in het curriculum expliciete aandacht voor onderzoekend vermogen in de onderwijspraktijk en Bildung. Sterk element is ook het werkplekleren op de Keurmerkscholen en de samenwerking binnen de opleidingsscholen.

Via de cursussen en de zes vakspecifieke leerlijnen ontwikkelen de studenten de vakspecifieke kennis en vaardigheden die zij nodig hebben als docent Duits. De keuze van de opleiding Duits om zich te profileren op cultuur uit zich o.a. in een sterke leerlijn Sprache und Kultur en een stevig opgezet internationaliseringsprogramma. De gebruikte literatuur is relevant en van hbo-niveau. De opleiding heeft in het programma al stappen gezet in de inhoudelijke concretisering van de afstudeerrichting bo. Het auditpanel is van mening, dat dit een mooi programmaonderdeel kan worden. De ontwikkeling van de nieuwe instituutsbrede beroeps cursus 'leraar in het beroepsonderwijs' draagt hier alleen nog maar meer aan bij.

In het generieke gedeelte van dit rapport is vermeld, dat de opleidingen voldoende aandacht besteden aan de kwaliteit van de instromende studenten door het bieden van een studiekeuzecheck, het houden van matchingsgesprekken en intakeavonden, een streng vrijstellingenbeleid en het afnemen van een diagnostische taaltoets in het eerste studiejaar gevolgd door het bieden van deficiëntiecursussen voor taal waar nodig/gewenst. Voor Duits geldt de opleiding vanwege de grote diversiteit binnen de instroom een extra diagnostische toets in het programma heeft opgenomen om zicht te krijgen op het instapniveau van de instromende studenten.

De aanwezige voorzieningen werken ondersteunend aan de studie.

Naast de hierboven genoemde sterke elementen ziet het auditpanel ook ruimte voor verbetering, o.a. in de aanscherping van het curriculum met betrekking tot de kennisbasis, het verder uitbouwen van de oriëntatie op het mbo in het programma en borging en verankering van de externe oriëntatie. Dit maakt dat het auditpanel voor deze standaard tot het oordeel '(ruim) voldoende' komt.

23.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing

Toelichting NVAO: De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk. De examencommissie van de opleiding borgt de kwaliteit van de tentaminering en examinering.

Bevindingen

Zoals op Instituutsniveau is afgesproken, heeft de opleiding Duits de toetsing van het curriculum inzichtelijk gemaakt in een toetsprogramma. De opleiding borgt op een goede manier de kwaliteit van toetsen en beoordelen. We noemen een aantal aspecten:

- Elke cursus heeft een toetsplan.
- Voor de toetsen heeft de opleiding toetsmatrijzen of rubrics opgesteld.
- Het zogenoemde vier-ogenprincipe in het kader van valide en betrouwbaar toetsen is terug te zien bij het opstellen van toetsen en opdrachten, waarbij de docent van de module zijn ontwerp voorlegt aan een collega. Ook voor het opstellen van de rubrics/matrijzen geldt, dat deze worden opgesteld door twee docenten.
- Tijdens de correctie is overleg ingepland en in geval van twijfel worden de betreffende toetsen door een tweede corrector bezien.
- Het vier-ogenprincipe komt altijd terug bij het beoordelen van de eindwerken en de exemplarische afstudeermodule, waar altijd twee examinatoren bij betrokken zijn.
- Tevens neemt de Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen twee keer per jaar een steekproef bij de vakinhoudelijke cursussen. Eén docent Duits heeft zitting in deze Expertgroep.

De Cluster Expertgroep voor Toetsen en Beoordelen (CETB) van het cluster talen neemt vergelijkbare cursussen en daaraan gelieerde toetsen van de moderne vreemde talen onder de loep. Ook worden de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsen onderzocht en wordt in kaart gebracht op welke niveau(s) van de taxonomie van Bloom en van Miller getoetst wordt. Vakken van de opleiding Duits worden aan het einde van het studiejaar 2015-2016 getoetst.

Zie voor de generieke bevindingen met betrekking tot het toetsen en beoordelen verder het generieke gedeelte van dit rapport.

Landelijke kennisbasistoets (LKT)

Tijdens de audit zijn de uitkomsten van de landelijke kennisbasistoets aan de orde geweest. Voor de opleiding Duits geldt dat 83% van de studenten de toets in één keer haalt. Van de 18 studenten die de afgelopen twee jaar deelnamen aan de LKT, hebben 15 de toets inmiddels gehaald. De scores op de toets waren niet afwijkend van de landelijke scores voor Duits. De opleiding traint expliciet niet op de toetsafname, maar informeert de studenten wel over de landelijke toets. De landelijke kennistoets is in twee thema's verdeeld: taalkundige kennis en sociaal-culturele kennis over doeltaallanden. De cultuurcursussen zijn ontwikkeld met de begrippenlijst van de landelijke kennistoets in het achterhoofd.

Eigen waarneming van het auditpanel van de toetsen Duits

Het auditpanel heeft tijdens de audit een selectie van toetsen bestudeerd⁴⁴ en is daar in het algemeen positief over. De opleiding werkt met een mix van toetsvormen zoals tentamens, blogs, video dagboeken, essays, artikelen, presentaties, sales pitches, groeps- en individuele portfolio's enz. Ook oriënteert de opleiding zich op de mogelijkheid van digitaal toetsen,

⁴⁴ Onder meer Didaktik 1, Prosaanalyse 1, Spracherwerb 1, Sprache und Kultur 2, Prüfen und Benoten 3.

bijvoorbeeld kleine toetsen bij woordenschat of grammatica. De variatie is ruimschoots voldoende en de opdrachten sluiten aan bij de inhoud.

In de beroepsproducten van de verschillende leerjaren is een opbouw in moeilijkheidsgraad te zien. Bij de meeste toetsen zaten heldere, SMART geformuleerde leerdoelen. Bij verschillende vakken maken studenten én een kennistoets én een dossier, zo geven studenten aan in het auditgesprek. Het auditpanel vindt deze spreiding aan toetsvormen positief, maar wil de opleiding meegeven om alert te blijven op de werkdruk voor zowel de student als de docent. De opleiding heeft aangegeven dat dit met name het geval is bij de generieke vakken; bij het vak Duits is één toets per cursus standaard.

Het auditpanel vond dat de toetsen correct beoordeeld waren. De portfoliobeoordeling in het assessment Startbekwaam vond het panel gedegen. Het auditpanel heeft videofragmenten gezien met voorbeelden van een presentatie van een student en het vraaggesprek met de assessoren. Er was sprake van een zorgvuldige (en terechte) beoordeling waarbij alle competenties werden nagelopen en aan de hand van de indicatoren werden beoordeeld. Vanuit dit oogpunt is het oordeel voldaan/niet voldaan op zich logisch. Een cijfer is dan niet noodzakelijk. Dit blijft niettemin een discussiepunt, als het gaat om het waarderen van excellente studenten.

Naar aanleiding van de bestudeerde toetsen, portfolio's en beroepsproducten heeft het panel ten aanzien van de beoordelingsprocedure nog een aantal aanbevelingen. Allereerst een klein formeel punt: zorg dat alle beoordelingsformulieren zijn voorzien van de vereiste handtekeningen. Het panel ziet verder graag dat de opleiding de manier waarop de weging – bijvoorbeeld tussen product, evaluatie en procesverslag bij het beroepsproduct – en (de verdeling van) de puntentelling tot stand komen, inzichtelijk maakt/onderbouwt.

Toetsing van de exemplarische module *Sprache und Kultur 3*

De vakcursus *Sprache und Kultur 3* is tot 2014-2015 aangemerkt als cursus die exemplarisch is voor het eindniveau. Kennis, vaardigheden en didactiek opgedaan in *Spracherwerb*, *Sprache und Kultur* en *Didaktik* komen hier samen. De studenten worden getentamineerd op algemene taalwetenschap (50%) en maken de vaktoets *Unterrichtssprache Deutsch* (50%). De studenten leveren voor *Unterrichtssprache Deutsch* vooraf een filmfragment/filmfragmenten van een les/lessen in, waarin het doeltaal-voertaalprincipe onderdeel van de les vormt. Tevens leveren zij een verslag (essay) in, waarin ze hun keuzes vakdidactisch onderbouwen. Dat dient als basis voor een gesprek, waarin de studenten in staat moeten zijn in Duitse vaktaal over hun lespraktijk te vertellen.

Met ingang van 2015-2016 is de cursus *Fachdidaktik 4: DAF Spiele & Zielsprache ist Verkehrssprache* exemplarisch voor het eindniveau van het vak. De cursus wordt afgesloten met een assessment waarin de student zijn of haar taalvaardigheden demonstreert op Goethe C1. Tevens laat hij of zij zien het principe doeltaal-voertaal te kunnen hanteren tijdens de lessen met betrekking tot de specifieke doelgroep. De toetsing van *Fachdidaktik 4* vindt dan ook voor een deel in de lespraktijk van de studenten plaats, iets wat het auditpanel sterk vindt.

Het auditpanel heeft het werk van acht studenten van het vakonderdeel uit de afstudeereenheid (*Sprache und Kultur 3*) bekeken (zie voor de bevindingen onder standaard 4).

Studenten zijn tevreden over de toetsing. Alle cursushandleidingen zijn voorzien van een overzicht waaruit o.a. blijkt hoe de leerdoelen getoetst worden en volgens welke beoordelingscriteria. Ze weten dus wat ze moeten leren, wat er van hen verwacht wordt en hoe ze worden beoordeeld. Zij geven in het auditgesprek verder aan dat zij de leerdoelen, de inhoud en de opbouw van de toetsen duidelijk vinden. Ook vinden ze dat de resultaten tijdig bekend gemaakt worden.

Weging en Oordeel

Het auditpanel heeft een aantal aandachtspunten geformuleerd, te weten de onderbouwing van de toekenning van het puntenaantal en de verdeling hiervan (weging) en het zorgvuldig volgen van de beoordelingsprocedures.

In het generieke gedeelte van dit rapport is reeds vermeld, dat het auditpanel onder de indruk is van hoe de tweedegraads lerarenopleidingen van de HU de laatste jaren het toetsen en beoordelen hebben opgepakt. Ook de professionalisering in het kader van het verkrijgen van BKE/SKE, de aandacht voor het toetsen en beoordelen op studiemiddagen en kalibratie-bijeenkomsten moeten in dit verband genoemd worden. Mooi is ook het aanbod van het Leerwegaafhankelijk toetsen. De examencommissie vervult een stevige rol in de borging van het toetsen en beoordelen.

De tweedegraads lerarenopleiding Duits heeft met haar toetsprogramma, toetsplan, toetsmatrijzen en rubrics haar toetssysteem goed op orde. Zij toetst op een valide, betrouwbare en inzichtelijke manier met behulp van gevarieerde toetsvormen of de studenten de beoogde (eind)kwalificaties hebben bereikt. De opleiding past het vier-ogenprincipe structureel toe bij het toetsen en beoordelen. De drie expertgroepen (Instituutsexpertgroep, Cluster Expertgroep Toetsen en Beoordelen en Expertgroep Toetsen en Beoordelen voor Beroep) vervullen een belangrijke rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsen.

Het auditpanel komt op grond van bovenstaande bevindingen – toetssysteem is goed op orde met enkele aandachtspunten – tot een oordeel 'goed' voor deze standaard.

4.4. Gerealiseerde eindkwalificaties

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het gerealiseerde niveau blijkt uit de resultaten van tussentijdse en afsluitende toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

Wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren

Reeds in het generieke deel van dit rapport meldde het auditpanel dat het gerealiseerde niveau inderdaad blijkt uit de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk functioneren. Deze bevinding is onverkort van toepassing op de opleiding Duits. De vakgroep Duits heeft van oudsher veel contacten met haar masterstudenten onder wie veel alumni. Daarnaast heeft zij een alumniplatform. Beide geven de vakgroep goed zicht op hoe alumni functioneren in het werkveld. Dit beeld is positief.

Eigen oordeel van het auditteam over het gerealiseerde niveau

De student dient, zoals aangegeven, aan het einde van de opleiding niveau C1 (CEFR/ERK) te hebben voor alle vier de taalvaardigheden (domein 1.1. van de kennisbasis). Verder moeten ze de doeltaal als voertaal in de klas kunnen toepassen en het gebruik ervan kunnen beargumenteren. In domein 1.2 worden de eisen met betrekking tot Duits in de klas beschreven. Om te kunnen toetsen of studenten in de onderbouw van het voortgezet onderwijs en het mbo te kunnen functioneren en het principe van doeltaalvoertaal kunnen hanteren, zijn er twee toetsen:

1. Deelname voor alle lerarenopleidingen aan de *C1-Prüfung*⁴⁵ van het Goethe Instituut. Aan het einde van het derde jaar en in de hoofdfase worden de taalvaardigheden van de studenten hiermee getoetst met het gestandaardiseerde Goethe Certificaat C1.
2. *Unterrichtssprache Deutsch* (voorheen onderdeel van *Sprache und Kultur 3*; m.i.v. 2015-2016 van *Fachdidaktik 4*: deze toets, ontwikkeld vanuit de Vereniging van Lerarenopleiders Duits (VL0D), toetst de toepassing en de verantwoording van het gebruik van Duits als voertaal.

De opleidingen Duits hebben in 2013-2014 een pilot uitgevoerd met het *Goethe Zertificat*. De opleiding Duits van Hogeschool Utrecht heeft hier niet aan meegedaan (vanwege logistieke/organisatorische redenen). Door het ontbreken van een expliciete toetsing op C1-niveau is het onduidelijk of de student het vereiste taaleindniveau bereikt. De opleiding heeft aangegeven, dat ze via de afsluitende opdracht in *Sprache und Kultur 3* heeft aangetoond dat alle studenten inhoudelijk én taalvaardig het niveau Goethe C1 beheersen. De beoordeling hiervan was voor het auditpanel echter niet altijd even inzichtelijk.

Vanaf cohort 2015-2016 is het Goethe examen verplicht. Studenten moeten dit examen behaald hebben, voordat ze het eindassessment Startbekwaam mogen doen. Hiermee is er een expliciete borging van de beheersing van de taalvaardigheden op niveau C1.

⁴⁵ Door het algemene, niet beroepsgebonden karakter van de C1-Prüfung gaat deze toets niet in op de beroepsgerichte taalvaardigheid (globaal: praten over onderwijs). Ook is er geen aandacht voor Duits in de klas (voertaal = doeltaal). Daarnaast zijn de eisen t.a.v. uitspraak, woordenschat en correctheid lager dan voor leraren Duits in Nederland gewenst is. *Unterrichtssprache Deutsch* voorziet in deze lacunes.

Afstudeereenheid

De afstudeereenheid bestaat uit de vakcursus *Sprache und Kultur 3*, Beroepsproduct 3, de landelijke kennistoets en het Assessment Startbekwaam. Op de LKT zijn we bij standaard 3 reeds ingegaan. Hieronder geven we het oordeel van het panel weer op de drie overige onderdelen⁴⁶.

Unterrichtssprache Deutsch (Sprache und Kultur 3)	De toetsing bestaat uit een schriftelijke toets en een opdracht/assessment. Het auditpanel heeft een aantal essays bestudeerd en video's van assessments gezien. In het gesprek met de student is er ruimte voor verbetering op het niveau van de reflectie. Het gesprek beschreef veelal de lespraktijk, maar bleef wat aan de oppervlakte. Dit had meer naar meta-niveau kunnen worden getrokken; iets dat je verwacht op C1 niveau. Het auditpanel vindt het van belang, dat het eindgesprek bij <i>Unterrichtssprache Deutsch</i> echt op niveau is. Positief is de koppeling tussen theorie en praktijk die gemaakt wordt. Ook komt er in het gesprek veel taalaanbod tot stand dat goed kan worden beoordeeld.
Beroepsproduct 3	In Beroepsproduct 3 doen studenten onderzoek naar mogelijkheden van vernieuwing in het taalonderwijs. Het auditpanel heeft opdrachten gezien die van complexe aard waren. De combinatie van een theoretische verkenning en een daaruit voortvloeiend beroepsproduct vond het auditpanel sterk. Alle producten, zowel de project- als de leerverslagen, zijn op eindniveau. Een paar bevindingen: <ul style="list-style-type: none">- up-to-date en zinvol literatuuronderzoek;- duidelijke hoofdvragen vanuit de praktijk;- onderbouwing van de methodiek;- uit de resultaatbeschrijvingen vloeien logisch de conclusies;- mooie opbouw van een lessenserie;- in de leerverslagen voldoende reflectie op proces en onderzoeksmatig handelen. Aandacht voor spelling behoeft nog enige aandacht. In sommige projectverslagen hadden meer/andere bronnen gebruikt kunnen worden.
Assessment Startbekwaam	De portfolio's met de bewijsmaterialen voor de verschillende competenties op basis waarvan de studenten hun assessment Startbekwaam hebben afgelegd, zagen er overzichtelijk uit en bevatten een behoorlijke variëteit aan bewijsstukken. Uit de portfolio's kan geconcludeerd worden dat de studenten in staat zijn op bachelorniveau te functioneren en is staat zijn om gevarieerd en gedifferentieerd les te geven. Elke competentie wordt goed beschreven en – meestal – vanuit de theorie onderbouwd. Studenten gebruiken hierbij verwijzingen naar recente literatuur. Over het algemeen vond het auditpanel dat studenten goed konden reflecteren op hun eigen handelen, bijvoorbeeld a.d.h.v. voorbeeldfragmenten van een les. Er is ruimte voor verbetering in de theoretische onderbouwing en in de keuze voor de hierbij gebruikte literatuur (zoals vakdidactische literatuur).

Samenvattend is het auditpanel van oordeel, dat de studenten Duits met de verschillende onderdelen uit de afstudeereenheid aantonen dat zij beschikken over het niveau dat van een startbekwaam tweedegraads leraar Duits mag worden verwacht. Aandacht vraagt het auditpanel voor het voeren van het eindgesprek bij de vaktoets op C1-niveau en de theoretische onderbouwing van het gemaakte werk; zeker gezien het belang dat de lerarenopleidingen hechten aan competentie 8 'onderzoekend handelen in de onderwijspraktijk'.

⁴⁶ Het auditteam heeft van acht studenten uit het jaar 2013-2014 en 2014-2015 het eindwerk van de exemplarische module *Sprache und Kultur 3* en van vier studenten het Beroepsproduct 3 en het Assessment Startbekwaam.

Weging en Oordeel

Het auditpanel is van oordeel dat de studenten in hun eindwerken hebben aangetoond dat zij op het vereiste bachelorniveau beschikken over de competenties van een startbekwaam tweedegraads leraar Duits. Daarnaast hebben alle afgestudeerde studenten de landelijke kennisbasistoets met minimaal een voldoende afgesloten. Het auditpanel vindt het goed, dat er vanaf studiejaar 2015-2016 externe borging is van de beheersing van de taalvaardigheden op niveau C1.

Alumni en vertegenwoordigers vanuit het werkveld onderschrijven dat het niveau van de afgestudeerden aansluit op het niveau waarop zij geacht worden in de beroepspraktijk te functioneren.

Het auditteam is van oordeel dat de studenten degelijk werk hebben geleverd in hun eindwerkstukken. Met in achtneming van de aandachtspunten (theoretische onderbouwing en literatuurgebruik) acht het auditteam het oordeel 'goed' op zijn plaats.

24. ALGEMEEN EINDOORDEEL DUIJS

De bevlogen en ruim gekwalificeerde docenten van de tweedegraads lerarenopleiding Duits van de HU zorgen ervoor dat het afnemende werkveld kan beschikken over startbekwame tweedegraads leraren Duits voor scholen in het algemeen voortgezet en beroepsgerichte onderwijs. Het bijzondere praktijkgerichte programma met de twee hoofdlerlijnen 'Kennis en vaardigheden' en 'Leren en onderzoeken in de praktijk' en de focus op het opleiden van de Utrechtse leraar met o.a. aandacht voor effectief leraarsgedrag, activerende didactiek, een kritische onderzoekende houding en Bildung, zijn hierbij belangrijke elementen.

Het auditpanel beoordeelt standaard 1 met betrekking tot de doelstellingen en eigen profilering voor alle tweedegraads lerarenopleidingen van de HU met een 'goed'. Het auditteam beoordeelt standaard 2 met betrekking tot het generieke en vakspecifieke programma, het personeel en de voorzieningen met een 'voldoende' (tot ruim voldoende) en standaard 3 met betrekking tot het toetsen en beoordelen voor de tweedegraadslerarenopleiding Duits met een 'goed'. Voor standaard 4, het gerealiseerde niveau, is het oordeel 'goed' op zijn plaats.

Het auditteam komt op grond van de beslisregels van de NVAO tot het eindoordeel 'goed' voor de tweedegraads lerarenopleiding Duits van de HU.

25. AANBEVELINGEN DUIJS

Het auditpanel heeft buiten hetgeen al is vermeld in het bovenstaande vakrapport en de aanbevelingen in het generieke gedeelte van dit rapport, geen andere aanbevelingen voor de lerarenopleiding Duits.

We zetten hieronder nog enkele aanbevelingen onder elkaar:

- Zorg voor aanscherping van het curriculum met betrekking tot de kennisbasis.
- Zorg voor toekenning van de studiepunten die de student haalt in het *Auslandssemester*.
- Bouw de oriëntatie op het mbo verder uit.
- Er is ruimte voor verbetering in de theoretische onderbouwing en in de keuze voor de hierbij gebruikte literatuur (zoals vakdidactische literatuur).

Voor verdere toelichting verwijzen we naar het hoofdstuk dat de standaarden beschrijft.

26. SCORETABEL DUIJS

Scoretabel paneloordelen Hogeschool Utrecht hbo-bacheloropleiding leraar vo 2^e graad Duits voltijd/ deeltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde eindkwalificaties	G
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	V
Standaard 3. Toetsing	G
Standaard 4. Gerealiseerde eindkwalificaties	G
Algemeen eendoordeel	G

BIJLAGE I Programma, werkwijze en beslisregels

Auditdag kernpanel, donderdag 29 oktober 2015				
12:30 – 13:00 uur	vooroverleg panel			
13.00-17.00 uur	Presentatie			
	materialen inzien	cluster talen	cluster exact	cluster Welzijn, Zorg en Maatschappij
		deel kernpanel + vakdeskundigen Linda Heijmans Juan Espinola Theo Bijkerk Claire Ohlenschlager Marianne Stienen	deel kernpanel + vakdeskundigen Dave van Breukelen Johan Gademan Liesbeth van de Grint	deel kernpanel + vakdeskundigen Paul Holthuis Chris Diederiks
	Open spreekuur			
	Rondleiding			

Auditdag: dinsdag 3 november 2015			
Tijd / ruimte	Onderdelen	Onderwerpen	Auditoren (kernpanel)
	Management; Examencommissie en IETB; Generieke onderwerpen; lectoren en kenniskringleden		
11.30 uur ruimte 2.071	Ontvangst auditcommissie door management Instituut Archimedes en projectleider.		Ruud van der Herberg, voorzitter Eric Ploeger, domeindeskundige Harry Claessen, werkvelddeskundige Miranda Timmermans, referent Tugce Kinik, student Rianne Versluis, secretaris
11.45 – 12.45 ruimte 2.071	Lunch + vooroverleg kernpanel		
12.45 – 13.30 ruimte 2.053	Gesprek met management <ul style="list-style-type: none"> Jaap van Voorst, instituutsdirecteur met portefeuilles professionele markt, personeel, internationalisering, financiën, strategie. Dick de Wolff, directeur Faculteit Educatie. Monique Speyer, manager bedrijfsvoering. Annemieke van Ee, clustermanager Exact; portefeuillehouder kwaliteitszorg en rendement. Nynke van Ingen, clustermanager Welzijn, Zorg en 	<ul style="list-style-type: none"> eigenheid / inkleuring opleidingen/ambities / voorloper zijn/blended learning; dubbele bevoegdheid; honourstrajecten; implementatie afstudeerrichtingen 'algemeen vormende onderwijs' en 'beroepsgericht onderwijs' (focuspunt); pedagogisch didactisch getuigschrift (PDG); educatieve minor beroepsonderwijs; kopopleidingen; visie op tekortvakken; 	Ruud van der Herberg Eric Ploeger Harry Claessen Miranda Timmermans Tugce Kinik Rianne Versluis

Auditdag: dinsdag 3 november 2015

Tijd / ruimte	Onderdelen	Onderwerpen	Auditoren (kernpanel)
	<p>Maatschappij; portefeuillehouder onderzoek en innovatie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • René Karman, clustermanager talen; portefeuillehouder onderwijs bachelor en master • Hugo de Heer, secretaris 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ relatie beroepenveld; ▪ internationale dimensie; ▪ onderzoeksdimensie; ▪ borging hbo-niveau ▪ borging kwaliteit instroom (focuspunt); ▪ borging kwaliteit docenten/de docent als vakdidacticus (focuspunt). 	
13.30 – 13.45	Pauze		
13.45 - 14.30 Ruimte:2.053	<p>Gesprek met Examencommissie en InstituutsExpertgroep Toetsen en Beoordelen (IETB).</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Thea van Rooyen, voorzitter EC ▪ Eugene Diederiks, vicevoorzitter EC ▪ Niek Grooters (IETB, IA) ▪ Marlies de Vos (IETB, IA) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bevoegdheden en taken examencommissie en IETB; ▪ rol in de interne kwaliteitszorg toetsing en beoordeling en borging daarvan ▪ feitelijk uitvoering daarvan ▪ implementatie/afname landelijke kennistoetsen ▪ borging van gerealiseerd eindniveau ▪ borging Pedagogisch Didactisch getuigschrift (PDG) en Educatieve Minor Beroepsonderwijs (<i>met focus op de aandachtspunten vanuit de documentenanalyse</i>). 	<p>Ruud van der Herberg Eric Ploeger Harry Claessen Miranda Timmermans Tugce Kinik, Rianne Versluis</p>
14.30 - 14.45 uur	Pauze		
14.45 – 15.45 Ruimte 2.053	<p>Gesprek generiek</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Lisette Munneke, hogeschoolhoofddocent generieke onderdelen. ▪ Marjolijn Kroon, productmanager beroepscursussen (1) ▪ Hannah Wielenga, productmanager Studie en Werk; Assessment Startbekwaam; Pedagogisch didactisch getuigschrift (2) ▪ Monique van der Laarschot, productmanager Beroepsproducten (3) ▪ Michel van Schaik, beleidsmedewerker werkplekieren; projectleider Academische opleidingsscholen (4) ▪ Theo van den Bogaart, hogeschoolhoofddocent academieteam blended learning (5) ▪ Stefanie Snijders, productmanager kopopleidingen (6) 	<p>Generieke onderwerpen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Beroepscursussen (1); ▪ Studie en Werk en Assessment Startbekwaam (2) ▪ Pedagogisch didactisch getuigschrift (2); ▪ Beroepsproducten (onderzoek) (3); ▪ Opleiding en Opleidingsscholen (4); ▪ Didactisch concept blended learning (5); ▪ Kopopleidingen (6); ▪ Educatieve Minor Beroepsonderwijs (7); ▪ eigen inkleuring programma van de vakoverstijgende onderdelen (onderzoek, Bildung) ▪ implementatie afstudeerrichtingen 'algemeen vormende onderwijs' en 'beroepsgericht onderwijs' binnen de vakoverstijgende onderdelen (focuspunt) ▪ beoordelen en toetsen bij de vakoverstijgende onderdelen; 	<p>Ruud van der Herberg Eric Ploeger Harry Claessen Miranda Timmermans Tugce Kinik Rianne Versluis</p>

Auditdag: dinsdag 3 november 2015

Tijd / ruimte	Onderdelen	Onderwerpen	Auditoren (kernpanel)
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jacquélien Bolding, teamleider omgangskunde (6) ▪ Hermien Vosseveld, productmanager educatieve minor beroepsonderwijs (7) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kwaliteit/aansluiting instromers (focuspunt) ▪ relatie docenten beroepenveld ▪ eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie 	
15.45-16.00	Pauze		
16.00 -16.45 ruimte 2.053	<p>Gesprek lectoren en kenniskringleden</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Daan Andriessen, lector van het lectoraat Methodologie van praktijkgericht onderzoek (1). ▪ Lisette Munneke, lid kenniskring Methodologie van praktijkgericht onderzoek(1). ▪ Elly de Bruijn, lector van het lectoraat Beroepsonderwijs, Faculteit Educatie (2). ▪ Gitta Verhoeven, projectleider avo/bo (2). ▪ Monique van der Laarschot, lid kenniskring Beroepsonderwijs(2). ▪ Cok Bakker, lector van het Lectoraat Normatieve professionalisering, Faculteit Educatie (3). ▪ Peter Mesker, lid kenniskring Normatieve professionalisering; hogeschoolhoofddocent academieteam internationalisering (3). 	<p>Verbinding onderwijs en onderzoek t.a.v.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ onderzoek in de bachelor (1) ▪ afstudeerrichtingen algemeen vormend ▪ onderwijs en beroepsgericht onderwijs (2) ▪ internationale oriëntatie en Bildung (3). 	<p>Ruud van der Herberg Eric Ploeger Harry Claessen Miranda Timmermans Tugce Kinik Rianne Versluis</p>
16.45 - 17.00 17.00 - 17.30 Ruimte 2.053 17.00 - 17.30 17.30 - 18.00	<p>Kernpanel gaat na of zij nog vragen heeft. Zo nee, na overleg kernpanel</p> <p>Zo ja, gesprek met diegenen die het kernpanel wil spreken. na overleg kernpanel</p>		<p>Ruud van der Herberg Eric Ploeger Harry Claessen Miranda Timmermans Tugce Kinik Rianne Versluis</p>

Auditdag: woensdag 4 november 2015

Tijd / ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
8.15 uur ruimte 2.071	Ontvangst door vertegenwoordigers van opleidingen Talen en Exact.					
8.30 – 9.00 ruimte 2.071	startoverleg kernpanel					
9.00 – 9.30 ruimte 2.071	startoverleg panel ronde 1 + 2			startoverleg panel A Ruud van der Herberg, vz. Eric Ploeger, domeindesk Tugce Kinik, student Daniëlle de Koning, secr. Linda Heijmans Juan Espinola		startoverleg panel B Harry Claessen, vz Sander van Egmond, student Rianne Versluis, secr. Dave van Breukelen
9.30-10.15 ruimte 2.053 (Frans) ruimte 2.047 (techniek)	Gesprek met docenten ronde 1 Talen: Frans Exact: natuurkunde	<ul style="list-style-type: none"> ▪ inhoud en vormgeving vakspecifiek programma / (implementatie) kennisbasis (focuspunt) ▪ eigen inkleuring programma ▪ keuze werkvormen ▪ beoordelen en toetsen / (implementatie) kennistoetsen (focuspunt) ▪ borging niveau ▪ relatie docenten beroepenveld ▪ eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie ▪ afstudeerrichtingen avo en bo ▪ blended learning ▪ onderzoek 	Docenten opleiding cluster Talen Frans Marleen IJzerman, Charline Rouffet Eline Daling Frits Fischer	panel opleiding cluster Talen Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Linda Heijmans	docenten opleiding cluster Exact natuurkunde Martijn de Kat Peter Duifhuis Joep Jongen Martijn Koops	panel opleiding cluster Exact Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Dave van Breukelen
10.15 – 10.30	Pauze					

Auditdag: woensdag 4 november 2015

Tijd / ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
10.30 – 11.15 Ruimte 2.053 (Spaans) Ruimte 2.047 (techniek)	Gesprek met docenten ronde 2 Talen: Spaans Exact: techniek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ inhoud en vormgeving vakspecifiek programma / (implementatie) kennisbasis (focuspunt) ▪ eigen inkleuring programma ▪ keuze werkvormen ▪ beoordelen en toetsen / (implementatie) kennistoetsen (focuspunt) ▪ borging niveau ▪ relatie docenten beroepenveld ▪ eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie ▪ afstudeerrichtingen avo en bo ▪ blended learning ▪ onderzoek 	docenten opleiding cluster Talen Spaans Klaas Doorlag Mariska Dinkelman Virna Sol Marike Brijder Karin Haan Silvia Sepulcre	panel opleiding cluster Talen Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Juan Espinola	docenten opleiding cluster Exact techniek Martijn de Kat Gerald van Dijk Niek Grooters Sacha Toppel	panel opleiding cluster Exact Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Dave van Breukelen
11.15 – 11.30	Pauze					
11.30 – 12.30 ruimte 2.053 Frans/Spaans ruimte 2.047 nat.+techniek	Gesprek met studenten vt/dt ronde 1 + 2 Talen Frans+ Spaans Exact natuurkunde+ techniek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kwaliteit en relevantie programma ▪ studeerbaarheid/ voltijd-deeltijd/blended learning/flexibele routes ▪ aansluiting/matching/intake dt ▪ toetsen en beoordelen ▪ kwaliteit docenten ▪ opleidingsspecifieke voorzieningen ▪ onderzoek 	studenten opleiding Cluster Talen Frans Nino van Dijk 2 vt Petra Risseeuw 3 dt Daan Rossewij 4 dt Casandra van Hout 4 dt Spaans Mijke Pothof 1 dt Sanne Maring 2 vt Maik Zwaneveld 3 vt Julieta Talamoni 3 vt Sofie Helsloot 4 vt	panel opleiding Cluster Talen Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Linda Heijmans Juan Espinola	studenten opleiding Cluster Exact natuurkunde Luuk Bevers 2 dt Sanne Cornelis 2 dt Guus Schuur 3 vt techniek Matthias Dankers 2 vt Jeroen Boss 2 dt Rick van der Vorm 3 dt	panel opleiding Cluster Exact Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Dave van Breukelen
12.30 – 13.30	Lunchpauze			Lunchpauze		Lunchpauze

Auditdag: woensdag 4 november 2015

Tijd / ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
ruimte 2.071 (auditcommissie) ruimte 2.025 (IA)	Na overleg ronde 1+2 startoverleg ronde 3+4			Na overleg panel A Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Linda Heijmans Juan Espinola startoverleg panel C Ruud van der Herberg,vz. Eric Ploeger, domeindeskundige Tugce Kinik, student Daniëlle de Koning, secr. Theo Bijkerk Claire Ohlenschlager		Na overleg panel B Harry Claessen Sander van Egmond Dave van Breukelen startoverleg panel D Harry Claessen,vz. Sander van Egmond, student Rianne Versluis, secr. Johan Gademan Fer Coenders
13.30 - 14.15 ruimte 2.053 ruimte 2.047	Gesprek met docenten ronde 3 Talen: Duits Exact: wiskunde	<ul style="list-style-type: none"> ▪ inhoud en vormgeving vakspecifiek programma / (implementatie) kennisbasis (focuspunt) ▪ eigen inkleuring programma ▪ keuze werkvormen ▪ beoordelen en toetsen / (implementatie) kennistoetsen (focuspunt) ▪ borging niveau ▪ relatie docenten beroepenveld ▪ eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie ▪ afstudeerrichtingen avo en bo 	docenten opleiding cluster Talen Duits Jose Akkermans Oliver Greiner Esther Hokken Sabine v.d. Brink	panel opleiding cluster Talen Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Theo Bijkerk	docenten opleiding cluster Exact wiskunde Michiel Heijnen Theo v.d. Bogaart Jeanine Daems Gery Gorter Luuk Hoevenaars	panel opleiding cluster Exact Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Johan Gademan

Auditdag: woensdag 4 november 2015

Tijd / ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
		<ul style="list-style-type: none"> blended learning onderzoek 				
14.15-14.30	pauze					
14.30 - 15.15 ruimte 2.053 (Engels) ruimte(2.047) (scheikunde)	Gesprek met docenten ronde 4 Talen Engels Exact scheikunde	<ul style="list-style-type: none"> inhoud en vormgeving vakspecifiek programma / (implementatie) kennisbasis (focuspunt) eigen inkleuring programma keuze werkvormen beoordelen en toetsen / (implementatie) kennistoetsen (focuspunt) borging niveau relatie docenten beroepenveld eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie afstudeerrichtingen avo/bo blended learning onderzoek 	docenten opleiding cluster Talen Engels Frederique de Jong Marlies de Vos Stephanie Edwards Jenny du Plessis Peter Oosterhuis Greetje Reeuwijk Carina Janse	panel opleiding cluster Talen Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Claire Ohlenschlager	docenten opleiding cluster Exact scheikunde Marjolijn de Kroon Remco Vasterink	panel opleiding cluster Exact Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Fer Coenders
15.15 - 15.30	pauze					
15.30 - 16.30 ruimte 2.053 (Duits/Engels) ruimte 2.047 (wiskunde/scheikunde)	Gesprek met studenten vt/dt ronde 3 + 4 Talen: Duits+ Engels Exact: wiskunde+ scheikunde	<ul style="list-style-type: none"> kwaliteit en relevantie programma studeerbaarheid/ voltijd-deeltijd/blended learning/flexibele routes aansluiting toetsen en beoordelen kwaliteit docenten opleidingsspecifieke voorzieningen onderzoek (beroepsproducten) 	studenten opleiding Cluster Talen Duits Kai Lubkeman 2dt Sacira Cinic 2dt Bea Petersen 3dt Engels Amy Akrofi 1vt Loes Brekhof 2vt Ruben Asselberg 3vt Gwen Schermij 3dt	panel opleiding cluster Talen Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Theo Bijkerk Claire Ohlenschlager	studenten opleiding Cluster Exact wiskunde Maxime ter Burg 2vt Rik Kok 2dt Laura Holkers 3vt Martine de Jong 3vt Marieke Oonk 3vt scheikunde Timothy Prins 2vt Angelique de Kloe 3vt	panel opleiding cluster Exact Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Johan Gademan Fer Coenders

Auditdag: woensdag 4 november 2015

Tijd / ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
					Kees-Jan van Dam 2dt	
16.30 ruimte 2.071	Na overleg ronde 3+4			Na overleg panel C Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik Daniëlle de Koning Theo Bijkerk Claire Ohlenschlager		Na overleg panel D Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Johan Gademan Fer Coenders

Auditdag donderdag 5 november

Tijd en ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
8.15 uur ruimte 2.071	Ontvangst door vertegenwoordigers van opleidingen Talen, Exact, omgangskunde en gezondheidszorg en welzijn					
8.30 – 9.00 ruimte 2.071	startoverleg kernpanel					
9.00 – 9.30 ruimte 2.071	startoverleg panel ronde 5 en 6			startoverleg panel E Ruud van der Herberg, vz Sander van Egmond, student Ger Broers, secr Paul Holthuis Chris Diederiks		startoverleg panel F Eric Ploeger, vz Harry Claessen, domeindeskundige Tugce Kinik, student Rianne Versluis, secr. Tonny van Dobbenburgh
9.30-10.15 ruimte 2.053 (geschiedenis) ruimte 2.047 (gezondheidsz. en welzijn)	Gesprek met docenten ronde 5 cluster Welzijn, Zorg en Maatschappij geschiedenis gezondheidszorg en welzijn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ inhoud en vormgeving vakspecifiek programma / (implementatie) kennisbasis (focuspunt) ▪ eigen inkleuring programma ▪ keuze werkvormen ▪ beoordelen en toetsen / (implementatie) kennistoetsen (focuspunt) ▪ borging niveau ▪ relatie docenten beroepenveld ▪ eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie ▪ afstudeerrichtingen avo en bo. ▪ blended learning 	docenten opleiding geschiedenis Peter Mesker Jaap Patist Tim Kuipers Dirk v.d.Veen Andrea Vink	panel opleiding geschiedenis Ruud van der Herberg Sander van Egmond Ger Broers Paul Holthuis	docenten opleiding gezondheidszorg en welzijn Jacqueline Bolding Herry in den Bosch Anke Tollenaar Edy Ranada Toos van Stralen	panel opleiding gezondheidszorg en welzijn Eric Ploeger Harry Claessen Tugce Kinik Rianne Versluis Tonny van Dobbenburgh

Auditdag donderdag 5 november

Tijd en ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
10.15 – 10.30	Pauze	<ul style="list-style-type: none"> onderzoek 				
10.30 – 11.15	Gesprek met docenten ronde 6 cluster Welzijn, Zorg en Maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> inhoud en vormgeving vakspecifiek programma / (implementatie) kennisbasis (focuspunt) eigen inkleuring programma keuze werkvormen beoordelen en toetsen / (implementatie) kennistoetsen (focuspunt) borging niveau relatie docenten beroepenveld eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie afstudeerrichtingen avo en bo blended learning onderzoek 	<p>docenten opleiding</p> <p>aardrijkskunde Klaas Doorlag Alienke Jansen Rob Houtgast Vincent van Maaden</p>	<p>panel opleiding aardrijkskunde</p> <p>Ruud van der Herberg Sander van Egmond Ger Broers Chris Diederiks</p>	<p>docenten opleiding</p> <p>omgangskunde Jacqueline Bolding Monique v.d.Laarschot Dick Bastiaanssen Babs Hermsen Christina Schouten</p>	<p>panel opleiding omgangskunde</p> <p>Eric Ploeger Harry Claessen Tugce Kinik Rianne Versluis Tonny van Dobbenburgh</p>
11.15 – 11.30	Pauze					
11.30 – 12.30	Gesprek met studenten vt/dt/kopopleiding ronde 5 + 6	<ul style="list-style-type: none"> kwaliteit en relevantie programma studeerbaarheid/ voltijd-deeltijd/blended learning/flexibele routes aansluiting toetsen en beoordelen kwaliteit docenten opleidingsspecifieke voorzieningen onderzoek (beroepsproducten) 	<p>studenten opleiding</p> <p>geschiedenis Hint El Hossiny 1 vt Kimberley Roquas 2vt Niels Brunius 2dt Emma v.d.Boogaardt 3vt</p> <p>aardrijkskunde Rinse Spoon 2vt Sjors Lansing 2vt Jeroen Hazeleger 3vt Dominique van Stroe</p>	<p>panel opleiding geschiedenis + aardrijkskunde</p> <p>Ruud van der Herberg Sander van Egmond Ger Broers Paul Holthuis Chris Diederiks</p>	<p>studenten opleiding</p> <p>gezondheidszorg en welzijn Carry Sewberath Misset 1dt Nissrine Haddouch 1vt Marlies Bresser 2vt Rowie v.d. Hoek 4vt</p> <p>omgangskunde Stijn Burgers 2vt Ingrid Talsma 2dt</p>	<p>panel opleiding gezondheidszorg en welzijn+ omgangskunde</p> <p>Eric Ploeger Harry Claessen Tugce Kinik Rianne Versluis Tonny van Dobbenburgh</p>

Auditdag donderdag 5 november

Tijd en ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
			4vt		Daan van Riet 3vt Diana v.d. Wind 3dt	
12.30 – 13.30 Ruimte 2.071	Lunchpauze Na overleg ronde 5+6 startoverleg ronde 7			Lunchpauze Na overleg panel E Ruud van der Herberg Sander van Egmond Ger Broers Paul Holthuis Chris Diederiks startoverleg panel G Ruud van der Herberg,vz Tugce Kinik, student Ger Broers, secr Marianne Stienen		Lunchpauze Na overleg panel F Eric Ploeger Harry Claessen Tugce Kinik Rianne Versluis Tonny van Dobbenburgh startoverleg panel H Eric Ploeger, vz, Harry Claessen, domeindeskundige Sander van Egmond, student Rianne Versluis, secr Liesbeth v.d. Grint
13.30 - 14.15 uur ruimte 2.053 (Nederlands) ruimte 2.047 (biologie)	Gesprek met docenten ronde 7 Talen: Nederlands Exact: biologie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ inhoud en vormgeving vakspecifiek programma / (implementatie) kennisbasis (focuspunt) ▪ eigen inkleuring programma ▪ keuze werkvormen ▪ beoordelen en toetsen / (implementatie) kennistoetsen (focuspunt) ▪ borging niveau ▪ relatie docenten beroepenveld ▪ eigen deskundigheid docenten/ docent als vakdidacticus (focuspunt)/ VELON registratie 	Docenten opleiding cluster Talen Nederlands Caroline Korpershoek Kees Nuijten Johanna v.d.Borden Rianne Jansen Janneke ter Beek	panel opleiding cluster Talen Ruud van der Herberg Tugce Kinik Ger Broers Marianne Stienen	docenten opleiding cluster Exact biologie Jeff Gradener Anna Verdoes Colinda Burger Jaap Schrickx	panel opleiding cluster Exact Eric Ploeger Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis, Liesbeth v.d. Grint
14.15-14.30	pauze					
14.30 - 15.15 uur	Gesprek met studenten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ kwaliteit en relevantie programma 	studenten Opleiding Cluster Talen	panel Opleiding cluster Talen	studenten opleiding Cluster Exact	panel opleiding cluster Exact

Auditdag donderdag 5 november

Tijd en ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
ruimte 2.053 (Nederlands) ruimte 2047 (biologie)	vt/dt/kopopleiding ronde 7 Talen Nederlands Exact biologie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ studeerbaarheid/ voltijd-deeltijd/blended learning/kopopleiding/flexibele routes ▪ aansluiting ▪ toetsen en beoordelen ▪ kwaliteit docenten ▪ opleidings specifieke voorzieningen ▪ onderzoek (beroepsproducten) 	Nederlands Simone Groot 3vt Emmy Müller 2vt Anniqne Schins 3 dt Arthur Agterberg 4 dt	Ruud van der Herberg Tugce Kinik Ger Broers Marianne Stienen	biologie Joyce Berkers 2vt Robbin v.d.Burg 3vt Rudy Ashmann 3vt Anita v.Renselaar 3dt Marc Bel 4dt Teslime Temüe 4vt	Eric Ploeger Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Liesbeth v.d.Grint
15.15 – 15.45	Na overleg ronde 7			Na overleg panel G Ruud van der Herberg Tugce Kinik Ger Broers Marianne Stienen		Na overleg panel H Eric Ploeger Harry Claessen Sander van Egmond Rianne Versluis Liesbeth v.d.Grint
15.45 – 16.30	<i>parallelsessie:</i> Vertegenwoordigers beroepenveld Alumni I	Onderwerpen voor beroepenveld: contacten met opleidingen over onder andere: <ul style="list-style-type: none"> ▪ actuele ontwikkelingen en doorvertaling naar programma ▪ andere wensen vanuit het werkveld ▪ eigen inkleuring opleiding ▪ werkplekleren/samen opleiden + begeleiding en beoordeling ▪ onderzoekscomponent ▪ niveau onderwerpen voor alumni over o.a. kwaliteit en relevantie van de opleiding (programma, docenten) - functioneren in de praktijk (en/of vervolgopleiding)	<u>Beroepenveld I</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Arjen Schouten (ROC MN) ▪ Petra Kemp (Anna van Rijn) <u>Alumni I</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Anne Kool (Ned) ▪ Peter van Klinken (Ned) ▪ Marjan Bakker (omgangskunde) ▪ Anschel Kolfschoten (GZW) ▪ Alicia Boada (Sp) ▪ Björn Velthuisen 	deel kernpanel I Harry Claessen, Rianne Versluis,		

Auditdag donderdag 5 november

Tijd en ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
Ruimte 2.047 (beroepenveld en alumni II)	Beroepenveld en alumni II		<p>(techniek)</p> <p><u>Beroepenveld II</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Wim v.d. Berg (Chr. Lyceum Veenendaal) ▪ Henny de Wit (Farel college) ▪ Wendy van Tongeren (Globecollege)/Janetta van Campenhout MBO Landstede <p>Alumni II</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Jasper Berden (Eng) ▪ Joyce Stegeman (wisk) ▪ Maurits Harmsen (ges) ▪ Janine Scholte (Fr) ▪ Joost Arends (scheik) ▪ Djanessa Eckhardt (bio) 	<p>deel kernpanel II</p> <p>Ruud van der Herberg Eric Ploeger Tugce Kinik</p>		
16.30 – 16.45 16.45 – 17.30	kernpanel gaat na of zij nog vragen heeft. Zo nee, voorbereiding op terugkoppeling			kernpanel:		
16.45 – 17.15 17.15 – 18.00	Zo ja, gesprek met diegenen die het kernpanel wil			Ruud van der Herberg Eric Ploeger, Harry Claessen, Tugce Kinik, Rianne Versluis,		
Ruimte 2.053						

Auditdag donderdag 5 november

Tijd en ruimte		Onderwerpen: vak, vakdidactiek, eventuele vragen rond generieke onderwerpen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen	Onderdeel VAK: gesprek met docenten en studenten (vakspecifiek)	Kernpanel en vakdeskundigen
	spreken. Voorbereiding op terugkoppeling					
17.30 of 18.00 ruimte 2.079	terugkoppeling naar alle belangstellenden					

Werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingen is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs" van 19 december 2014. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleidingen geleverde documentatie heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de voltijd/deeltijd variant(en).

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van de programma's. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleidingen, studenten en het werkveld, die waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten'.

De verificatie door het auditteam geschiedde door verscheidene malen hetzelfde onderwerp met verschillende geledingen te bespreken en aan de hand van additionele documentatie en - daar waar het de huisvesting en de materiële voorzieningen betreft- ook door eigen waarneming.

Na overleg met de betreffende opleidingen heeft het auditteam met in achtneming van de daartoe strekkende regels van de NVAO en op basis van zijn documentanalyse en de daaruit voortvloeiende specifieke aandachtspunten de keuze van de gesprekspartners vastgesteld.

Een open spreekuur maakte deel uit van het programma. Het auditteam heeft geconstateerd, dat de betreffende opleiding het open spreekuur tijdig en op correcte wijze onder de aandacht heeft gebracht van studenten en medewerkers.

Op de materialenmiddag voorafgaand aan de audit, heeft het auditteam een presentatie van de docenten over blended learning gekregen in de vorm van een korte workshop.

Om te kunnen beoordelen of de beoogde eindkwalificaties worden behaald, heeft het auditpanel een selectie van eindwerken bestudeerd overeenkomstig de NVAO-richtlijn 'beoordeling eindwerken'.

Het oordeel van het auditteam, vastgelegd in een conceptrapport, werd aan de betreffende opleidingen voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan een onderwerp 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scores. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgesomd in het 'Beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs, 19 december 2014'.

Wanneer er sprake is van verschillende varianten van een opleiding (bijvoorbeeld: voltijd, deeltijd en duaal), dan moet uit de beoordeling blijken dat voor elke variant de kwaliteit is gewaarborgd op grond van de standaarden uit het betreffende beoordelingskader om te komen tot een positief eindoordeel over de opleiding.

Indien een opleiding onder één CROHO-registratie wordt aangeboden op meerdere locaties, kan de opleiding alleen voor accreditatie in aanmerking komen als uit de beoordeling blijkt dat elke locatie voldoet aan de in het betreffende kader genoemde kwaliteitsstandaarden.

Beperkte opleidingsbeoordeling

- Het eindoordeel over een opleiding is in elk geval 'onvoldoende' indien standaard 1, 3 of 4 als 'onvoldoende' beoordeeld wordt. Een onvoldoende bij standaard 1 kan niet leiden tot het toekennen van een herstelperiode door de NVAO. Een 'onvoldoende' bij standaard 2 leidt altijd tot een herstelperiode, onafhankelijk van het eindoordeel van het panel.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'goed' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal voldoende zijn en twee standaarden als 'goed' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.
- Het eindoordeel over een opleiding kan alleen 'excellent' zijn indien tenminste alle standaarden minimaal 'goed' worden bevonden en twee standaarden als 'excellent' worden beoordeeld, waaronder in elk geval standaard 4.

BIJLAGE II Lijst geraadpleegde documenten GENERIEK

- Kritische reflectie opleidingen generiek
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding
- Opleidingsplan Tweedegraads lerarenopleidingen (BA) van Instituut Archimedes (2015)
- Inhoudsbeschrijving (op hoofdlijnen) van de programmaonderdelen, met vermelding van
 - eindkwalificaties, leerdoelen, werkvormen, wijze van toetsen, literatuur (verplicht / aanbevolen), betrokken docenten en studiepunten
- Cursushandleiding Beroepsproduct 2014-2015
- Cursushandleiding Beroepsproduct 2015-2016
- Generieke kennisbasis
- Addendum generieke kennisbasis tweedegraads lerarenopleidingen. Focus op beroepsonderwijs. (2013)
- Onderwijs- en examenregeling – OER
- Overzicht van het ingezette personeel
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid
- Professionaliseringsaanbod 2014-2015
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Jaarverslag examencommissie en verslagen opleidingscommissie
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen
- Procedure LOT (2014)
- Jaarverslag Examencommissie 2014
- Rapport Facultaire Toetscommissie FE. Onderzoek naar het eindniveau bachelor lerarenopleidingen Instituut Archimedes 2014
- Jaarverslag IETB
- Faculteit Educatie (2015) Blended learning bij de FE, over implementatie van een didactisch concept vormgegeven vanuit het perspectief van blended learning
- Visie op beroepsproducten in het curriculum van de bachelor lerarenopleidingen Archimedes, 2014
- Internationalisering Instituut Archimedes, 2013
- Hart voor het beroepsonderwijs. Beroepsgericht onderwijs in Archimedes, advies invulling Beroepsgerichte afstudeerrichting. Interne notitie, febr 2015
- Jaarplan 2014-2015; top 15. Instituut Archimedes, 2014
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Zie voor het overzicht van de geselecteerde kenmerkende vaktoetsen per opleiding, de hierna volgende overzichten per opleiding.

Het auditpanel heeft van de volgende studenten de volgende eindwerken (Beroepsproducten en Startbekwaamheidsdossiers) bekeken⁴⁷:

⁴⁷ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

Beroepsproducten:

Aantal	Studentnummer	Variant	cursusjaar
1	1585062	VT	2013-2014
2	1539811	VT	2013-2014
3	1627095	VT	2013-2014
4	1589870	VT	2013-2014
5	1529694	VT	2013-2014
6	1571045	DT	2013-2014
7	1604844	DT	2013-2014
8	1596170	VT	2014-2015
9	1609017	DT	2014-2015
10	1615482	DT	2014-2015
11	1213776	DT	2014-2015
12	1596857	DT	2014-2015
13	1612801	DT	2014-2015
14	1601597	DT	2014-2015
15	1633334	DT	2014-2015
16	1589332	VT	2014-2015
17	1563917	VT	2014-2015
18	1215790	DT	2014-2015
19	1605394	VT	2014-2015
20	1630443	DT	2014-2015
21	1566551	VT	2014-2015
22	1633192	DT	2014-2015
23	1629526	DT	2014-2015
24	1597736	DT	2014-2015
25	1605498	VT	2014-2015
26	1615450	DT	2014-2015
27	1632753	DT	2014-2015
28	1610559	VT	2014-2015
29	1603135	VT	2014-2015
30	1609949	VT	2014-2015
31	1574417	DT	2014-2015
32	1603135	DT	2014-2015
33	1610559	DT	2014-2015
34	1594877	DT	2014-2015
35	1602081	VT	2014-2015
36	1610091	DT	2014-2015
37	1627277	DT	2014-2015
38	1628307	DT	2014-2015
39	1570401	VT	2014-2015
40	1592038	DT	2014-2015
41	1139725	DT	2014-2015
42	1199535	DT	2014-2015
43	1611161	DT	2014-2015
44	1520986	VT	2014-2015
45	1653364	DT	2014-2015
46	1594715	VT	2014-2015
47	1621068	DT	2014-2015
48	1627025	DT	2014-2015
49	1592716	DT	2015-2016
50	1615645	VT	2015-2016
51	1081345	DT	2015-2016
52	1571260	DT	2015-2016

Startbekwaamheidsdossiers

Aantal	Studentnummer	Variant	cursusjaar
1	1530059	VT	2013-2014
2	1519934	VT	2013-2014
3	7512016	DT	2013-2014
4	1567891	KOP	2013-2014
5	1534664	VT	2013-2014
6	1614253	DT	2013-2014
7	1626017	DT	2014-2015
8	1578515	VT	2014-2015
9	1615266	DT	2014-2015
10	1574946	VT	2014-2015
11	1609949	VT	2014-2015
12	1516875	VT	2014-2015
13	1599732	VT	2014-2015
14	1174008	DT	2014-2015
15	1580384	KOP	2014-2015
16	1585720	DT	2014-2015
17	1610090	DT	2014-2015
18	1561175	DT	2014-2015
19	1608453	DT	2014-2015
20	1630682	DT	2014-2015
21	1604594	VT	2014-2015
22	1629526	DT	2014-2015
23	1605069	VT	2014-2015
24	1605498	VT	2014-2015
25	1615450	DT	2014-2015
26	1213776	DT	2014-2015
27	1571922	VT	2014-2015
28	1575980	VT	2014-2015
29	1556085	VT	2014-2015
30	1610091	DT	2014-2015
31	1594877	DT	2014-2015
32	1628307	DT	2014-2015
33	1650276	DT	2014-2015
34	1519774	DT	2014-2015
35	1628535	DT	2014-2015
36	1612421	DT	2014-2015
37	1520986	VT	2014-2015
38	1591421	DT	2014-2015
39	1605962	DT	2014-2015
40	1600317	VT	2014-2015
41	1594715	VT	2014-2015
42	1571260	VT	2015-2016
43	1633192	DT	2015-2016
44	1648920	DT	2015-2016
45	1592038	DT	2015-2016
46	1627025	DT	2015-2016

Zie voor het overzicht van de geselecteerde exemplarische vaktoetsen per opleiding, de hierna volgende overzichten per opleiding.

NEDERLANDS

- Kritische reflectie opleiding.
- Opleidingsplan tweedegraads lerarenopleiding Nederlands, Instituut Archimedes, 2015.
- Relatieschema Nederlands. Totaaloverzicht curriculum, competenties en kennisbases Nederlands.
- Studiegids Nederlands 2015-2016, incl. literatuurlijst, leerplanschema's Nederlands jaar 1 t/m 4.
- Toetsprogramma en toetsplannen Nederlands.
- Jaarplan Nederlands.
- Evaluatie uitwisseling van studenten, programma's en aanpak in de praktijk in het kader van het samenwerkingsverband met Artevelde, Gent.
- Domeinspecifiek referentiekader en de eindkwalificaties van de opleiding
- Onderwijs- en examenregeling – OER.
- Overzicht van het ingezette personeel:
 - naam, functie, omvang aanstelling, graad en deskundigheid.
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar (of van portfolio's / werkstukken waaruit het door de student bereikte eindniveau kan worden afgeleid).
- Toetsopgaven + beoordelingscriteria en normering (antwoordmodellen) en een representatieve selectie van gemaakte toetsen (presentaties, stageverslagen, assessments, portfolio's e.d.) en beoordelingen.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal.

Het auditpanel heeft van de volgende studenten de vakttoetsen bestudeerd⁴⁸:

Aantal	Studentnummer	Variant	Studiejaar
1	1174008	dt	2014/15
2	1602034	dt	2014/15
3	1546744	vt	2013/14
4	1611731	dt	2013/14

⁴⁸ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

FRANS

- Kritische reflectie opleiding;
- Opleidingsplan Tweedegraads Lerarenopleiding Frans, Instituut Archimedes, 2015.
- Relatieschema Frans. Totaaloverzicht curriculum, competenties en kennisbases Frans
- Studiegids Frans 2015-2016, incl. literatuurlijst, leerplanschema's Frans jaar 1 t/m 4
- Toetsprogramma en toetsplannen Frans
- Jaarplan Frans
- Cursusevaluaties
- cursushandleiding *Civilisation: Recherches et Didactique*
- NSE 2014-2015
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar

Het auditpanel heeft van de volgende studenten Frans de eindwerken van de exemplarische module *Civilisation: Recherches et Didactique* beoordeeld⁴⁹:

Aantal	Studentnummer	Variant	cursusjaar
1	1562865	Voltijd	2013-2014
2	1631743	Deeltijd	2013-2014
3	1596857	Deeltijd	2014-2015
4	1609949	Voltijd	2014-2015
5	1605886	voltijd	2014-2015
6	1625160	Deeltijd	2014-2015
7	1628535	Deeltijd	2014-2015
8	1620889	voltijd	2014-2015

⁴⁹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

SPAANS

- Kritische reflectie opleiding;
- Opleidingsplan Tweedegraads Lerarenopleiding Spaans, Instituut Archimedes, 2015.
- Relatieschema Instituut Archimedes. Totaaloverzicht curriculum, competenties en kennisbases Spaans
- Studiegids Spaans 2015-2016, incl. literatuurlijst, leerplanschema's Spaans jaar 1 t/m 4 Toetsprogramma en toetsplannen Spaans
- Jaarplan Spaans
- Aanpassingen en adviezen matching vakgroep Spaans
- Voorbeeld PDCA vakgroep Spaans
- Enquêtes docenten en studenten leerlijn Zelfstandigheid.
- NSE 2014-2015
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar

Het auditpanel heeft van de volgende studenten Spaans de eindwerken van de exemplarische module 'Día del Alumno en Congreso'⁵⁰:

Aantal	Studentnummer	Variant	cursusjaar
1	1540207	Voltijd	2013-2014
2	1596168	voltijd	2013-2014
3	1563917	Voltijd	2014-2015
4	1591912	Voltijd	2014-2015
5	1610090	Voltijd	2014-2015

⁵⁰ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

ENGELS

- Kritische reflectie opleiding;
- Opleidingsplan Tweedegraads Lerarenopleiding Engels, Instituut Archimedes, 2015.
- Relatieschema Engels. Totaaloverzicht curriculum, competenties en kennisbases Engels.
- Studiegids Engels 2015-2016, incl. literatuurlijst, leerplanschema's Engels jaar 1 t/m 4.
- Toetsprogramma en toetsplannen Engels
- Jaarplan Engels.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal
- Cursushandleiding 'Methodology 5: Curriculum Design';
- Cursusevaluaties Methodology 3 2013-2014 en 2014-2015.
- Samen nakijken en kalibreren, interne notitie vakgroep Engels.
- NSE 2014-2015
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar

Het auditpanel heeft van de volgende studenten Engels de eindwerken van de exemplarische module *Methodology 5: Curriculum Design* beoordeeld⁵¹:

Aantal	Studentnummer	Variant	cursusjaar
1	1563619	Voltijd	2013-2014
2	1578372	Voltijd	2013-2014
3	1587227	Voltijd	2014-2015
4	1574946	Voltijd	2014-2015
5	1213776	Deeltijd	2014-2015
6	1625237	Voltijd	2014-2015
7	1631418	Voltijd	2014-2015
8	1628909	Voltijd	2014-2015

⁵¹ Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

DUIITS

- Kritische reflectie opleiding.
- Opleidingsplan Tweedegraads Lerarenopleiding Duits, Instituut Archimedes, 2015.
- Relatieschema Duits. Totaaloverzicht curriculum, competenties en kennisbases Duits.
- Studiegids Duits 2015-2016, incl. literatuurlijst, leerplanschema's Duits jaar 1 t/m 4.
- Toetsprogramma en toetsplannen Duits
- Jaarplan Duits.
- Representatieve selectie van handboeken en overig studiemateriaal
- Cursushandleiding *Sprache und Kultur 3*
- NSE 2014-2015
- Overzichtslijst van *alle* eindwerken van de laatste twee jaar

Het auditpanel heeft van de volgende studenten Duits de eindwerken van de exemplarische module *Sprache und Kultur 3* beoordeeld⁵²:

Aantal	Studentnummer	Variant	cursusjaar
1	1582829	Voltijd	2013-2014
2	1617607	Deeltijd	2013-2014
3	1615482	Deeltijd	2014-2015
4	1615266	Deeltijd	2014-2015
5	1605069	voltijd	2014-2015
6	1633192	Deeltijd	2014-2015
7	1613234	Deeltijd	2014-2015
8	1629526	Deeltijd	2014-2015

⁵² Om redenen van privacy zijn hier uitsluitend de studentnummers weergegeven. Namen van de afgestudeerde studenten en de titels van de eindwerken zijn bekend bij de secretaris van het auditteam.

BIJLAGE III Overzicht auditpanel

Samenstelling, expertise en korte functiebeschrijvingen (cv's) van voorzitter, leden en secretaris.

Expertise	Auditing en kwaliteitszorg	Onderwijs en toetsing	Werkveld	Vakinhoud	Internationaal	Studentzaken
Panelleden kernpanel						
voorzitter Drs. R.B. van der Herberg	x	x	x	x		
deskundige Drs. H. Ploeger	x	x	x	x	x	
deskundige Drs. H.M. Claessen	x	x	x	x		
studentlid T. Kinik						x
secretaris/coördinator G.C. Versluis	x	x				

Expertise	Auditing en kwaliteitszorg	Onderwijs en toetsing	Werkveld	Vakinhoud	Internationaal	Studentzaken
referent kernpanel						
deskundige/referent opleidingsschool Dr. M.C.L. Timmermans	x	x	x	x	x	

Expertise	Auditing en kwaliteitszorg	Onderwijs en toetsing	Werkveld	Vakinhoud	Internationaal	Studentzaken
Panelleden vakdeskundigen						
deskundige Nederlands Drs. M.J.L. Stienen		x	x	x		
deskundige Frans Drs. L. Heijmans		x	x	x	x	
deskundige Spaans Drs. J.M. Espinola Vazquez		x	x	x	x	
deskundige Engels C.E. Ohlenschlager, MEd		x	x	x	x	
deskundige Duits Drs. T. Bijkerk		x	x	x	x	
studentlid S. van Egmond						
secretaris Drs. D.P.M.de Koning	x					
secretaris Drs. G.W.M.C. Broers	x					

Korte functiebeschrijvingen	
1	De heer Van der Herberg is partner bij Hobéon en heeft ruime ervaring met audits voortgezet en hoger onderwijs; voorheen rector van een grote onderwijsorganisatie in het voortgezet onderwijs.
2	De heer Ploeger is senior onderwijs adviseur voor Hogeschool Windesheim, docent bij de Economische opleidingen, docent Onderzoek bij de master Leren en Innoveren en deskundige e-learning.
3	De heer Claessen is rector van het Twents Carmel College te Oldenzaal, Denekamp en Losser en tevens voorzitter van de Academische Opleidingsschool Oost Nederland.
4	Mevrouw Kinik is derdejaars student aan de docentenopleiding Nederlands van Hogeschool Inholland en docent Nederlands bij Trias VMBO.
5	Mevrouw Timmermans is lector LeerKRACHT Pabo Avans Hogeschool; voorheen projectleider Vereniging Hogescholen en coördinator Opleiden in de school Pabo Groenewoud/Pabo Arnhem.
6	Mevrouw Stienen is lerarenopleider, teamleider en opleidingscoördinator voltijd- en deeltijdopleiding Lerarenopleiding Nederlands van de HAN-ILS; voorheen docent Nederlands in het vo.
7	Mevrouw Heijmans is lerarenopleider Frans aan het Instituut voor Leraar en School (ILS) van de HAN.
8	De heer Espinola Vazquez is lerarenopleider / vakdidacticus Spaans aan de Universiteiten van Leiden en Utrecht.
9	Mevrouw Ohlenschlager is opleidingscoördinator Engels aan de Hogeschool van Rotterdam; voorheen docent Engels in het ho en vo.
10	De heer Bijkerk is lerarenopleider Duits aan de faculteit Educatie van de HAN, voorheen lerarenopleider aan de Hogeschool Utrecht en docent Duits in het vo.
11	De heer Van Egmond is tweedejaars student aan de lerarenopleiding Aardrijkskunde van Hogeschool Inholland.

NVAO getrainde secretarissen G.C. Versluis, Drs. D.P.M.de Koning, Drs. G.W.M.C. Broers d.d. 2010

Op 13 juli 2015 heeft de NVAO goedkeuring gegeven aan de samenstelling van het auditpanel t.b.v. de beoordeling van de bacheloropleiding Leraar tot de 2^e graad vo, van Hogeschool Utrecht, onder nummer 004191.

De door alle panelleden ondertekende onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaringen zijn in het bezit van de NVAO. In deze verklaring verklaren de panelleden gedurende tenminste vijf jaar voorafgaand aan de audit geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling -anders dan die in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditpanel van het Evaluatiebureau-, die een onafhankelijke oordeelvorming ten positieve of ten negatieve zou kunnen beïnvloeden.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl